DÖNEM : 3 CİLT : 20 TOPLANTI : 3

MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

31 nci Birleşim

21 . 1 . 1972 Cuma

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	382
II. — GELEN KÂĞITLAR	382
III. — YOKLAMA	382
IV. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI	383
1. — Ulaştırma Bakanı Rıfkı Danışman'ın Cidde, Adana seferinden dönen DC-9 uçağının uğradığı kaza ve hacca giden hacı adaylarımız konusunda gündem dışı demeci.	383:384
2. — Eskişehir Milletvekili M. Şemsettin Sönmez'in, kömür konusu ve bu konuda Hükümetçe alınması gerekli tedbirler hakkında gündem dışı demeci.	384:385
3. — Erzurum Milletvekili Rasim Cinisli'nin gençlik sorunları konusunda gündem dışı demeci.	385:387
4. — Elâzığ Milletvekili Hayrettin Hanağası'nın Elâzığ hava alanın işletmeden kaldırılması konusunda, gündem dışı demeci.	387:389
5. — İzmir Milletvekili M. Hulûsi Çakır'ın, 2 Şubat 1972 günü açılacak Ege tütün piyasası hakkında gündem dışı demeci.	389:390
6. — Manisa Milletvekili Kâmil Şahinoğlu'nun, 2 Şubat 1972 günü açılacak Ege tütün piyasası hakkında gündem dışı demeci.	390:392
7. — Manisa Milletvekili Veli Bakırlı'nın, 2 Şubat 1972 günü açılacak Ege tütün piyasası hakkında gündem dışı demeci.	392:393
8. — Gümrük ve Tekel Bakanı Haydar Özalp'ın, İzmir Milletvekili M. Hulûsi Çakır ve Manisa Milletvekili Kâmil Şahinoğlu ile Veli Bakırlı'nın gündem dışı demeçlerine cevabı.	393:394
9. — Kayseri Milletvekili Şevket Doğan'ın, sağırlar okulu ile ilgili, gündem dışı demeci.	394:395
10. — Erzurum Milletvekili Gıyasettin Karaca'nın, Karayazı ilçesinde meydana gelen kızamık hastalığı ile Hınıs ilçesinin yol durumu hakkında gündem dışı demeci.	395:396
11. — Kastamonu Milletvekili Hasan Tosyalı'nın, köy imam kadroları hakkındaki gündem dışı demeci ve Başbakan Vekili Millî Savunma Bakanı Ferid Melen'in cevabı.	396:397

Sayfa

12. — İstanbul Milletvekili Nuri Eroğan'ın, Anayasa konusunda gündem dışı demeci. 397:398

13. — Zonguldak Milletvekili Ahmet Güner'in Zonguldak Ereğli Kömür İşletmesi ve teknik elemanların şikayetleri hakkında gündem dışı demeci. 398:400

14. — Kütahya Milletvekili Ali Erbek'in, gündem dışı demeci. 400:401

15. — Kaldırılan Dış Ekonomik İlişkiler Bakanlığı teşkilâtı hakkında Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/726) 401

16. — Vâkı davet üzerine, Fransa'yı resmen ziyaret edecek olan Başbakan Nihat Erim'in dönüşüne kadar; Başbakanlığa, Millî Savunma Bakanı Ferid Melen'in vekillik etmesinin, uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/727) 401

17. — Başbakan Nihat Erim'in, vâkı davet üzerine, Fransa'ya yapacağı resmî ziyaret sırasında kendilerine refakat edecek olan Dışişleri Bakanı Halûk Bayülken'in dönüşüne kadar Dışişleri Bakanlığına Adalet Bakanı Prof. Suat Bilge'nin vekillik etmesinin uygun görülmüş olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/728) 401

18. — Sayın milletvekillerinden bâzılarına izin verilmesi hakkında Başkanlık tezkeresi (3/729) 401:402

19. — Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri kuruluş kanunu tasarısının evvelce kurulmuş olan 39 No. lu Geçici Komisyona havalesine dair Maliye Komisyonu Başkanlığı tezkeresi (1/477, 3/730) 402

20. — Türkiye Çimento Sanayii Anonim Ortaklığı kuruluş kanun tasarısının, evvelce kurulmuş bulunan 39 No. lu Geçici Komisyona havale edilmesine dair Maliye Komisyonu Başkanlığı tezkeresi (1/478, 3/731) 402

21. — Afyon Karahisar Milletvekili Süleyman Mutlu'nun, çiftçi mallarının korunması hakkındaki kanun tekliflerinin Genel Kurul gündemine alınmasına dair önergesi (2/171, 4/252) 403

22. — İçel Milletvekili Celâl Kargılı'nın, 648 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 31 nci maddesinin yürürlükten kaldırılması hakkındaki kanun teklifinin, Genel Kurul gündemine alınmasına dair önergesi (2/386, 4/253) 403:405

V — GÖRÜŞÜLEN İŞLER 383,405

1. — Karayolları Genel Müdürlüğü 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyonu başkanlıkları tezkereleri (Millet Meclisi 1/580; Cumhuriyet Senatosu 1/40) (Millet Meclisi S. Sayısı : 452; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı 32) 383, 428:431

2. — Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyonu başkanlıkları tezkereleri (Millet Meclisi 1/581; Cumhuriyet Senatosu 1/39) (Millet Meclisi S. Sayısı : 453; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 31) 383,432:435

3. — 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyonu başkanlıkları tezkereleri (Millet Meclisi 1/572; Cumhuriyet Senatosu 1/38) (Millet Meclisi S. Sayısı : 454; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 30) 383,436:439

4. — 24 . 12 . 1963 tarih ve 359 sayılı Türkiye Radyo - Televizyon Kurumu Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna ek ve geçici maddeler ilâvesi hakkında kanun tasarısı ve İçişleri, Ulaştırma, Millî Eğitim, Dışişleri, Sanayi ve Ticaret, Maliye, Anayasa ve Plân komisyonlarından seçilen 3 er üyeden kurulu 58 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/537) (S. Sayısı : 434) 383,440:443

5. — Bâzı tekel maddelerinin fiyatlarına yapılan zamlardan elde edilen hasılatın T. C. Merkez Bankasında açılacak deprem fonu hesabında toplanmasına dair kanun tasarısı ve İçişleri, Bayındırlık,

Sayfa

Gümrük ve Tekel, Maliye ve Plân komisyonlarından seçilen 3 er üyeden kurulan 50 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/500) (S. Sayısı : 418) 383,444:447

6. — Hukuk usulüne dair Sözleşmeye katılmamızın uygun bulunması hakkında kanun tasarısı ve Adalet ve Dışişleri komisyonları raporları (1/340) (S. Sayısı : 449) 405

7. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Sosyalist Cumhuriyeti Hükümeti arasında imzalanmış bulunan hukukî ve cezai işlerde adlî yardım sözleşmesinin onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı ve Adalet ve Dışişleri komisyonları raporları (1/345) (S. Sayısı : 450) 405

8. — Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyonu başkanlıkları tezkereleri, (Millet Meclisi : 1/584; Cumhuriyet Senatosu : 1/43) (Millet Meclisi S. Sayısı : 457; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 34) 405

9. — İstanbul Üniversitesi 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyonu başkanlıkları tezkereleri (Millet Meclisi 1/576; Cumhuriyet Senatosu 1/46) (Millet Meclisi S. Sayısı : 458; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 37) 405

10. — Hacettepe Üniversitesi 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı (B) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyonu başkanlıkları tezkereleri (Millet Meclisi 1/574; Cumhuriyet Senatosu 1/45) (Millet Meclisi S. Sayısı : 459; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 36) 405

11. — Ege Üniversitesi 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyonu başkanlıkları tezkereleri (Millet Meclisi 1/579); Cumhuriyet Senatosu 1/48) (Millet Meclisi S. Sayısı : 460; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 39) 405:406

12. — Tekirdağ Milletvekili Yılmaz Alpaslan ve 6 arkadaşının, Siyasi Partiler Kanununun 74 ncü maddesinin yeniden düzenlenmesine dair kanun teklifi ve Adalet, Anayasa ve Plân komisyonlarından 5 er üyeden kurulu 49 No. lu Geçici Komisyon raporu (2/540) (S. Sayısı : 421) 406

13. — Bursa Milletvekili Kasım Önadım'ın, çırak, kalfa ve ustalık kanun teklifi ve Sanayi, Ticaret, Adalet, Millî Eğitim, Çalışma ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu 5 No. lu Geçici Komisyon raporu (2/14) (S. Sayısı : 126 ve 126 ya 1 nci ek) 406:427

I — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısını mütaakıp saat 16,58 de açılan Genel Kurulda çoğunluk kalmadığından 21 . 1 . 1972 Cuma günü saat 15,00 te toplanılmak üzere Birleşime saat 17,00 de son verildi.

Başkan Vekili
Vahit Bozatlı

Kâtip
Kayseri
Tufan D. Avşargil

Kâtip
Tunceli
Hüseyin Yenipınar

II — GELEN KÂĞITLAR

Teklifler

1. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker'in, Devlet Plânlama Teşkilâtının kurulması hakkındaki 30 . 9 . 1960 tarih ve 91 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi (2/611) (Ticaret ve Plân komisyonlarına)

2. — Bursa Milletvekili Kasım Önadım'ın 151 sayılı Kanunun ek ikinci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi (2/612) (Adalet ve İçişleri komisyonlarına)

3. — Ankara Milletvekili A. Salkıp Hiçerimez ve 58 arkadaşının 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununa ek ve geçici maddeler eklenmesi ve bir maddesinin kaldırılması hakkında kanun teklifi (2/613) (Maliye ve Plân komisyonlarına)

Tezkere

4. — 832 sayılı Sayıştay Kanununun 6 ncı maddesi gereğince Sayıştaydaki açık üyeliklere dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi (3/725) (Bütçe Karma Komisyonuna)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Kaşkanvekili Vahit Bozatlı

KÂTİPLER : Hüseyin Yenipınar (Tunceli), Tufan Doğan Avşargil (Kayseri)

BAŞKAN — Millet Meclisinin 31 nci Birleşimini açıyorum.

III - YOKLAMA

BAŞKAN — Otomatik cihazla yoklama yapılacaktır. Sayın üyelerin beyaz düğmelere basarak yoklamaya iştiraklerini rica ediyorum.

(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Plân Komisyonu Başkanlığından gelen tezkerede 29 sayın üyenin halen bu Komisyonda çalışmakta olduğu belirtilmektedir. Bu sayın üyelerin de nısaba dâhil edilmeleri suretiyle çoğunluğumuz hâsıl olmaktadır, görüşmelere başlıyoruz.

V - GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Karayolları Genel Müdürlüğü 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyonu başkanlıkları tezkereleri (Millet Meclisi 1/580; Cumhuriyet Senatosu 1/40) (Millet Meclisi S. Sayısı : 452; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 32)

2. — Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyonu başkanlıkları tezkereleri (Millet Meclisi 1/581; Cumhuriyet Senatosu 1/39) (Millet Meclisi S. Sayısı: 453; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 31)

3. — 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyonu başkanlıkları tezkereleri (Millet Meclisi 1/572; Cumhuriyet Senatosu 1/38) (Millet Meclisi S. Sayısı : 454; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 30)

4. — 24 . 12 . 1963 tarih ve 359 sayılı Türkiye Radyo - Televizyon Kurumu Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna ek ve geçici maddeler ilâvesi hakkında kanun tasarısı ve İçişleri, Ulaştırma, Millî Eğitim, Dışişleri, Sanayi ve Ticaret, Maliye, Anayasa ve Plân komisyonlarından seçilen 3 er üyeden kurulu 58 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/537) (S. Sayısı : 434)

5. — Bâzı Tekel maddelerinin fiyatlarına yapılan zamlardan elde edilen hasılatın T. C. Merkez Bankasında açılacak bir deprem fonu hesabında toplanmasına dair kanun tasarısı ve İçişleri, Bayındırlık, Gümrük ve Tekel, Maliye ve Plân komisyonlarından seçilen 3 er üyeden kurulan 50 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/500) (S. Sayısı : 418)

BAŞKAN — Gündemimizde, açık oylama işlemleri birkaç defa tekrarlanan, fakat çoğunluk temin edilemediği için bir sonraki birleşimde açık oya sunulmaları kararlaştırılan beş madde mevcuttur. Bu beş madde hakkında yapılacak açık oylama işleminin öne alınması ve gündem dışı konuşma talebinde bulunan sayın üyelerin bu konuşmaları sırasında ifa edilmesi zorunluğu vardır. Bu yolda uygulama esasen yapılmakta olduğundan, aynı esasa uyarak açık oylama işleminin gündem dışı konuşmalar sırasında icra edilmesine Genel Kurulun müsaade etmesini Başkanlık olarak talebediyoruz.

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Sayın Başkan, gündeme geçilmiş bulunuyor efendim.

BAŞKAN — Bir dakika efendim... Gündem dışı konuşma taleplerini yerine getirmek mecburiyetindeyiz. Çünkü bu hafta, bir denetim yolu olan gündem dışı konuşma taleplerini karşılama imkânını bulamadık, pek çok arkadaşın gündem dışı söz talebi var. O itibarla, müsaade ederseniz, bu hususta geçmişte bir uygulama yapıldığını da nazarı itibara alarak, açık oylama işleminin gündem dışı konuşmalar sırasında ifa edilmesini uygun mütalâa etmekteyiz.

Şimdi, açık oylama işleminin gündem dışı konuşmalar meyanında yapılması hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Gündemin bir, iki, üç, dört ve beşinci sıralarında kayıtlı maddelere ait açık oylama işlemini ifa etmek üzere oy kupaları sıralar arasında dolaştırılacaktır.

IV — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Ulaştırma Bakanı Rıfkı Danışman'ın Cidde - Adana seferinden dönen DC-9 uçağının uğradığı kaza ve Hacca giden hacı adaylarımız konusunda gündem dışı demeci.

BAŞKAN — Müessif uçak kazası hakkında Yüce Meclise bilgi vermek üzere Sayın Ulaştırma Bakanı söz istemişlerdir. Buyurun Sayın Bakan.

ULAŞTIRMA BAKANI RIFKI DANIŞMAN (Erzurum) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Bugün vuku bulan elîm bir kaza hakkında Yüce Heyetinize kısaca bilgi sunmak istiyorum.

Cidde - Adana seferinden dönen DC-9 tipi yolcu uçağımız sabaha karşı saat 04,24 te Adana hava - alanına inme hazırlığında iken, kötü hava şartları yüzünden meydanın iki kilometre uzağına mecburi inişe geçme zorunda kalmış ve bu iniş esnasında çarpma vuku bulduğundan uçak alev alarak yanmıştır. Bu kaza sırasında uçakta sadece beş mürettebat bulunmakta idi. Bunlardan ikisi pilot, üç tanesi de hostestir. Müretebattan üç tanesi yaralı, biri yara almadan kurtulmuş bulunuyor. Bir hostes, kaza sırasında uçağın arka kısmına koşması neticesi dumanlar içerisinde kalmak suretiyle boğulmuş bulunmaktadır.

Bu elîm kaza dolayısıyle hepimiz üzüntülerinizi içimize atarken, bu kazada şehidolmuş bulunan değerli mensubumuzu rahmetle anıyorum.

Değerli arkadaşlarım;

Uçak, dış sigorta şirketlerine 3 647 000 dolâra sigortalı bulunmaktadır. 103 yolcu kapasiteli bir uçaktır. Yolcu başına 250 000, bağaj başına da 12 500 lira üzerinden sigortalıdır. Maddî zararımız sadece, uçağın bugüne kadarki amortismanından doğan farktır. Maddî zararı bir tarafa bırakırsak, yegâne tesellimiz uçağın boş olarak seferden dönmekte bulunması ve bu elîm kazadan mümkün olduğu nispette az bir zayiatla kurtulmuş bulunmamızdır.

Bu vesile ile, yaralı mensuplarımıza âcil şifalar diliyor ve vefat eden değerli mensubumuza Tanrıdan rahmet niyaz ediyoruz.

Değerli arkadaşlarım;

Bu arada, Yüce Senatonun ve Yüce Meclisimizin değerli üyeleri tarafından bir - iki defa dile getirilen Hac seferleri hakkında da kısaca bilgi arz etmek isterim :

Bu sene, Hac seferlerinde bâzı aksaklıklar bizi müşkülâta sevk etmiştir. Bu aksaklıklar, daha çok bizim sevk ve idaremizin ve bu konu ile iştigal eden Genel Müdürlüğümüzün inisiyatifi dışında vukua gelmiştir. Bunların başında, bu seferleri düzenlediğimiz memleketle olan görüşmelerimizin uzamış ve gecikmiş olması, aşağı - yukarı 20 000 kadar Hac yolcumuzun bir haftalık süre içerisinde taşınmak mecburiyetinin Havayolları Genel Müdürlüğünün üzerinde kalmış bulunmasıdır.

Sıkıntı yaratan diğer bir sebep de, hava şartlarının uçakların bu seferleri zamanında yapmalarına mâni olması olmuştur. Hacıların otobüsle uçakların kalkacağı meydanlara naklinde de büyük müşkülât olmuştur.

Bütün bu sebepleri göz önünde tutarsak, bugüne kadar gerçekleştirdiğimiz sevkiyatta, ilgili idarenin oldukça başarılı hizmet gösterdiğini kabul etmemiz yerinde olur. Bugüne kadar sevk edilmiş bulunan Hac yolcusu adedi 18 500 kişidir. Bugün 850 kişi gönderilecek, bir miktar yolcumuz da yarın akşama kadar sevk edilmiş olacaktır. Bu suretle bu sene Türkiye'den Hac farizasını ifa etmek üzere Suudi Arabistan'a 21 bin civarında hacı gönderilmiş bulunacaktır. Hacıların dönüş seferleri için şimdiden tertibat alınmıştır. Sağlık Bakanlığı ile teşriki mesai ederek karantina işini düzenlemekteyiz. Ümidediyoruz ki, dönüş seferleri daha muntazam olacak ve sevk sırasında vukubulan sıkıntılar bertaraf edilmiş olacaktır.

Yüce Heyetinize saygılar sunarım.

2. — Eskişehir Milletvekili M. Şemsettin Sönmez'in, kömür konusu ve bu konuda Hükümetçe alınması gerekli tedbirler hakkında gündem dışı demeci

BAŞKAN — Sayın Mehmet Şemsettin Sönmez, beş dakikayı geçmemek üzere, kömür konusunda gündem dışı konuşma yapacaklardır.

Buyurun efendim.

MEHMET ŞEMSETTİN SÖNMEZ (Eskişehir) — Sayın Başkan, sayın arkadaşlarım;

Kömür konusunda pek çok muhterem arkadaşlarım vatandaşın dertlerini Yüce huzurunuzda dile getirdiler. Ben de bu konu üzerinde, geçen hafta aldığım telgraf ve mektuplar dolayısiyle, huzurunuzu işgal etmiş bulunuyorum.

Geçen hafta, Devlet Demiryollarının 7 bin işçisi adına, Devlet Demiryolları Sendika Başkanından kömürsüz vatandaşın dertlerine biran evvel çare bulunması hususunda bir telgraf aldım. Yine, bir ilçemizde, Devlet dairelerinin kömürü kalmadığına dair haberler geldi.

Bu konuda gerek Enerji Bakanlığının sayın genç müsteşar muavinleri ve gerekse başta Sayın Umum Müdür olmak üzere TKİ Genel Müdürlüğü ilgilileri büyük alâka göstererek konuyu hallettiler. Hallettiler ama, ben de bunlarla meşgul olurken, kömür konusunun sadece Bakanlıktaki veya TKİ deki memur arkadaşların çabasının dışında kalan, Devletçe, Hükümetçe üzerine ciddiyetle eğilmesi icabeden bir konu olduğunu öğrenmiş oldum. Bu bakımdan sizleri rahatsız ediyoruz.

Muhterem arkadaşlarım, o konuda bâzı istatistikleri karıştırdım. Devlet olarak senede aşağı, yukarı 3,5 milyon ton, nihayet belki de 4 milyon ton kadar linyit üretiyoruz. Özel sektörden de tahminen 2 milyon ton kadar linyit üretildiğini kabul edersek, senede 6 milyon ton linyit üretiliyor.

Yine, Devlet olarak vatandaşa yakma konusunda aşağı, yukarı 1,5 - 2 milyon ton linyit kömürü verilebiliyor. Özel sektörü de bunun kadar kabul edersek, yakacak olarak kullanılan linyit mecmuu 3 milyon ton civarında oluyor. 35 milyonluk Türkiye'yi ortalama 5 er nüfusluk aile kabul edersek 7 milyon aile eder. Bu 7 milyon ailenin herbiri, asgari bir ton kömür yaktığını farz edersek, Türkiye'de kömür istihsalini biran evvel asgari 7 milyon tona çıkaracak tedbirlerin ciddiyetle alınması iktiza ettiği meydana çıkıyor.

Size yine şunu arz edeyim, mevcut, bilinen linyit rezervimiz bütün Türkiye'de, farklı kalitede olarak, 5 milyar ton civarındadır. Bunun da 1,5 milyar tonu - zannediyorum 1967 de bulunmuştu - Elbistan linyitleridir ve orada da bir yeni termik santral kurulması faaliyetine başlanmış bulunuyor. İşte, Elbistan kömürleriyle beraber 5 milyar tonluk, bütün Türkiye'nin bir kömür rezervi olduğu meydandadır. Halbuki, Birleşik Amerika'nın, bu 5 milyar ton rakamı, 10 yıllık istihsaline tekabül ediyor. Demek ki, sanayide ilerliyen memleketler, kömür dâvasını, bizden çok daha evvel halletmiş bulunuyorlar. Hadi, Amerika çok büyük Devlet diyelim, komşumuz Bulgaristan senede 25 milyon ton linyit istihsal ediyor. İşte, benim tebarüz ettirmek istediğim nokta bu arkadaşlar. Biz, koskoca Türk Devleti olarak, senede 4 - 5 milyon ton istihsal edebiliyoruz, komşumuz küçük Bulgaristan 25 milyon ton istihsal ediyor. Binaenaleyh, biran evvel toprak altı rezervlerimizi keşfetmek ve işletmek hususunda Hükümetin ciddiyetle eğilmesinin bir zaruret olduğu ve konunun, vahamete gitmeden evvel ciddiyetle ele alındığı takdirde başarılabileceği kanısını arz etmek isterim.

Diğer taraftan, kömürü, vatandaşa arzu ettiği kadar bulup da temin etsek dahi, bugünkü fiyatlarla dar gelirli vatandaş olsun, fakir vatandaşımız olsun, mevcut kömürü almaktan âciz durumda kalıyor. Binaenaleyh, bir taraftan kömür istihsalini çoğaltmak için ciddî tedbirler aranırken, diğer taraftan da fiyat indirimine gitmenin, vatandaşın sağlığı bakımından önemli bir konu olduğu da ortadadır.

Halen Ankara'da 7 bin apartmanın kömürü henüz teslim edilmemiş durumdadır. Apartmanlardaki kömür sarfiyatı aile başına 5 ton gibi, çok kabarık bir rakam ihtiva ediyor. Bunu daha genişletirsek, orman dâvamız bakımından da, sanayiimiz bakımından da, iktisadi durumumuz bakımından da kömür konusu, Hükümeti meşgul edecek en önemli mevzudur. Bunun kısa zamanda çare bulmak için ya yeni rezervleri çok kısa zamanda arayıp bulmak ve işletmeye açmak, mevcut rezervi en iyi şekilde kullanmak veyahut da ithal yoluna gitmek olur ki, ithalâta gittiğimiz takdirde, o zaman yerli sanayiimizi de bir kat daha pahalıya mal etmiş olacağız, ekonomimiz büsbütün alt üst olacak duruma gelecektir. Binaenaleyh, bu konuda Sayın Erim Hükümetinin nazarı dikkatini çekerek, huzurunuzdan saygı ile ayrılıyorum.

3. — Erzurum Milletvekili Rasim Cinisli'nin, Gençlik sorunları konusunda gündem dışı demeci.

BAŞKAN — Sayın Rasim Cinisli, gençlik sorunları konusuyla ilgili, buyurunuz. (D. P. sıralarından alkışlar)

RASİM CİNİSLİ (Erzurum) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

12 Martı davet eden unsurların başında «Üniversite olayları» gelir. Öğrenci hareketleri gibi gösterilmek istenen olayların gerçek çehresi ortaya çıkmıştır. Türk Devletini ve Türk Milletini tahribetmek istiyen iç ve dış komploların rengi, en yetkili ağızlardan ifade edilmiştir.

Bu komplolar yeni değildir. Tarih bilenler ve Türkiye jeopolitiğinin önemine inananlar, bu komploların gerçek sebeplerini ve hainane emellerini bilirler. Fakat, bu gerçeği bilenler iyi imtihan verememişlerdir. Tehlikeler vaktinde görülememiş, görülenler hakkında da ciddî tedbirler alınamamıştır. Özellikle 1960 tan sonra yurdumuzda kendisine vasat hazırlamakla meşgul komünizmi bulup, yakalıyan, onunla mücadele eden müessir bir hareket yürütülememiştir.

12 Mart öncesi olaylar, tarihî gelişimi içinde vahîm ihmallerin eseridir. Kominstler 27 Mayısta, 12 Mart öncesi kadar güclü olsalardı, 1960 tan sonra Devletimiz çok daha çetin buhranlarla karşı karşıya kalabilirlerdi. 12 Marta kadar son 10 yılı, komünistler kendi hesaplarına çok iyi kullandılar ve oldukça önemli neticeler aldılar. Adeta mezbuhane bir cezbeye katılmış, alabildiğine saldırgan olmuşlardı. Bombalar patlıyor, polisler kurşunlanıyor, sabotajlar yapılıyor, adamlar kaçırılıyor, bankalar soyuluyordu.

İsrail Konsolosu Elrom'u öldüren kanlı eller, henüz ömrünün baharında gençecik yavruları boğazladılar. O kadar çılgına dönmüşlerdi ki, mâsum bir gencin ciğerlerine kompresörle hava bastılar, ciğerlerini patlattılar.

Orta - Doğu Teknik Üniversitesinde Türk Askerine yaylım ateş açtılar. İstanbul Kültür Sarayından, gümrük depolarına kadar millî serveti ateşe vermekte tereddüt göstermediler.

Milletin vekilleri, zannediyorum ki, 12 Mart öncesi olaylar ve şartlar çabuk unutuldu. Hatırlatmayı yaparken, geçmişin hesabını yenilemek niyetinde değilim, endişem gelecek içindir.

Değerli arkadaşlarım, Örfi İdarenin getirdiği sessizlik son devresini yaşamaktadır. Ne yazık ki, bu sessizlik gerçek sükûn değil, sinsi bir sükûn intıbaını vermektedir. Kimseyi endişeye boğmak hevesinde değilim; fakat hissettiklerimi söylemek istiyorum.

Parlâmento, tarihinin çetin bir dönemini yaşamaktadır. Uyanık olmak zorundayız, gerçekleri görmemezlikten gelemeyiz. Yılanın başı henüz ezilmemiştir. Mahir Çayan ve 4 arkadaşının Askerî Tutuk Evinden kaçışı, henüz açıklığa kavuşmamıştır. Mahkemeler uzayıp, gitmektedir. Birtakım yeni kıpırdamalar olmaktadır. Yer yer işaretler veriliyor, kulağımıza kadar gelen sesler var.

«12 Marttan herkes kendisine düşen dersi almalıdır.» diyen Sayın Başbakan, gerekli dersi almış gözükmüyor. Hükümet, işleri Örfi İdareye yıkmakla bir rehavet içinde olduğunu herkese kabul ettirmiş durumdadır. Sayın Erim, olağanüstü şartların reform Hükümeti olarak bir yılı tamamlamak üzeredir. Memleketi yangın yerine çeviren 12 Mart öncesi olayların enkazı temizlenmediği gibi, tekerrürüne mâni olucu tedbirler getirilememiştir. Yapılan yegâne iş, Örfi İdarenin ilânı olmuştur. O da, bâzı sorumsuz beyanlarla haksız tenkidlere uğramış, bir nevi inançlı gayretler kösteklenmek istenmiştir.

Örfi İdarenin müspet çalışması süratlendirmelidir. Örfi İdare emniyet tedbirlerini alırken, Hükümet, eğitim tedbirlerini almakta gecikmiştir. Bu konuda Hükümeti büyük bir atalet içinde gördüğümüzü esefle söylemek mecburiyetindeyim.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, sözlerimin başında, 12 Martı davet eden unsurların başında «Üniversite olayları» gelir demiştim. Üniversite içinde dinmiş gibi gözüken olaylar, haklı ve mâsum öğrenci dertlerini istismar ederek, ateş halinde düştüğü yeri yakar olmuştu. İstismar edilen gençler geç uyandılar ve büyük kayıplar verdiler. Ben, gençlerden çok, onların istismarına ihmalleri ve nemelâzımcılıklariyle sebebolan sorumlu yöneticileri suçlu bulmaktayım.

Şimdi, dikkatlerinizi bir noktaya lûtfen toplamanızı rica edeceğim. Türk gençliği, özellikle üniversite gençliği hâlâ ihmal edilmektedir. Bu kadar badirelere, bu kadar sıkıntılara rağmen yüksek tahsil gençliğini dikkatten uzak tutmak, nasıl bir sorumluluğu gerektirdiğini takdirlerinize sunuyorum.

Hayat pahalılığının en çok etkiliyeceği kimseler, şüphesiz, büyük şehirlerde okuyan dar gelirli ailelerin çocuklarıdır. Üniversite öğrencisinin ihtiyaçları çeşitlidir. Asgari günün ve çevrenin ölçülerine göre giyinme, barınma ve beslenme zorundadır. Okuması için gerekli kitap ve lâboratuvar ihtiyaçları da her geçen gün artmaktadır. Büyük şehirlerde açık, seçik göze batan sosyal dengesizlik, gençleri daha çok meşgul etmektedir. Gençlerin heves ve arzuları dikkate alınırsa, ortaya, derin, derin düşünmeye değer bir problem çıkar.

Öğrenci bursları ve kredi nisbetleri 350 lira olarak dondurulmuştur. Bendeniz gençlerle beraber oturup, 25 kuruşları hesabederek, çıkardığım bir neticeye göre...

BAŞKAN — Sayın Cinisli, mümkünse, fazla zamanınız kalmadı, toparlayınız lûtfen.

RASİM CİNİSLİ (Devamla) — Bir öğrencinin aylık masrafı 750 lira tutmaktadır. 350 lira burs alan öğrenci, 750 lira masraf etmek zorundadır. Arada 400 lira fark vardır. Bu farkı, bu öğrenci nereden, kimden almaktadır. Bu açık, bu noksanlar; maksat sahiplerinin iştahını kabartmakta mâsum Türk gençleri bu maksatlı ellerin kucağına düşmektedir.

Arkadaşlarım, bir çift pabuç bugün vitrinlerde 250 liradır; bir öğün yemekte getirilen bir porsiyon et yemeğinin fiyatı 20 liradır. Halbuki biz, 7 000 öğretmen yetişmekte olan Eğitim Enstitüsü ve Yüksek Öğretmen Okulu öğrencisinin bir günlük üç öğün yemeğinin bedelini 450 kuruş olarak tesbit etmişizdir. 1971 bütçesinde bu kayıt vardır: 3 öğün yemek 450 kuruş olarak tesbit edilmiştir. Bunun yüzde 10 u, mutfak masrafları olarak çıkarılırsa, 405 kuruşa, bu gençler yemek yemek ve beslenmek mecburiyetindedirler. Aradaki uçurumu, yüksek dikkatlerinize arz ediyorum.

Sözümün özü şudur :

12 Mart öncesi felâketi dönmiyecekse, buna dönmek istenmiyorsa, her şeyden önce 12 Martı hazırlıyan unsurları temizlemek lâzımdır. Bu unsurların başında; üniversite gençliğini tahrik eden zararlı cereyanların kökü kazınmalıdır.

İkinci olarak; gençleri istismar etmek istiyenlerin elindeki kozları almak lâzımdır. Bunun için, üniversite gençliğinin haklı isteklerini ve problemlerini derhal haletmek lâzımdır. Hiç olmazsa, barınma, beslenme, geçim ve okuma olanaklarını tamamlayınız.

Muhterem arkadaşlarım; 12 Marttan önce Türk Devleti bir yangın geçirmiştir. Bir aile reisi, yangına uğrayan evinin onarılması için, artık senelik bütçesini, aylık maişetini düşünecek günde değildir. Ne pahasına olursa olsun, evinin onarılmasını düşünmektedir ve bu düşünce doğru olur. Biz Devlet olarak, 12 Mart öncesi yangının onarılmasına mecburuz. Bu konuda Devletimiz güclüdür. Devletimiz, Türk gençliğinin imkânlarını fazlasiyle yerine getirecek kadar güclüdür. Yeter ki, bu sözlere yöneticiler ve ilgililer kulak vermiş olsun.

Bu suretle Hükümetin dikkatini çekiyor, Hükümeti göreve davet ediyor, Yüce Heyetinizi saygılarımla selâmlıyorum.

Teşekkür ederim. (D. P. sıralarından alkışlar.)

4. — Elâzığ Milletvekili Hayrettin Hanağası'nın, Elâzığ hava alanının işletmeden kaldırılması konusunda, gündem dışı demeci.

BAŞKAN — Sayın Hayrettin Hanağası; Elâzığ hava alanının işletmeden kaldırılması konusunda görüşme yapmak üzere buyurunuz.

HAYRETTİN HANAĞASI (Elâzığ) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri :

Plân ve Bütçe Komisyonunda memleket meseleleri görüşülürken, gerçekçi olmak yerine bâzı kulis faaliyetleriyle önce alınmış ve varılmış kararların, sonradan tekriri müzakere yolu ile yeniden ele alınıp, bâzı kişi ve çevrelerin hesabına istismara müsait duruma sokulması nedeniyle, cidden üzüntü duyulmaktadır.

Sayın arkadaşlarım; amacım; bölgecilik, ayırıcılık ve kayırıcılık değildir. Doğu ve Güney - Doğu Anadolunun kara alınyazısına, kaderine, çilesine yeniden bir iki kelime ile değinmek istiyorum.

Her seferinde, her devirde, Doğu kalkınmanın ve konularının öncelikle ele alınması söz konusu olmuş; plânlamalarda geniş yer verilmiş uygulamaya gelince elin tersi ile geriye itilmiş, ertesi yıllara ertelenmiştir.

Sayın milletvekilleri; yıllardan beri işletilmekte olan Elâzığ Hava Alanı, kış ve meteorolojik şartların öne sürülmesi nedeniyle işletmeye kapalı duruma getirilmiştir. Günlük aktif nüfus hareketleriyle 150 000 i bulan, plânlamanın metropoliten bir şehir olma niteliğine sahibolduğunu kabul ettiği Elâzığ ili başta olmak üzere, Elâzığ Hava Alanı, Tunceli, Bingöl, Muş gibi komşu ve çevre illerinin büyük çapta ulaşım ihtiyacını karşılamaktadır. Önümüzdeki aylarda Viscons uçaklarının seferden çıkarılacakları ve halihazır durumu ile bu alanın pistinin pek kısa bir ölçüde uzatılmaması halinde, diğer uçakların iniş ve kalkışına elverişli olmıyacağı gerekçesiyle Elâzığ Hava Alanının temelli kapatılacağı; esasen bu hattın beklenen kârı da sağla-

madığı ilgili ve yetkililerce - özel surette - ifade ve beyan edilmektedir.

Sayın arkadaşlarım; işte Doğu'nun kara alınyazısı ile çilesi böyle başlar. Bize değil de, başkasına neden olsun, demiyoruz. Ama haklı olarak, Plân ve Bütçe Komisyonunda bu konu dile getirildiğinde, umursamazlık gösterilirken, bir kalemde kulis faaliyetleriyle hiçbir karayolu bağlantısı olmıyan, Batı'daki kapalı havza durumunda olan bir vilâyete 15 milyon bağışlama ile dolmuş uçak seferleri ve normal uçak seferleri için yeniden hava alanı yapılmasını, garipsemekten de kendimizi alamıyoruz.

Yukarda kısaca ifade etmiş olduğum gibi, Elâzığ hava ulaştırması, bölge çevre ve illeriyle bilhassa Kebanı mütaakiben yapılacak olan Karakaya Barajı ve bunlara dayalı olarak kurulacak endüstri bakımından hayati ve zaruridir. Bugün için bile sadece Keban ve yarın için Karakaya Barajı, teknik personeli ile gerekli malzemenin, zamanında ulaşımı ve hazır bulundurulmasını sağlama durumundadır.

Sayın arkadaşlarım; bugünkü düzensiz ve ilgisiz durumu ile Hava Yollarının kâr sağlaması mümkün değildir. Şöyle ki, şahsan ben Elâzığ'a gitmek istediğimde, «Yer olmadığını, ancak Esenboğa Hava alanına gitmek suretiyle belki iptal edilecek olan biletlerden faydalanabileceğimi» ileri sürdüler. Ben bu arada bâzı yetkili kişileri araya koyma durumunda da kaldım. Uçağa bindiğimde, koltukların yarısını boş gördüm. Hostese sordum, «Hemen her seferinde böyledir. Kayseri kontenjanı vardır; o da ekseriya dolmuyor» dedi.

Bu konuya değinmişken, Ankara - Elâzığ uçak yolcularının hava muhalefeti nedeniyle bazan Kayseri'den tekrar Ankara'ya geri döndüğü, bu durumda yolculardan bir hak talebetmiyeceklerine dair imza aldıkları ve bir kısım ücret alınmak suretiyle de biletinin tekrar geçerli sayılabileceği hususu ifade edildi. Dünyanın hiçbir yerinde böyle bir uygulama yoktur. Aksine yabancı şirketlerin lokanta, otel, ve aktarma uçak sağladıkları malûmunuzdur. Kayseri'den geri dönme yerine, Diyarbakır ya da Malatya'ya kadar devam ile oradan Elâzığ'a karayolu servisi ile ulaştırmanın temini gerekir.

Sayın milletvekilleri; Doğuya işliyen ve oradan Batıya gelen demiryolu yolcu trenlerinin ve seferlerinin durumu da acı ve yüzkarasıdır. Çocukluk günlerimde, o devirlerde olduğu gibi, hâlâ Doğuya tahsis edilen lokomotiflerin çekiş gücü kalmamış olup; yolcu vagonları da, kirli durumu, tuvaletlerinin pisliği, kapanmaz kapıları, kırık camlı pencereleri çalışmıyan kaloriferleriyle yürekler acısı bir durum arz etmektedir.

Yolcu trenlerinin kalkış ve varış saatleri belli değildir. Hava muhalefeti olmadığı, meteorolojik belgelerle sabit olduğu halde; Muş yolcu treni 3 Ocak 1971 günü saat 09,00 da Elâzığ'dan hareket edip, 4 Ocak günü 26 saat sonra Ankara'ya varacak iken, -dikkatinizi çekiyorum- yani 26 saat sonra Ankara'ya varması lâzımgelirken, bu tren ancak 6 Ocak günü, yani 3 gün sonra, tam 72 saatte Ankara'ya varabilmiş ve kendisinden iki gün sonra yola çıkan katarlarla birlikte gara girebilmiştir. Bu trende bulunan yolcular Kayseri'den, Bakanlık ve Genel Müdürlük ilgililerine de teessür ve acı durumlarını bildiren telgraflar çekmişlerdir.

Yolcu tren istasyonları ve garların durumu da yürekler acısıdır. Ara tren istasyonlarıyle garlardaki sobalar kırık - dökük, ya da odun ve kömürsüz olup, yolcular kış şartlarında, istasyon ve garların soğuk bankları, ya da taşları üzerinde sabahtan akşama, akşamdan sabaha kadar saatlerce, gecikmeyle gelecek yolcu trenlerini büyük bir perişanlık içinde beklemektedirler. Muş - Elâzığ yolcu treni güzergâhının, Avrupa'yı Asya ve Uzak Doğuya ulaştıran bir güzergâh olduğu dikkate alınırsa, ne büyük bir ihmalin mevcudolduğu göze çarpar.

Malûmunuz olduğu üzere, gerek Hava Yolları, gerekse karayollarında, tren ulaştırmaları en emin ulaştırma vasıtası olarak mütalâa edildiğine göre, bunların üzerinde hassasiyetle durulursa; vatandaş öncelikle bu sektördeki vasıtaları tercih edecek ve dolayısıyle de kârlı bir durum sağlanmış olacaktır. Ama bu perişanlık devam ettiği sürece buna imkân yoktur.

Kendilerine saygı ve güven duyduğum, her ikisi de yeni ve görevlerine şevkle başlamış bulunan sayın Bayındırlık Bakanı ile sayın Ulaştırma Bakanı; Elâzığ Hava alanının uçak se-

ferlerine, diğer komşu iller misali açık bulundurması için, az bir malî imkânla pistinin uzatılması hususunun sağlanmasında; hava sefer ve yolcularının mutazarrır ve mağdur duruma düşmemeleri hususunda gerekli tedbirlerin zamanında ve öncelikle alınmasında; keza Ulaştırma Bakanlığı Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğünün, bahusus kış şartlarının çok sert ve ağır geçtiği Doğu Bölgesindeki yolcu trenlerinin temizlik, bakım ve seferlerinin intizamı üzerinde önemle durulması konusunda, ilgili ve yetkililere uyarmalarda bulunmalarını; bu konularda alınacak tedbirlerden lûtfen haberdar kılınmalarını önemle rica ederim.

Gündem dışı konuşma fırsatı veren sayın Başkana teşekkür eder, siz sayın arkadaşlarıma derin saygılarımı sunarım. (C.H.P. sıralarından alkışlar)

5. — İzmir Milletvekili M. Hulûsi Çakır'ın, 2 Şubat 1972 günü açılacak Ege tütün piyasası hakkında gündem dışı demeci.

BAŞKAN — Sayın Hulûsi Çakır, Ege tütün piyasası hakkında 5 dakikayı geçmemek üzere buyurunuz efendim.

HULÛSİ ÇAKIR (İzmir) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin muhterem üyeleri;

2 Şubat 1972 günü açılacağı açıklanan, Ege Ekici Tütün Piyasasına faydalı olacağına inandığım, geçmiş senelerin tecrübelerine dayanan görüş ve düşüncelerimi Yüce Heyetinize kısaca arz etmek için, gündem dışı söz almış bulunuyorum.

Milyonlarca çilekeş ve ıstıraplı tütüncü meslekdaşlarımın sorunlarının, muhakkak ki gündem dışı bir konuşmanın içinde ifade edilmesi mümkün değildir.

Tütün müstahsılımızı piyasalarda koruyacak, dengeyi sağlıyacak, kendi müessesesinin bugüne kadar maalesef kurulmaması dolayısıyle bu görevi Devlet nam ve hesabına desteklemeye mubayaalariyle Gümrük ve Tekel Bakanlığı yapmaktadır. Bu desteklemeler, bazan köstekleme olmuş ve Devlet eliyle müstasıl, tüccara itilmiştir. Bugünkü satış piyasası düzeni çok ilkel, üzücü ve haysiyet kırıcıdır. 14 ay çalışıp, binbir çile ve ıstıraplara katlanarak elde edilen tütünün kaderi, birkaç günde değerinin, hattâ maliyetinin çok altında satma mecburiyetinde kalınır. Onun içindir ki, alıcılar kolay zengin olurken, müstahsılın hayat düzeninde hiçbir gelişme olmaz; daima borçlu ve yoksuldur. Bilhassa, memleketimizin siyasi havasının endişe verici devrelerinde, müstahsıl sesini duyuramamış, büyük tokatlar yemiştir. Bu bakımdan, bu satış piyasasına girerken, müstahsılımız çeşitli propagandaların etkisiyle de ürkek ve endişelidir. Bu bozuk, teminatsız satış düzeninde, tütünün moralle satıldığını, bilhassa tüccarlar iyi bilirler ve kendileri için müsait zemini ve şartları hazırlıyabilmek için, her türlü maddi ve mânevi imkânlarını hiç çekinmeden kullanırlar. Bu konuyu, müstahsıldan yana olup da, faydalı olmak istiyen Devlet adamlarının hatırlarından hiç çıkarmamalarını candan temenni etmekteyim.

İzmir bölgesi tütün müstahsılı, bu yıl örfi idarenin havası ve şartları içinde piyasaya girmektedir. Sayın Örfi İdare Kumandanından ricam; müstahsılımızı ümitsizliğe düşürecek, onu ürtükûp paniğe kaptıracak her türlü davranış ve tutumların karşısında bulunmasıdır. Müstahsılımızın alın terinin değerlendirilmesi hususunda yardımcı olacağından asla şüphemiz yoktur.

Bu yıl piyasa bayramdan sonra açılacağı için, avans verilmesini Hükümet yetkililerinden rica etmiştik. Bu mevzuda ısrar edişimizin yegâne sebebi, elindeki bütün imkânlarını, mahsulünü yetiştirmek için kullanmış olan müstahsılımızın durumunun çok acıklı olmasıdır. Bu mahsül tekel malıdır, diğer mahsuller gibi istediğin zaman piyasaya bir miktarını arz edip de en tabiî ihtiyacın olan ekmeği ve şerefini kurtarma yolunu bulamazsın. Binbir masraf ve emekle meydana getirdiğin mal, senin yüzüne bakar, fakat senin ihtiyacını görmez ve sana yâr olmaz.

Yoksulluk çekenler, parasız bayram geçirmenin aile fertlerine ne büyük ıstırap verdiğini bilirler. Boynu bükük pek çok meslektaşımın bu yıl bu şekilde dinî bayram geçireceğine, benliğime inandığım kadar inanıyorum.

Geçen pazar günü idi; İzmir'de müstahsıllarla yaptığım görüşmelerde, burada açıklıyamıyacağım sebeple kötü malî durumlarına şahidoldum. Verilecek bu avans, müstahsılın kendi parası olan % 5 lerle birikmiş parasından alınıp veri-

lebilirdi. Gecikmiş de olsa, bu külfetten kaçmayıp, en muhtaç ekicilere süratle verilmelidir. Ben eminim ki, Tekel idaresinde çalışan ve müstahsılı iyi tanıyan memurlar, insanüstü bir çaba ve çalışmayla, severek yardımda bulunacaklardır. Hükümetten bu anlayış ve yardımı bekliyorum.

Müstahsılımızın ihraç dolârı 14 lira olarak kabul edilmelidir. Piyasadan evvel ilân edilmesi, müstasılımızın alınterinin kendi ceplerine girmesini sağlıyacaktır. Hükümet, Adalet Partisi iktidarının müstasıldan yana olmıyan ve hattâ aleyhine olan yanlış, zararlı tutum ve mirasını devam ettirmemelidir. Borçlu ve insan haysiyetine sığmıyan basit hayat şatları içerisinde olan müstasılımızın, her yıl milyarların üstündeki hakkının verilmemesi; hangi hukuk, adalet ve insanlık duygulariyle bağdaşır? Bilmiyorum. Geçikmiş olan bu adaletsizliğin Erim Hükümetince düzeltilmesini istiyoruz.

Destekleme alımları tam ve sonuna kadar yapılmalıdır; Devletin gücünün müstahsılın yanında olduğu hissettirilmelidir. Fiyatlar verilirken hayat pahalılığı ve maliyet durumları düşünülerek ortalama kaime, geçen yıl alım kaimesinden yüksek tutulmalıdır. Taban fiyat muhakkak verilmeli ve bu fiyat tesbit edilirken maliyet fiyatının altında tutulmamalıdır.

Unutmamak gerekir ki, Türkiye'mizde ziraat, büyük ölçüde hava şartlarına bağlıdır. Esasen Yüce Meclisin gündeminde taban fiyatlarla ilgili bir kanun teklifimiz de vardır. Tütün piyasalarında üstün bir çalışma ile müstahsıla faydalı olmaya çalışan ve Devletin milyarlarca lirasının kaderi üzerinde rol sahibi olan eksperlerin prim durumu halledilmelidir. Esasen geçen yıl piyasadan evvel söz verilmiş olup da gerçekleştirilmiyen çok üzücü olaylara sahne olmuş olan bu durum neticelendirilmelidir.

Muhterem arkadaşlar, pamuk, zeytin ve incir müstahsılının mahsüllerinin satışlarında, müstahsılın yanında olarak hizmet ettiğine inandığım Erim Hükümetinin, tütün müstahsılının da koruyucusu ve destekleyicisi olup, alın terini değerlendireceğine inancım vardır. Esasen yakından tanıdığım ve takdir ettiğim Sayın Gümrük ve Tekel Bakanının gayretleri ve tutumu bu inancımı kuvvetlendirmektedir.

2 Şubat 1972 günü açılacak 1971 yılı ürünü tütün piyasasının memleketimiz, Devletimiz ve müstahsılımız için hayırlı olması temennisiyle Yüce Heyetinize teşekkür eder, saygılar sunarım.

6. — Manisa Milletvekili Kâmil Şahinoğlu'nun, 2 Şubat 1972 günü açılacak Ege tütün piyasası hakkında gündem dışı demeci.

BAŞKAN — Sayın Kâmil Şahinoğlu, basında çıkan Ege tütün piyasası ile ilgili bir haber hakkında gündem dışı konuşmak üzere buyurun.

KÂMİL ŞAHİNOĞLU (Manisa) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Bu yakında tütün piyasası açılacağı için bazan arkadaşlarımız böyle krozman yapıyor. Tütün piyasası konusu çok mühim bir mevzu olduğundan, beni de dinliyeceğinizden emin olarak hepinizi hürmetle selâmlayıp sözlerime başlıyorum.

2 Şubat'ta açılacak olan Ege ekici tütün piyasasının, Ege ekicileri hakikaten sabırsızlıkla beklemektedirler. Her sene böyledir bu, sabırsızlıkla beklerler. Çünkü o gün; tütün yetiştiricilerinin uzun, yorucu mesailerinin, geceli gündüzlü, çoluk çocuğu ile çalışarak meydana getirdiği, alın teri, el emeği ve göz nurunun mahsülü olan ürünün, satış günüdür. 200 000 tütün zürraı veya onları geçindirmekle yükümlü olan bir milyon Egeli vatandaşın bir senelik geçiminin karşılığı o güne bağlıdır. Egede çeşitli toprak ürünleri yetişmesine rağmen birçok bölgelerde tütün ziraati önplânı işgal etmektedir. Bilhassa Akhisar ve civarında ziraatle iştigal edenlerin % 90 ına yakın vatandaşın geçici, aile ziraati olan tütün yetiştiriciliğidir. Tütün ziraati çok meşakkatli bir aile ziraatidir; fide ile başlar. Bir evvelki senenin mahsülü balyalanırken, daha satılmadan, elden çıkarılmadan, yani şu günlerde, şu kışta kıymette soğuk vurmasın diye, beşikteki öz evlâdından ziyade tütün fidelerine ihtimam gösterirler. Onu dikim haline getirinceye kadar zaman zaman soğuk vurmasın diye üstünü örterler, açarlar, çocuğa bakar gibi ona da bakarlar. Dikim zamanı gelince; daha evvel hazırlanan toprağa teker teker bu fideler dikilir, kurumasın diye teker teker sulanır, zamanında gübrelenir, çapalanır, ilâçlanır, fidan olgunlaşınca da artık yaprak kırımı yapılır. Tek

tek ihtimamla o yapraklar kırılır, fidanlarından ayrılan yapraklar toplanır ipe dizilir, kuruması için kargılanır. Bu ameliye yazın sıcak günlerine raslar, çok sıcaklarda ise tütün fidanlarına dokunulmaz, onun için gece serinliğinde ve her tütüncünün elinde bir ışık gece sabaha kadar tarlalarda çalışırlar. Yazın yaprak kırım zamanı Ege'den hele Akhisar tarafından geceleyin göz alabildiğine bütün ovanın, dağının, taşının pırıl pırıl ışıdığını görmüşlerdir. İşte bu ışıklar, tütün yetiştiricilerinin, herkesin mışıl mışıl uykuda olduğu gecenin yarılarında, uykusuz göz nurlarının tütün yapraklarına verdikleri emeğin birer nişanesidir. Nihayet kuruyan tütün yaprakları muntazam balyalanır, eksperi bekler. Eksper balyalardaki tütünlerin randımanını tesbit eder; satış gününü, açılış gününü, yani bu seneki 2 Şubat'ı bekler.

Muhterem arkadaşlarım, kısaca bunlardan bahsetmemin sebebi; ispanağın yaş olarak kilosunun 5 liraya satıldığı bir zamanda, tütüne verilen emeğin ve masrafın belirtilmesi içindir. Ziraatin her çeşidi zordur; fakat hiçbirisi tütün ziraati kadar meşakkatli, zor ve masraflı da değildir. İşte, tütün ekicisi bir sene borca harca girer, bütün ümidini açılış gününe ve satışa bağlar. Eksperin bir kalem oynatması hakikatte tütüncünün rızkı ile oynaması demektir. Çünkü malının satışı ve değeri buna bağlıdır, aynı zamanda piyasa günlerinde tütün alıcılarının durumuna da bağlıdır. Tütün alıcıları, başta Tekel olmak üzere, yerli - yabancı şirket ve tüccarlardır. Şirket ve tüccarlar alımlarını da Tekelin fiyat destekleme mubayaalarına göre kendilerini ayar ederler. Tekel mübayaası gevşek giderse, tüccar günden güne, hattâ - görmüşüzdür bunu - aynı gün içerisinde saatten saate bir fiyat düşürmesi yapar ve bu gibi hallerde zavallı zürra çok ziyana girer.

Açılış arifesi olan şu günlerde tütün ekicileri arasında çok zaman sunî panikler yaratılmak istenir, rivayetler dolaştırılır. Tekelin düşük fiyatla az alım yapacağı, fazla desteklenmiyeceği gibi menfi rivayetler yayılır ve böylece yorulan vücutlarda gerilen sinirlilik havasının tütün ekicilerini sardığı görülür. Buna inananlar da olur. En büyük destekleyicisi Tekelden ümit kesen ekici, bazan tütününü değer fiyatının çok altında satarak tüccarın kucağına düşmüş olur.

Zavallı zürraın böyle zamanlarda ne perişan hallere düştüklerini çok gördük. Bizler tütün mıntakalarının temsilcileri olarak acıklı hallere ve çok şeylere şahidolduk.

Onun için üzerinde hassasiyetle duruyoruz ve zamanından evvel Hükümeti, ilgilileri uyarmak ihtiyacını hissediyoruz. Piyasa açıldıktan sonra da gördüğümüz aksaklıklar olursa ilgilileri gene de uyarmaya devam edeceğiz.

10 - 15 gün evvel Ege tütün ekicileri temsilcileriyle beraber yaptığımız temaslar sonucunda Sayın Başbakan ve Sayın Gümrük ve Tekel Bakanımızdan her ne kadar memnun isek de, Ege tütüncülerinin tatmin olması için bâzı hususlar hakkında Yüce Meclisin tenvir edilmesini yerinde buluyor ve rica ediyoruz. Bunları kısaca arz ediyorum :

1. Geçen bir sene içerisinde hızla gelişen hayat pahalılığı hem tütüncü ailesinin geçimini etkilemiş, hem de pek tabiî tütünün maliyetini yükseltmiştir. Onun için baş fiyatın geçen senekinden, tahminî olarak, ortalama olarak % 10 ve kaimenin de, yani gene ortalama fiyatında %10 nisbetinde ilâveli olması icabeder, bu tütüncünün hakkıdır. Tütün dolâr fiyatının normale oturması, yani 10 lira olmasiyle bu mümkün olacaktır. Sayın Hükümetten bunu rica ediyoruz ve bunun üzerine eğilmesini diliyoruz. Eğer, tütün - dolâr ayarlaması alımlardan, mübayaadan sonra olursa - bâzı toprak ürünlerindeki ayarlama ve ihraç mallarına yapıldığı gibi - zürraın hakkı olan 100 - 150 milyon lira zürraının cebinden çıkmış, tüccarın cebine aktarılmış olacaktır ki, bu da iyi bir şey değildir. Sayın Hükümetten bu yönden çok dikkatli olmasını diliyor ve uyarıyoruz.

2. Tekel, destekleme mübayaasını sonuna kadar sürdürmelidir - arkadaşımın da söylediği gibi - hele açılış ve onu takibeden günlerde, bilhassa ilk üç günde çok faal ve hızlı bir mübayaa içerisinde bulunmalıdır. Ancak böylece tütüncü, tüccarın kucağına itilmekten kurtarılmış olacaktır. Biraz evvel arz ettiğim gibi, tüccar kendi vaziyetini, alımını mübayaasını ve fiyatını Tekele göre ayarlar. İlk üç - dört günde % 85 mübayaa yapılması çok iyi olur.

3. Piyasa, İzmir Başmüdürlüğünde değil, tütüncülerin en kesretli yeri olan Akhisar'da açılmalıdır. Bu suretle Tekel bir kadirşinaslık yapmış olur, ekiciyi teşvik etmiş olur, ekiciye

ehemmiyet verdiğini göstermiş olur, ekicinin itimadını kazanmış olur ve hem de zamandan tasarruf etmiş olur. Çünkü, İzmir de açılıyor, Akhisar'a gidiliyor, tekrar geri dönülüyor ve bu suretle günde 1,5 - 2 saatlik bir zaman kaybına sebebolunuyor. Bu yalnız benim görüşüm değil, tütün ekicilerinin umumi arzusudur. Tabiî sayın bakanlık bunu münasip görür ve mahzurlu bulmazsa.

4. Bir mühim nokta da şu : Yukarda kısaca arza çalıştığım ve tütün ekicileri arasında son günlerde yayılan menfi propagadanların psikolojik etkileri dolayısıyle malının değer fiyatını bulamama korkusunu, Sayın Bakanın beyanları izale edecektir.

Sayın Bakanın, şu günlerde gerek basın, ve gerekse radyo ile tütüncüye moral vererek; fiyatların tatminkâr olacağı, son yaprağına kadar alınacağı, paniğe kapılmamaları, mallarını değer fiyatların altında satmamaları gibi ferahlatıcı beyanlarını bekliyoruz; bunu, tütün yaprağında emeği olan bir milyon insan bekliyor. Tütün fiyatlariyle ilgili olarak 13 Ocak 1972 tarihli gazetelerin manşet attığı iyi bir haber işittik; bu haberi şimdi kısaca okuyorum, Sayın Bakandan bu hususta da malûmat rica ediyorum.

«Ege ekici tütün fiyatları belli oldu. Başfiyat 16,95; taban fiyat 12,95. 2 Şubatta açılacak Ege ekici tütün piyasasında başfiyatın 16,95 ve taban fiyatın 12,95 olacağı Manisa Milletvekili Veli Bakırlı tarafından açıklanmıştır. Gümrük ve Tekel Bakanlığı Komisyon Sözcüsü olarak Manisa'ya gelen Veli Bakırlı; «bu yıl ege ekici tütün piyasası, maliyetin yüksek oluşu nedeniyle geçen yıllara oranla daha yüksek fiyatla açılacaktır» demiştir. Ege ekici tütün piyasasında baş ve taban fiyatları açıklıyan Bakırlı, Bakanın bu müjdeyi üreticiye bildirmesi için kendisini vazifelendirdiğini söylemiştir.»

Muhterem arkadaşlar, sonradan bunun bâzı yanlışları olduğu anlaşılmıştır hakkaten; ama Sayın Bakandan, gerek bu güzel haber üzerine gerekse diğer temenni ve ricalarımız hakkındaki düşüncelerini Yüce Heyetinize bildirmek lûtfunda bulunmalarını rica ediyoruz. Tenvirleri Ege tütün ekicilerini ve temsilcileri olan bizleri memnun edecektir.

Açılacak Ege ekici tütün piyasasının ekiciye ve memleketimize hayırlı, uğurlu olmasını diler, Yüce Heyetinizi hürmetle selâmlarım.

7. — Manisa Milletvekili Veli Bakırlı'nın 2 Şubat 1972 günü açılacak tütün piyasası hakkında gündem dışı demeci.

BAŞKAN — Sayın Veli Bakırlı; aynı konunun bir başka yönü ile gündem dışı konuşma isteğinde bulunmuştur. 5 dakikayı geçmemek kaydiyle buyurunuz efendim.

VELİ BAKIRLI (Manisa) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; biraz önce konuşan Manisa Milletvekili arkadaşım Sayın Şahinoğlu, gazetelerde bana atfen çıkan bir haberi Yüce Meclisin kürsüsüne getirdiler. Önce bunu açıklığa kavuşturmak isterim.

1. 1972 senesi içerisinde Manisa'ya gitmedim. Haber Manisa mahreçlidir; Türk Haberler Ajansı tarafından Manisa'dan verilmiştir; haberin verildiği gün ben Antalya'da idim.

2. Gümrük Tekel Komisyonunun sözcüsü değilim.

3. Sayın Gümrük ve Tekel Bakanının bana görev vermesi söz konusu olamaz. Ben C. H. P. nin milletvekiliyim; bana kimlerin, nasıl görev vereceğini partimin tüzük ve yönetmelikleri açık seçik göstermiştir. (C. H. P. sıralarından «bravo» sesleri)

Değerli arkadaşlarım, 16,95 lira baş fiyat; 12,35 lira ortalama fiyat, sadece tütün bölgesinden gelen insanlar olarak, bizim arzumuzdur ve yıllardan beri yüzü gülmiyen, yıllardan beri çile çeken, ıstırap çeken tütün üreticilerinin yüzünün gülmesi için Sayın Hükümetten talebettiğimiz fiyattır. İster verir, ister vermez; o elbette Sayın Hükümetimizin bileceği iştir.

Değerli arkadaşlarım, konunun burasında, bu yıl Ege tütün piyasasında bâzı tedbirler alınması gerektiği kanısına inanarak, alınması gereken tedbirleri şöylece Sayın Bakanımızın dikkatine arz edeceğim.

Tekel ilk 3 gün içinde çok hızlı destekleme alımları yapmalıdır. Bunun için de Tekel Bakanlığının bâzı tedbirler alması gerekir. Alım merkezleri takviye edilmelidir. Tütünün fiyat ve randımanını bilen eksperlere bir de kontrat kesme işi yükletilmemelidir. Kontrat kesmek

ve alıcı ile satıcı arasındaki mukaveleyi tanzim etmek için, eksperlerin emirlerinde birer memur bulundurulmasında da fayda vardır. 5 dakikada bir tütün okuma işleminden vazgeçilmelidir; geçtiğimiz yıllarda bu böyle olmuştur.

Tekel eksperleri vatandaşın tütününün değerini, vakit kazanma amaciyle hemen bildirmelidir. Alımlar, aralıksız sürdürülmelidir.

Tekel, piyasanın devamınca kırtasiyecilikten vazgeçmelidir. Piyasayı tutmak, panik yaratmamak için hızlı alım yapılmasını sağlamak amaciyle Tekel eksperlerine kesin emirler verilmelidir. Destekleme alımları her randımanlı tütün için aynı fiyatla sürdürülmelidir.

Fiyatlar tesbit edilirken artan hayat pahalılığı, paramızın değerinin düşürülmesi ve millî ekonomimize en büyük katkıda bulunan üreticilerimizin bugünkü durumunun dikkate alınması, tatmin edici fiyat verilmesi lâzımdır. Bu durumda yaptığımız hesaplara göre bu yıl Ege'de tütün ortalama fiyatının 12,35 lira olması gerekir.

Değerli arkadaşlarım, demin bir konuyu arz etmeyi unuttum. Sayın Şahinoğlu arkadaşım, bana atfen verilen düzmece bir demeci Meclis kürsüsünde açıklarken, her halde Sayın Şahinoğlu okumadılar; 15 Ocak, 16 Ocak, 17 Ocak tarihli, Cumhuriyet, Milliyet, Ege Ekspres, Yeni Asır ve Demokrat İzmir gazetelerine benim böyle bir açıklamamın söz konusu olmadığına dair ben de demeçler verdim ve halk oyunu aydınlattım.

Değerli arkadaşlarım, şimdi Sayın Bakanımıza güveniyoruz, Ege üretici tütün piyasasının üreticilerimize hayırlı olması dileğiyle Yüce Meclise saygılar sunarım. (C. H. P. sıralarından alkışlar.)

8. — Gümrük ve Tekel Bakanı Haydar Özalp'ın, İzmir Milletvekili M. Hulûsi Çakır ve Manisa Milletvekili Kâmil Şahinoğlu ile Veli Bakırlı'nın gündem dışı demeçlerine cevabı

BAŞKAN — Buyurun Sayın Gümrük ve Tekel Bakanı.

GÜMRÜK VE TEKEL BAKANI HAYDAR ÖZALP (Niğde) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri;

Sayın Hulûsi Çakır, Kâmil Şahinoğlu ve Veli Bakırlı'nın dile getirdikleri İzmir ekici tütün piyasası hakkındaki fikirlerine cevap arz etmek isterim.

Değerli arkadaşlarım, her şeyden evvel, bu bölgenin çocukları olarak burada dile getirdikleri ve hakikaten çok hassas olan bir mevzuda arkadaşlarımın temas ettikleri noktalara yerden göğe kadar hak veriyorum. Yalnız, tütün Türkiye'nin anapolitikalarından bir tanesidir. Bu politika üzerine eğilirken, yalnız tütün müstahsılının durumunu düşünmeyip öbür tarafta, takibedilecek politikanın tütün müstahsılını ileride sokacağı dar boğazları da hesaba almak arkadaşlarımın en tabiî vazifeleri olması gerekir. Yoksa, bugün elimizde milyarlara varan tütün rezervi dururken, fiyat üzerinde her hangi bir polemiğe girmek, takdir edersiniz ki memleketin çıkarlarına uygun düşmez. Ben arkadaşlarımı böyle bir polemiğin içinde görmeyi arzu etmiyorum, istemiyorum. Bugüne kadar devam eden hava bundan sonra da devam ederse, inşallah bu tütün piyasasında her hangi bir polemik havasına girmeden, piyasamızı tütün ekicimizin yüzünü güldürecek bir seviyede kapatmış ve tamamlamış oluruz.

Fiyat meselesinde arkadaşlarım en çok taban fiyatı üzerinde durdular.

VELİ BAKIRLI (Manisa) — Ortalama fiyat.

GÜMRÜK VE TEKEL BAKANI HAYDAR ÖZALP (Devamla) — Hayır, Sayın Hulûsi Çakır da durdular, zatıâliniz de durdunuz, yani, taban fiyatın 12 olması lâzım diye. Takdir edersiniz ki...

VELİ BAKIRLI (Manisa) — Taban fiyat değil, ortalama fiyat.

GÜMRÜK VE TEKEL BAKANI HAYDAR ÖZALP (Devamla) — Ortalama fiyat ayrı. Taban fiyat üzerinde, bilhassa tütün bölgesinde bulunan değerli parlömenter arkadaşlarım çok iyi takdir ederler, tütünde bir taban fiyatı politikası güdülemez. Eğer tütünde bir taban fiyatı politikası gütmüş olsak, elimizde ileride kalacak olan rezervler, bizi tütün politikası bakımından çok müşkül duruma, bir bâdireye sürükler. Takdir buyurursunuz ki, tütün kalite mahsulüdür. Eğer bir taban fiyat verilecek olursa, bu defa, kalitesiz mıntakalara doğru tütün ekiminin akımı gibi bir cereyanı yaratmış ve doğurmuş oluruz.

Tütün tavan fiyatlarında da takdir edersiniz, yalnız tütünün maliyeti ve hayat pahalılığiyle mukayese yapılarak bir hesaba girilemez. Çünkü, elimizde 2 milyarı aşkın bugün tütün rezervi var. Her şeyden evvel dış ihracat imkânlarımızla bunları dengeli bir şekilde ayarlamak mecburiyetindeyiz. Bu bakımdan, değerli arkadaşlarımın bilhassa bu hususu göz önüne almasını ve tütün ekicimizi devamlı rahatsız bırakan bu rezerv meselesini kökünden halletmek için Hükümete bir imkân tanınmasını hassaten rica edeceğim. Bu sene büyük çapta tütün rezervlerimizi eritmiş durumdayız. Geçen yıla nazaran, aşağı, yukarı, 20 bin tonun üzerinde bir fark var; tütün rezervlerimizin erimesinde. Bu seneki tütünlerimizde (ki, tütün bölgesinden olan parlömanterlerimiz çok iyi takdir ederler) en büyük endişemiz, geçen sene devamlı yağan yağmurların hakikaten tütün kalitesi üzerinde müessir olması ve geçen seneki randımanı almak imkânımızın bu sene bulunmamasıdır. Ama, bütün bunlara rağmen Hükümet olarak düşüncemiz şu ki; ortalama fiyatları, geçen sene olduğu gibi, çiftçiyi mutazarrır etmiyecek bir dengede, bir muvazenede tutacağız ve tütünü sonuna kadar destekleme işini de Tekel olarak devam ettireceğiz.

Çok haklı olarak Sayın Hulûsi Çakır bir ıstırabı dile getirdiler. Bendeniz avans meselesini kendisi ile de görüştüm; fakat imkân olmadığını bana teknik arkadaşlarım defalarca söylediler. Takdir buyurursunuz, bir piyasanın evvelâ iyi hazırlanması lâzım. İyi hazırlanması için, tesbitlerin yapılması; para, finansman durumunun ayarlanması gibi bâzı problemlerle karşı karşıyayız. Bugüne kadar bu meseleleri halletmiş durumdayız. Ayın 25 inde Ege Bölgesinde bu tesbit işlerimiz tamamlanmış olacaktır. Arkadaşlarımız başlangıçta en büyük endişeyi orada duyuyorlardı. Derlerdi ki, «Bu sene tütün tesbitleri tamamlanamıyacak.» Tütün tesbitleri ayın 25 inde tamamlanmış olacak ve tamamlanmış olarak piyasaya gireceğiz.

Sonra, tütün müstahsıllarının en çok üzerinde durduğu, tütün piyasası açılmadan evvel, çok evvel, bu piyasanın açılma tarihinin bildirilmesi idi, bunda fayda gördüler. Bunu da, bir ay evvelinden, 2 Şubatta Ege tütün ekici piyasasını açacağımızı ekicilere müjdelemiş durumdayız.

Bu sene, geçen yıl halledilemiyen, eksperlerin prim meselesi de halledilmiş ve kararname çıkmıştır. Eksperlerimiz, bu sene bu imkânı da kendilerine bahşetmiş olmamızdan mütevellit, tahmin ederim, piyasada büyük bir hızla, büyük bir şevkle çalışacaklardır ve bu şevkle de tütün piyasamızı iyi bir şekilde kapamak imkânını bulacağız.

Tekraren arz ediyorum değerli arkadaşlarım, bu sene son yaprağa kadar diyebileceğim kadar bir iddia içerisinde, tütün destekleme işine Tekel İdaresi olarak hızla devam edeceğiz ve alacağımız neticenin de müstahsılı güldüreceğine şimdiden inanıyorum.

Sayın Şahinoğlu'nun temas ettiği ve Veli Bakırlı arkadaşımın da burada açıklığa kavuşturduğu mesele üzerinde durmıyacağım. Bu meseleyi bendeniz daha evvel bir açıklama ile kamu oyuna bildirmiştim; daha sonra Sayın Veli Bakırlı'nın da tekzibini gördüm. Temenni ederim ki, bundan sonraki çalışmalarımızı karşılıklı bir diyalog şeklinde değil, bir ve beraber şekilde, bu piyasayı yürütmek için birbirimizle yardımlaşma ve dayanışma şeklinde devam ettiririz; temennim de bu.

Dolâr 13 lira olarak tesbit edilmiştir; tütünde, fındıkta, pamukta, yani bütün ihraç metalarımızda Hükümetimizin aldığı karar budur. Dolârda başka bir kur farkı olmıyacaktır ve ilerde de, arkadaşlarım «Diğer mahsullere tatbik edilirse tütün mahsulü hakikaten mutazarrır olur» dediler, katiyen böyle bir şeye meydan verilmiyecektir ve bu kur 13 lira üzerinden devam edecektir.

Saygı ile arz ederim efendim.

9. — Kayseri Milletvekili Şevket Doğan'ın, Sağırlar Okulu ile ilgili, gündem dışı demeci.

BAŞKAN — Sayın Şevket Doğan; Sağırlar Okulu ile ilgili, buyurun.

ŞEVKET DOĞAN (Kayseri) — Sayın Başkan ve değerli arkadaşlarım;

Büyük bir şehrimizdeki Sağır ve Dilsizler Okulunu ziyaretimle ilgili intıba ve düşüncelerimi Yüksek Meclise sunmak ve dolayısiyle Sayın Cumhurbaşkanına bile arz edilip vaitler alınmasına rağmen hiçbir değişiklik olmıyan bu duruma, alâkalı makamların ciddiyetle eğilmesini sağlamak amaciyle uyarıda bulunmak için söz aldım.

Kaderin acı cilvesine kurban olan sağır ve dilsiz yavrularımız, Anayasamızın 50 nci maddesindeki özel eğitim gereğince Devletin himayesindedirler. Bu himaye keyfiyetinin, bugünkü ekonomik, kültürel ve personel bakımlarından içinde bulunduğumuz şartlar muvacehesinde elbette ki, fevkalâde ve noksansız bir durum arz edemiyeceğinin idrakini taşımaktayım. Ancak, bâzı problemlere gerçekçi bir açıdan bakılarak, uzun lâflara, süslü teorilere prim vermeden bulunacak pratik çareler, bunların hallini kesinlikle kolaylaştıracaktır.

Gezdiğim okulda çocuklarla, öğretmenlerle ve yöneticilerle görüşmemin kısa bilânçosu şöyledir :

Yönetimin amaca uygun olmadığını, yıllardır eskiyip yıpranan idarecilerin, birer iş okulu karakterinde olan kurumu yönetecek ideal, tecrübe ve faaliyetten kesinlikle yoksun bulunmaları sebebiyle atelye çalışma ve imkânlarının yaratılmadığını müşahede ettim.

Buna mukabil, çetin bir çalışma ile sağır ve dilsiz yavruları konuşturan fedakâr öğretmenlerin çırpınışları her çeşit övgünün üstünde bir manzara arz ediyordu.

Bu okullarda eğitim ve öğretim ferdî olup, her çocuğa üstün ve normalden çok farklı bir çaba harcanmaktadır.

Özel eğitim alanına giren sağır, dilsiz, kör ve geri zekâlı çocukarımızın bir takım problemlerini halletmenin, onları insanlığa faydalı kendine yeterli, üretici kişiler halinde topluma kazandırmanın güçlüğünü yüksek takdirlerinize bırakıyorum.

Yatılı olan bu kurumlarda öğretmenler, yaz tatilleri de dâhil olmak üzere ayda 4 defa 24 saatlik nöbet tutmakta, ayrıca okulun satınalma ve muayene komisyonlarında sorumlu görevler almakta, her çocukla her gün tek tek ve araçsız olarak binbir çeşit mimik, jest ve çırpınışlarla meşgul olup, büyük bir enerji ve gayret sarfetmektedirler.

Böyle tecrübeli, mesleğinde ihtisas sahibi uzman bir öğretmenin yetişmesi ise, asgari 5 yıllık bir zamanı gerektirmektedir. Hayatlarını istihkâr edercesine kendilerini sağır ve dilsiz yavrularımıza hasreden ve sayıları 170 kadar olan, yaşama şartları çok ağır bulunan Ankara, İstanbul, İzmir, Diyarbakır, Adana ve Gaziantep gibi büyük şehirlerdeki bu okullarda çalışan fedakâr ve idealist öğretmenlerimiz maalesef bu ağır külfetlerin ve ekonomik bunalımların altında ezilerek erimekte ve çalışma dinamizmini günden güne kaybetmektedirler.

Binaenaleyh, okul yönetiminin düzeltilmesi yanında ayrıca külfet -nimet dengesinin de sağlanması için ilgililerin bir an evvel gerekli, kesin tedbirleri almalarında büyük bir zaruret bulunduğunu belirtir, Yüksek Meclisimizi saygı ile selâmlarım.

10. — Erzurum Milletvekili Gıyasettin Karaca'nın, Karayazı ilçesinde meydana gelen Kızamık hastalığı ile Hınıs ilçesinin yol durumu hakkında gündem dışı demeci.

BAŞKAN — Sayın Gıyasettin Karaca, Karayazı ilçesinde meydana gelen kızamık ve Hınıs ilçesinin yol durumu ile ilgili gündem dışı söz talebetmişsiniz, buyurun efendim.

GIYASETTİN KARACA (Erzurum) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, bu sene Doğuda kışın çok sert ve soğuk geçmesi nedeniyle vatandaşlarımız büyük tehlikelerle karşı karşıya kalmaktadırlar.

Bu cümleden olarak genellikle Erzurum ilinin; Karayazı, Hınıs Tekman ve Şenkaya ilçelerinde Sayın Hükümeti ve bizleri ilgilendiren büyük meseleler ortaya çıkmaktadır. Gerek vatandaşlardan aldığım şikâyet ve dileklerinden ve gerekse matbuata aksedis şeklinden de anlaşılacağı üzere, kötü hava şartları yüzünden bu bölgelerde yakacak ve hayvan yemi sıkıntısıyla sâri hastalıklar zuhur etmiştir. Ezcümle, Şenkaya ilçesinin Tektaş köyünde tifüs vakası görülmüş, hasta, Tıp Fakültesi Hastanesi salgın hastalıklar bölümüne yatırılmış ise de, bu bölgede yol bulunmayışı, vasıtanın olmayışı, sağlık ekiplerinin de bulunmaması sebebiyle diğer tifüs vakalarının ne nisbette ve ne kadar olduğunun da tesbitine imkân bulunamamıştır.

Keza, aynı şekilde Karayazı, Tekman ve Hınıs ilçeleri ve köylerinde başgösteren grip ve kızamık salgını devam etmektedir. Doktor ve sağlık ekipleri olmadığından ve sağlık ocaklarının da aynı şekilde doktorsuz ve sağlık personelinden yoksun bulunması nedeniyle, gerekli şekilde hastalıkla mücadele edilememekte, dolayısıyle gerekli tedbirler de alınamamaktadır.

Kaldı ki, yaz aylarında dahi motorlu araçlara geçit vermiyen bu köylere bugün kızaklarla dahi zor gidilebilmektedir.

Ayrıca, Karayazı ilçesinin yatılı bölge okulunda da yakacak bitmiş, su şebekeleri donmuş, öğrenciler ve öğretmenler çok zor durumda kalmışlardır.

Yine aynı şekilde, Hınıs ve diğer ilçelerde çok şiddetli kar ve tipi nedeniyle yollar kâmilen ulaşıma kapanmış, karın kalınlığı 50 santimetreye yaklaşmış, otobüsler ve volculardan yolda 7 saatten fazla mahsur kalanlar olmaktadır ve bu hal devam ediyor.

Yüce Heyetinize bütün bunları arz etmemdeki maksadım, memleketin binbir türlü ihtiyaç ve hizmetleri içinde yılmadan halisane koşan ve iş yapmak için çırpınan Sayın Hükümetin ıttılaına, bölgemin ve aziz vatandaşlarımın mâruz kaldıkları dert ve dileklerini arz ederek, ilerde daha vahîm ve tehlikeli durumlara mâruz kalınmadan bir an önce ve evleviyetle bütün tedbirlerin alınarak, muztar durumda kalmış bölge halkının imdatlarına daha süratle koşmalarını temin içindir.

Bu uyarılarımın yerinde karşılanacağı ümidiyle huzurlarınızdan ayrılırken Yüce Heyetinize en derin saygılarımı sunarım.

11. — Kastamonu Milletvekili Hasan Tosyalı'nın köy imam kadroları hakkındaki gündem dışı demeci ve Başbakan vekili Millî Savunma Bakanı Ferid Melen'in cevabı

BAŞKAN — Sayın Hasan Tosyalı, köy imam kadrosu ile ilgili gündem dışı söz istemişsiniz, buyurun efendim.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Yüce Meclisimizin değerli Başkanı! 55 bin köy camiinin bulunduğu memleketimizde 25 milyon köylü kütlemiz hakkında yapacağım konuşmaya imkân verdiğinizden dolayı size teşekkür ederek sözlerime başlıyorum.

Muhterem arkadaşlarım, Türk Milletinin birliğinin sembolü milliyetçiliğidir, imanıdır. Milliyetçiliğimiz, birbirinden kopmıyan çimentonun taşıysa, imanımız da çimentosudur. Türk Milleti tarihi boyunca her türlü sarsıntıya göğüs germiş ise, bunun sebebi milliyetçi ve imanlı oluşundadır. Türk Milletinin temelinde köylü kütlesi yatar. Köylü kütlesini bugüne kadar milliyetçi, imanlı tutan köy imamıdır.

Hal böyle olmasına rağmen, bugün 85 bin yerde müşterek namaz kılınmaktadır, 55 bin cami, 35 bin köy muhtarlığı vardır ve maalesef yalnız 12 bin yerde imam kadrosu bulunmaktadır.

Muhterem arkadaşlarım, milletimizin asli unsuru olan köy kütlesinin bulunduğu yere Devlet hizmetini götürmek için yolunu, okulunu, camiini yapamıyoruz, suyunu getiremiyoruz; fakat köyde okul yapılacak, köylü katkısı diyoruz, elektrik gelecek, köylü katkısı diyoruz ve bütün yükleri hiç taşıyamıyanın sırtına yüklüyoruz.

Bu memlekette her türlü sınıf ve zümrenin bir müdafii var; fakat köylünün ve çiftçinin müdafii yok. Devlet ve Hükümet onun başmüdafii olması lâzımgelirken, köylüyü imanlı, ahlâklı yolda tutan imamını dahi ona çok gören bir hava içinde bulunan hükümetler var. Bu doğru değil. Madem ki, diğer memleket parçalarına nazaran Devlet hizmetlerini köye getiremiyoruz, hiç olmazsa köylümüzü imanlı, ahlâklı, birbirine muti; vatanına, milletine ve Hükümetine sâdık şekilde tutan imamını temin edelim, imamının maaşını da bu fakir köylünün sırtına yüklemiyelim. Ben bundan hicap duyuyorum arkadaşlar.

Şurada 1 ay içerisinde aldığım 400 den fazla mektubun en az 150 tanesi köy imamı isteği ile ilgilidir. Köy imamlarının kadrosu esirgenmiştir, vekil imamlarla idare edilmektedir. Vekil imamlar 20 - 30 seneden beri hizmet yapmaktadırlar. Bunlara kadro verilmemiş, asaleten tâyin edilmemiş, emeklilik hizmetinden ve yan ödemelerden de faydalanmamaktadırlar.

16 yaşında, bıyıkları yeni terlemiş bir imam - hatip mezunu geldiği zaman, 25 sene hizmet etmiş olan bir imama sen buradan git denmekte ve hiç bir hak verilmemektedir.

Muhterem arkadaşlarım, böyle şey olmaz. Mutlak surette köylerimizin ihtiyacı olan imam kadroları verilmeli, bu kangren halledilmeli, sayıları 25 - 30 bini bulan ve köy imam vekili olarak çalıştırılan insanlar asil kadroya geçirilmeli, bu iş halledilmelidir.

Muhterem arkadaşlarım, köyü kalkındıran...

BAŞKAN — Sayın Tosyalı, bir saniyenizi rica edeceğim. Vaktiniz çok az kaldı, mümkünse ne demek istediğinizi bağlayınız efendim.

HASAN TOSYALI (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım, köye ışık tutan üç mum vardır; köy muhtarı, köy imamı ve köy öğretmeni. Maalesef üçünün de hakkı verilmemektedir.

Birincisi : köy muhtarı:

Köy muhtarına maaş yok, bütün angarya üzerindedir. Bunlara mutlaka maaş verilmelidir. 1971 Martından başlamak üzere maaşa bağlanması kanuni icabolduğu halde bu verilmemiştir.

İkincisi köy imamı :

İmamlar asil kadroya geçirilmeli, hakkı verilmelidir.

Üçüncüsü köy öğretmeni :

Hepsi bugün köylerde birer okul müdürüdür. Hal böyle iken, şehirdeki okul müdürüne müdürlük hakkı olarak yan ödeme verilmekte, köydeki öğretmenlere verilmemektedir.

Binaenaleyh, hepsi birer okul müdürü durumunda olan köy öğretmenlerinin hakları alınmış, 1,5 - 2 metre kalınlığındaki kardan dolayı köye gidememektedirler. Şehir öğretmeniyle köy öğretmeni bir tutulamaz. Her türlü eğitim araçlarından, tebeşirden, ısıtma tesisatından ve elektrikten, mahrum olan köydeki öğretmen her türlü yan ödemelerden yoksun tutulmamalıdır.

Sayın Başkanım sözümü tamamlıyorum.

Muhtreme arkadaşlarım, Hükümet küçük memurlar için son 6 ay içerisinde 225 bin tane kadro istemiştir. Bunun bugüne kadar 63 bini kullanılmış, daha Hükümetin elinde 123 bin tane kullanılmaya âmade kadro vardır. Köy imamı kadrolarını halletmek için son olarak Hükümetten rica ediyorum; 20 - 30 bin tane köy imam kadrosunu ele alsınlar, bu kadroyu versinler, bu sızıltıyı, bu ıstırabı sona erdirsinler. Bunun hiçbir bütçe ile, politika ile, tevil ile, kovalama ile halledilecek tarafı yok, çünkü bu gidişle daha 20 - 30 yıl benim köylüm imam kadrosundan yoksun olamaz, bu yük de onun sırtına yüklenemez.

Hükümetin önemle bu işe eğilmesini ve bu çağırıya kulak vermesini rica ediyorum. Çünkü, büyük bir sosyal adaletsizlik vardır; Hükümet imam kadrosunu dahi köylüden esirgeme durumuna düşüyor.

Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Başbakan adına cevap vermek üzere buyurun Sayın Ferid Melen.

BAŞBAKAN VEKİLİ MİLLÎ SAVUNMA BAKANI FERİD MELEN (Cumhuriyet Senatosu Van Üyesi) — Sayın milletvekilleri, biraz evvel konuşan Erzurum Milletvekili Sayın Gıyasettin Karaca çok önemli bir konuya temas buyurdular. Bu yıl gerçekten memleketimizde ve hatta bütün Dünyada kış çok sert geçmektedir; son günlerde de, bildiğiniz gibi, şiddetini bir hayli artırmıştır. Bâzı bölgelerde soğuk, bugüne kadar görülmemiş bir seviyeye çıkmıştır.

Bunun çeşitli meseleler ve problemler doğurması tabiîdir. Yer yer karayollarında, demiryollarında kapanmalar, tıkanmalar oluyor. Fakat, fedakâr ekiplerimiz hemen her yerde o anda vazife başındadırlar; eldeki bütün imkânları kullanarak yollarımızı açık tutmaya çalışıyorlar.

Yine fena hava şartları yüzünden bâzı yerlerde yem ve yakacak sıkıntısı da başgöstermiştir. Bunlar Hükümete intikal etmistir. İlgili Bakanlar bu sıkıntıları gidermek için gereken her tedbiri almaktadırlar.

Bu sabah Başbakanlıkta bu mevzu için ilgili bakanlarla bir toplantı yaparak, devam etmekte olan çalışmaları bir daha gözden geçirdik. İlgili bakanlar illerdeki teşkilât ile temas halindedirler, gereken her tedbir alınacaktır. Hükümet ve Devlet teşkilâtı vatandaşlarımızın yanında olacaktır. Buna bilhassa emin olmanızı rica için söz aldım.

Sayın Tosyalı'nın üzerinde durduğu konu birkaç gün sonra huzurunuza gelecek bütçede görüşülebilecek bir mevzudur. İmkânlarımız ve bu imkânlarla muvazi olarak kabul edilen kadrolar tamamen bir muvazene halinde bütçede yer almıstır. Orada sanıyorum ki meseleyi daha etraflı olarak tetkik etmek fırsatı olur.

Teşekkür ederim.

12. — İstanbul Milletvekili Nuri Eroğan'ın, Anayasa konusunda gündem dışı demeci.

BAŞKAN — Anayasa konusunda Sayın Nuri Eroğan söz istemişlerdir, buyurun.

NURİ EROĞAN (İstanbul) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri;

Bu kadar çok gündem dışı konuşmadan sonra biraz sıkıcı olmamak mümkün değil ama, kısa konuşacağım ve değişik bir mevzua temas edeceğim.

Muhterem arkadaşlar, yüksek malûmlarınız olduğu üzere, 9 . 7 . 1961 tarihinde halk oyuna sunularak kabul edilmiş olan, 334 sayılı Anayasamızın «Milletvekili seçilme yeterliği» kenar başlığını taşıyan 68 nci maddesinin ikinci fıkrası sonundaki «affa uğramış olsalar da» ibaresi ve geçici 11 nci maddesi gereği olarak Yüksek Adalet Divanı tarafından mahkûm edilmiş olanlar milletvekili seçilme yeteneğine sahip bulunmamakta idiler.

6 . 11 . 1969 tarihinde Yüce Meclislerce kabul edilmiş olan 1188 sayılı Kanun ile, yasaklayıcı hüküm getiren 68 nci maddede bir değişiklik yapılmış ve geçici 11 nci madde ilga edilmiş, yani bu şahıslara siyasi hakları iade olunmuştu.

Meclisinizce yapılan bu değişiklik, 16.6.1970 tarihinde Anayasa Mahkemesince iptal edilmiştir.

Bu iptal karşısında ve bu iptal kararından sonra hukukî durum nedir? Eski hüküm tekrar mer'i olur mu, yoksa, Anayasada bir boşluk mu meydana gelmiştir? Eğer bir boşluk meydana gelmişse, bu boşluk, tedvin edilecek yeni bir metin ile doldurulacak mıdır? Bu ameliye yapılıncaya kadar bu zevatın hukukî statüleri nedir?

İşte tamamen teknik ve hukukî bir mesele.

Hatırlanacağı üzere bu konu, 3008 sayılı İş Kanununu meriyetten kaldıran 931 sayılı Kanunun Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi üzerine hukukçular arasında tartışılmış ve neticede bir kanun boşluğu meydana geldiği, yeni bir metnin tedvininin icabettiği fikri çoğunlukla kabul edilmişti.

Yüce Parlâmentonun bu konudaki görüşü nedir?

Şüphe yok ki, Parlâmentonun bu görüşü esas olacaktır. Bunun tesbiti de, elbette ki tatbikatı izlemekle mümkündür.

Bu konudaki tatbikat nedir, şimdi bunu görelim :

1. 21 . 12 . 1953 tarihinde kabul edilmiş olan 6203 sayılı Kanunla Kastamonu iline bağlı Abana kaza merkezi, Pazaryeri, Bozkurt kasabasına ve Bozkurt kazası adı ile nakledilmişti.

Bu kanun, Anayasa Mahkemesinin 27.6.1967 tarih ve 963/145 esas sayılı Kararı ile iptal edilmiş, bunun üzerine Yüce Meclis, Kastamonu ilinin Abana ve Pazaryeri kasabaları merkez olmak üzere Abana ve Bozkurt adları altında iki yeni ilçe kurulmasını öngören 3 . 7 . 1967 tarih ve 1055 sayılı Kanunu kabul etmiştir.

2. 3008 sayılı İş Kanununu yürürlükten kaldıran 931 sayılı Kanun, Anayasa Mahkemesinin 14 . 5 . 1970 tarih ve 967/40 esas sayılı kararıyle iptal edilince, Yüce Meclis, iş hayatımızı yeniden nizamlayan 28 . 5 . 1970 tarih ve 1475 sayılı Kanunu kabul etmiştir.

Bu iki misal gösteriyor ki, yüce meclisler birtakım hukukçuların görüşünün rağmına, Anayasa mahkemesince iptalden sonra eski kanunun yeniden ve kendiliğinden yürürlüğe gireceği fikri yerine, bir hukukî boşluğun meydana geldiği fikrini benimsemiş bulunmaktadır.

Şimdi bu tatbikatın ışığında meseleye bakınca, Anayasamızda 68 nci madde ve geçici 11 nci madde yönünden bir boşluğun vücuda geldiğini kabul zaruri olmaktadır. Yeni bir hükmün tedvini icabettiği bedahati de ortaya çıkmaktadır.

Elbette ki, yeni hükmün mahiyetini yüce meclisler tâyin edecektir. Bugünkü durum şudur:

Anayasamızda, Yüksek Adalet Divanınca mahkûm edilmiş olanları siyasi haklardan mahrum eden bir hüküm bugün mevcut değildir. Bu zevat normal vatandaşlık statüsü ve hukukuna dönmüş bulunmaktadırlar. Bir kelime ile, bugün Türkiye'de siyasi haklardan mahrum ikinci sınıf vatandaş, diye bir şey yoktur.

Bu hususu belirtmek için söz almıştım. Beni dinlemek lûtfunda bulunduğunuz için teşekkür eder, hepinize saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Hasan Korkmazcan?.. Yok.

13. — Zonguldak Milletvekili Ahmet Güner'in, Zonguldak Ereğli Kömür İşletmesi ve teknik elemanların şikâyetleri hakkında gündem dışı demeci.

BAŞKAN — Sayın Ahmet Güner, Zonguldak Ereğli Kömürleri İşletmesi ve teknik elemanların şikâyetleri hakkında, buyurun.

AHMET GÜNER (Zongudak) — Sayın Başkan, kıymetli milletvekili arkadaşlarım;

Millî Güvenlik Kurulunun, önümüzdeki toplantısında, Türkiye'deki kömür üretimi hakkında görüşmeler yapılacağını haber aldım. Zonguldak ilinin de bir kömür istihsal bölgesi

olması dolayısıyle bu mevzuya temas etmeyi faydalı buldum.

Yapılacak bu görüşmelerde hakikatler konuşulur mu, konuşmak istiyenlere müsaade ve müsamaha edilir mi? Onu bilemem. Ancak, Zonguldak kömür işletmesinden bu yıl başına kadar 191 teknik elemanın ayrıldığını tesbit ederek, büyük bir üzüntünün içine ben de girmiş bulunuyorum.

Aziz arkadaşlarım, 1971 istihsal programından 294 300 ton noksaniyle, 4 638 300 ton istihsal yapan Zonguldak Kömür İşletmelerinde kömürü kazan kazmacı 1950 senesinde 2 965 kilo, 1960 yılında 4 101 kilo, 1970 te 7 347 kilo, 1971 de de, (yani noksan bir istihsal olmasına rağmen) 7 539 kilo kömür kazmış olmasına rağmen (Bu istihsal çok noksandır) teknik elemanlar teker teker kömür üretimi sahalarından ayrılmaktadırlar.

Aziz arkadaşlarım, görülüyor ki, toplu sözleşmelerle işçinin normal hakkını verdiğimiz zaman 1950 yılına nazaran üç misli kömür kazıyor Türk işçisi. Ama teknik elemanları bu mevzuda memurları ile işbirliği yapmaktan kendi idarelerimiz alıkoyduğu için, elbette ki, diğer ülkelere nazaran istihsal yürümemekte, artmamaktadır.

Bundan kim zarar görüyor? Bundan elbette memleketçe zarar görüyoruz, elbette milletçe zarar görüyoruz ve yeni iş sahaları açmada da büyük hatalara düşüyoruz.

Aziz arkdaşlarım, bugün teknik elemanların hepsi Personel Kanununun tatbikatından mustariptirler. Tasavvur ediniz ki, bir yeraltı işçisine kanunen tanınan hakları teknik elemana tanımıyoruz. O teknik eleman da Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıdır, işçisi de, memuru da.

O halde, teknik elemanla işçi arasında, işçi ile memur arasında bir nevi ayrılıklar doğduğu günleri gördük. Neticede bunu yapanları, o işçi, o memur kütlesi nasıl zararlı çıkartmışsa, bu günde işçinin, memurun ve teknik elemanın el ele vermemesine sebebolanlar elbette büyük ceza göreceklerdir. Ama, şu anda memleketi zarara soktuklarının bilmem ki farkında mıdırlar?

Aziz arkadaşlarım, senede 5 - 6 bin işçinin girip çıktığı bu müessesede çalışan memurun ve idarecinin, bilhassa teknik elemanların halledilmesi kolay sıkıntıları vardır. Mevzuat hazretleri, Hükümet idarecilerimizin yüce dağların tepelerinden bakışları, kırtasiyeciliğin çamurundan, politikanın tesirinden kurtaracak gücü kendilerinde bulamayışlarından, kamu kesimindeki üretimi çoğaltacak elemanlar azalmakta ve dolayısıyle iş kazaları artmakta, vatandaşın aile ocakları söndürülmektedir.

Mühendis bir göreve değil, bir kaç göreve baktırılır, ocakta her çalışan vergiden muaf iken, mühendis kadroya alındı diye vergi dışı bırakılmaz, mühendis de ocağa girmez veya özel teşebbüse geçip işçi farkı ile vergi kaybını aldığı gibi, maaş farkını da alır.

Bunu görmemezlik acaba kime faydalı oluyor? Bu husus hâlâ bu Mecliste açıklanmış değil.

Bu adaletsizliktir, kamu sektörünü Hükümetin baltalamasının tipik bir örneğini veriyor ve bu personelin üvey evlât muamelesi gördüğünü ne hazindir ki, söylemek mecburiyetinde kalıyorum.

Kamu sektöründeki sıkıntılar bunlar değildir. Bu teşekkülleri tarafsızlaştırma bir cesaret işidir. Enerji Bakanı, emrindeki müesseseleri dosyadan veya harita üzerinden tanıdıkça, çilesi olanların ıstırabı devam edecektir arkadaşlarım.

Atılan ve itilenler, haksızlığa uğratılanlar bu ulusun çok kere özünü teşkil etmektedirler. İş sahalarında verimi artıracak gücteki elemanları yurdumuza hizmet hevesinden daha ne kadar yoksun bırakacağız? Enerji Bakanının, görev aldığı günden bugüne kadar teknik elemanlarına sahibolduğunu duymadım ve görmedim.

Aziz arkadaşlarım, hasımlarımız bizi bölüp bölüp hükmetmek istiyorlar. Ne kadar hazindir ki, biz de idare tarzımızda kendi kendimizi bölerek her türlü kötülüğü kendimize yapmaktayız. Bir iş sahasında işçisi, memuru, mühendisi, doktoru huzur duymazsa, Enerji Bakanı dün akşama kadar; «Ben huzur içinde çalışıyorum» derse ona inanmamakta elbette mâzuruz.

Aziz arkadaşlarım; Hükümetteki idarecilerimizin tutumlarını böylece üzücü bulduğumu üzülerek söylüyorum. «Teknik elemanlara para vermek veya üretimi çoğaltmak paraya bağ-

lıdır» derlerken, bütçe müzakerelerini başından beri takibediyoruz. Lüks eşya ile tuvalet eşyasını ithal edip etmemekte hâlâ bir karar yok. Ama beri tarafta, Kömür Satış Müesseselerinin 60 milyonluk zararını, bu çok zor şartlar altındaki bütçeden ödiyeceğiz. Neden ödeyeceğiz? Kömür 220 liradan 580 liraya ve bâzı yerlerde 650 liraya çıktığı halde hâlâ Kömür Satış Müesseselerinin zararını Devlet Bütçesinden ödeme durumundayız. Neden teknik elemanları tutamıyoruz, neden dünyadaki başka tatbikatları göremiyoruz? Dünyanın her tarafındaki ekonomiyi bu düzende tatbik ediyoruz da, istihsal sahalarımızda, verimi artıracak sahalarımızda neden tatbik edemiyoruz.

Aziz arkadaşlarım;

Bu, yalnız Ereğli Kömürleri İşletmesinde veya Türk Kömürleri İşletmelerinde değil maalesef yeni bir müessese olan TEK Müessesesinde de ve diğer teknik müesseselerde böyledir ve bugün TEK Genel Müdürlüğüne gittiğiniz vakit, elektrikten yaptığımız büyük zayiatların 1/10 ini teknik elemanlara verdiğimiz takdirde acı gerçeklerden kurtulmuş olacağız. Ama cesaretle bunu ele alacak bir Enerji Bakanlığı ve cesaretle bunu alacak bir Hükümet idaresine elbette hasretiz demekte kendilmizi haklı görüyoruz.

Aziz arkadaşlarım;

Size misallerimi arz ederken elbette inandırıcı olmaya ve sayın Hükümet idarecileri isterlerse topladığım bu vesikaları dosya halinde kendilerine arz etmeye hazırım.

Bir yüksek mühendis işe başladığı zaman 1352 lira, mühendis ise 1 204 lira net maaş alır. Beş sene sonra bir yüksek mühendis 1 741 lira, mühendis 1 532 lira alır. Yüksek tahsilli bir memur arkadaşımız ilk işe girdiği vakit 1 156 lira net, beş yıl sonra da 1 314 lira net maaş alır. Yeni işe başlıyan bir işçi arkadaşımıza da net 869,02 lira ödemekteyiz. İşçi arkadaşımız çalışıyor, elbette bu para azdır demekte haklıyız. Çünkü asgari yevmiye yer altında 20 liradır. Ama mühendis arkadaşa verdiğimiz yevmiye de meydandadır.

Size başka bir örnek vereyim sevgili arkadaşlarım; bir tabancı ustası, yani eski bir bacayı süren usta - ismini de verebilirim, İsmail Özbakış - ayda 2 040 lira alabilmiş, bir lâğımcı ustası 4 254,25 lira almış, kömürü kazan bir işçi arkadaşım 3 772,10 lira almış, haklı olarak, çalışmış almış. Yine işçiye nezaret eden bir nezaretçi arkadaş en az 1 715 lira net ve en çok da 5 397 lira net olarak almıştır. Bu paralar çoktur diye konuşmuyorum, teknik elemanlar memurların yan ödemelerini ve onların işçiye yardımcı olarak istihsali artırmalarını ve bir arkadaşımın haklı olarak burada kömür durumuna temas ederek, kömür sıkıntısı çeken memleketimizi, biz kendi elimizle kömür sıkıntısına soktuğumuzu teknik elemanların bu yüzden istihsali artırmada teşvik edici her türlü yönden ve idareden mahrum bulunduklarını, rahatça bürolarda çalışmayı tercih ettiklerini acı bir gerçek olarak söylemek isterim.

Aziz arkadaşlarım;

Eğer Sayın Enerji Bakanı samimî ise, kendisini seçim bölgeme ve diğer kömür sahalarına davet ediyoruz, teknik elemanlarla görüşmeye buyursunlar ve bizi de yanına çağırmayı asla ihmal etmesinler; çünkü milletvekilleriyle görüşmekten kaçan, çekinen bir idareci olarak kendilerini gördüm. Kendilerini bir defa ziyaret etmek durumuna düştüğüm zaman 40 sene evvel Zonguldak'ı tanıdığını söylüyor. 40 senede Cumhuriyet idaresinde çok şeyler olmuştur. Bir bakan ve idareci böyle konuşamaz.

Hepinizi saygılarla selâmlarım aziz arkadaşlarım.

14. — Kütahya Milletvekili Ali Erbek'in, bakanların seyahatleri hakkında gündem dışı demeci

BAŞKAN — Son olarak çok kısa olması kaydı ile söz Sayın Ali Erbek'indir.

Bakanların seyahatleri ile ilgili olarak buyurunuz Sayın Erbek.

ALİ ERBEK (Kütahya) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

Hükümet içindeki bâzı partili bakanlar hükümetin kuruluş felsefesine aykırı olan sakim ve partizan davranışlar içine girmekte, dışardan gelen bâzı sayın bakanları da buna alet etmektedirler. Bu sakim davranışı tel'in etmek, Yüce Meclise ve Yüce Milletimize şikâyet etmek için huzurunuza geldim.

Bir müddet evvel felâketzede Gediz'den bütün partileri ve kuruluşları temsil eden büyük

bir heyet geldi. Birçok dert ve meseleleri vardı. Diğer partilerden iki parlömanter arkadaşımızla, heyetle birlikte Sayın Başbakanı ve diğer bakanları ziyaret ettik. Meseleleri mahallinde tetkik etmek üzere ilgili bakanları Gediz'e davet ettik. Sanayi ve Teknoloji Bakanı Sayın Mesut Erez'e Kütahya Milletvekili olması hasebiyle bu seyahati organize etmesi rica edildi, kendileri de kabul ettiler. Bu siyasi ve turistik seyahat 20 . 1 . 1972 Perşembe günü yani dün yapıldı. Ancak daha önce hareket saati ve yeri Adalet Partili parlömanterlere gizlice bildirildi, benden ve Gedizli olmasına rağmen Sayın Mehmet Ersoy'dan gizlendi. Bizler haberi radyodan duyduk.

Hükümetin imkânlarını partizan maksatlarla kullanan, vatandaş ıstıraplarını bile partricilik için istismara yeltenen, buna parlâmento dışından gelmiş bakanları da alet eden bu zihniyeti ve Sanayi Bakanını şiddetle kınıyorum arkadaşlar.

Bu hareket hemşehrilerimiz tarafından da üzüntü ile karşılanmıştır. Telefonlarla mütemadiyen bu durum bizlere sorulmaktadır. Bu gibi basit hesaplar bizleri yıldırmıyacak bilâkis hizmet şevkimizi artıracaktır.

Yüce Heyetinizi saygı ile selâmlarım.

15. — Kaldırılan Dış Ekonomik İlişkiler Bakanlığı teşkilâtı hakkında Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/726)

BAŞKAN — Gündeme geçiyorum.

Üç adet Cumhurbaşkanlığı tezkeresi vardır okutuyorum efendim.

Millet Meclisi Başkanlığına

İLGİ : Başbakanlığın 17 Ocak 1972 gün ve 1/1 - 314 sayılı yazısı.

Dış Ekonomik İlişkiler Bakanlığının kaldırılmasiyle bu bakanlık teşkilâtı arasında Ticaret Bakanlığına intikal eden Teşvik ve Uygulama Dairesi Genel Müdürlüğünün (Yabancı Sermaye ve İhracat şubesi ile, Yatırım Kotası ve Âcil Kota şubeleri) adı geçen bakanlıkta kalmak üzere, (Proje Değerlendirme, Yatırım İndirimi ve Gümrük) şubelerinin, görev ve yetkileriyle birlikte Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına bağlanması,

Başbakanın, 4951 sayılı Kanunun 1 nci maddesine istinaden ve ilgi'deki yazı ile bildirilen teklifi üzerine, uygun görülmüştür.

Arz ederim.

Cevdet Sunay
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

16. — Vâkı davet üzerine, Fransa'yı resmen ziyaret edecek olan Başbakan Nihat Erim'in dönüşüne kadar; Başbakanlığa, Millî Savunma Bakanı Ferid Melen'in vekillik etmesinin, uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/727)

BAŞKAN — Diğer tezkereyi okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Vâkı davet üzerine, Fransa'yı resmen ziyaret edecek olan Başbakan Prof. Dr. Nihat Erim'in dönüşüne kadar; Başbakanlığa, Millî Savunma Bakanı Ferid MELEN'in vekillik etmesinin, uygun görülmüş olduğunu arzederim.

Cevdet Sunay
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

17. — Başbakan Nihat Erim'in, vâkı davet üzerine, Fransa'ya yapacağı resmî ziyaret sırasında kendilerine refakat edecek olan Dışişleri Bakanı Halûk Bayülken'in dönüşüne kadar Dışişleri Bakanlığına Adalet Bakanı Prof. Suat Bilge'nin vekillik etmesinin uygun görülmüş olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/728)

Millet Meclisi Başkanlığına

Başbakan Prof. Dr. Nihat Erim'in, vâkı dâvet üzerine, Fransa'ya yapacağı resmî ziyaret sırasında kendilerine refakat edecek olan Dışişleri Bakanı Halûk Bayülken'in dönüşüne kadar; Dışişleri Bakanlığına, Adalet Bakanı Prof. Suat Bilge'nin vekillik etmesinin uygun görülmuş olduğunu arz ederim.

Cevdet Sunay
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

18. — Sayın milletvekillerinden bâzılarına izin verilmesi hakkında Baskanlık tezkeresi (3/729)

BAŞKAN — Bâzı sayın üyelerin izin talepleri vardır, okutuyorum.

Genel Kurula

Aşağıda adları yazılı sayın milletvekillerinin hizalarında gösterilen müddet ve sebeplerle vâki izin talepleri Başkanlık Divanının 20.1 1972 tarihli toplantısında uygun mütalâa edilmiştir. Keyfiyet yüksek tasviplerinize arz olunur.

Sabit Osman Avcı
Millet Meclisi Başkanı

Tokat Milletvekili Mehmet Kazova, 25 gün, mazeretine binaen, 17 . 1 . 1972 tarihinden itibaren.

Bingöl Milletvekili Sıddık Aydar, 25 gün, mazeretine binaen, 5 . 1 . 1972 tarihinden itibaren.

Muş Milletvekili Kasım Emre, 20 gün, mazeretine binaen 24 . 1 . 1972 tarihinden itibaren.

Tunceli Milletvekili Kenan Aral, 20 gün, mazeretine binaen 10 . 1 . 1972 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Yukarda arz edilen izin taleplerini teker teker okutarak oylarınıza sunacağım.

Tokat Milletvekili Mehmet Kazova, 25 gün, mazeretine binaen, 17 . 1 . 1972 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Bingöl Milletvekili Sıddık Aydar, 25 gün, mazeretine binaen, 5 . 1 . 1972 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Muş Milletvekili Kasım Emre, 20 gün, mazeretine binaen 24 . 1 . 1972 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Tunceli Milletvekili Kenan Aral, 20 gün, mazeretine binaen 10 . 1 . 1972 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

19. — Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri kuruluş kanunu tasarısının evvelce kurulmuş olan 39 No. lu Geçici Komisyona havalesine dair Maliye Komisyonu Başkanlığı tezkeresi (1/477, 3/730)

BAŞKAN — Maliye Komisyonu Başkanlığının Geçici Komisyon teşkiline dair iki adet tezkeresi vardır, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri kuruluş kanun tasarısının, Kamu İktisadi Teşebbüsleri kuruluş kanun tasarılarını görüşmek üzere kurulmuş bulunan 39 numaralı Geçici Komisyona havalesine Komisyonumuzca karar verildi.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Maliye Komisyonu Başkanı
Muğla
Ahmet Buldanlı

BAŞKAN — Demir - Çelik İşletmeleri kuruluş kanun tasarısının 39 numaralı Geçici Komisyona havalesi teklif edilmektedir. Bu hususu oylarınıza sunuyorum.

Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

20. — Türkiye Çimento Sanayii Anonim Ortaklığı kuruluş kanun tasarısının, evvelce kurulmuş bulunan 39 No. lu Geçici Komisyona havale edilmesine dair Maliye Komisyonu Başkanlığı tezkeresi (1/478, 3/731)

Yüksek Başkanlığa

Komisyonumuza havale buyurulan Türkiye Çimento Sanayii Anonim Ortaklığı kuruluş kanun tasarısının, Kamu İktisadi Teşebbüsleri kuruluş kanun tasarılarını görüşmek üzere kurulmuş bulunan (39) No. lu Geçici Komisyona havale edilmesine Komisyonumuzca karar verildi.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Maliye Komisyonu Başkanı
Muğla
Ahmet Buldanlı

BAŞKAN — Tezkerede bahsedilen kanun tasarılarının 39 numaralı Geçici Komisyonda görüşülmesi hususu teklif edilmektedir. Bu hususu oylarınıza sunuyorum.

Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

21. — Afyon Karahisar Milletvekili Süleyman Mutlu'nun, çiftçi mallarının korunması hakkındaki kanun tekliflerinin genel kurul gündemine alınmasına dair önergesi (2/171, 4/252)

BAŞKAN — Sayın Süleyman Mutlu'nun bir önergeleri vardır, okutuyorum.

Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

26 . 11 . 1969 tarihli «Çiftçi mallarının korunması hakkında kanun teklifi» miz halen 2/171 sayı ile 19 . 12 . 1969 tarihinden beri Adalet Komisyonunda beklemekte olup süresi içinde gündeme alınmamıştır. Alınacağı da süphelidir. Tarım üreticisinin candamarını teşkil eden bu teklifimizin Genel Kurul gündemine alınmasını arz ve teklif ederim.

Afyon Karahisar
Süleyman Mutlu

BAŞKAN — Önergenizi izah edeceksiniz... Buyurun Sayın Süleyman Mutlu.

SÜLEYMA NMUTLU (Afyon Karahisar) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

4081 sayılı ve 1941 yılında çıkmış olan ve halen yürürlükte bulunan Çiftçi mallarını koruma Kanunu; köyleri köylerle, fertleri fertlerle tarım üreticilerini hayvan üreticileriyle karşı karşıya getirmiş; bugünün yegâne geçimsizlik kaynağını teşkil eden bir unsur olmuştur.

Her gün ortalama, haklı veya haksız 9 milyon lira ceza, 13 milyon lira zarar tesbit edilmekte ve vatandaş tarafından bu hususlar için en son müracaat kapısı olan Murakabe Heyetinin kararı da kesin olmaktadır. Şu tutum dahi bugünkü Anayasamıza aykırıdır.

Muhterem arkadaşlarım, gündeme alınmasını istediğimiz teklif, üreticileri, il ve ilçelerde idare ve adliye koridorlarını feraha kavuşturacaktır. Meralar, bağ ve bahçeler zarar, ziyandan kurtarılmış olacağı için, teklifimiz bir an evvel Genel Kurul gündemine alınmalıdır.

Bu hafta Türkiye Ziraat Odaları Birliğinin Genel Kurul toplantısında en çok şikâyet edilen ve parlömanterlerimizin 25 milyon üretici ile alâkadar olmadığı neticesinde delegelerin birleştiği bir husus olması dolayısıyle de bu teklifin bir an evvel Genel Kurul gündemine alınması lâzımdır.

Muhterem arkadaşlarım, iki seneden beri Personel Kanunu, emeklilik kanunları, Eminsularla, ticaret ve vergi ile ilgili tasarılarla uğraştık ve bunları bir neticeye bağladık. Himmet ediniz, üreticiyle ilgili bu önemli kanun teklifi gündeme alınsın.

Derin saygılarımla ilginizi dilerim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Genel Kurula bu konuda bir açıklama yapmam gerekiyor :

Geçen yıl Genel Kurulumuzda aynı mahiyette bir önerge kabul edilerek, bu konu gündeme girmiş idi. Ancak, geçen yıllki çalışma süresi bitince İçtüzük icabı komisyona iade edilmiş, komisyonda 45 günlük süreyi tekrar ikmal ettiği nedeniyle bu önerge verilmiş bulunmaktadır.

Bilgi olarak arz ederim.

Şimdi, önerge sahibi önergelerini izah ettiler. Bu önergeyi Genel Kurulun tasviplerine sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir; İçtüzüğün 36 ncı maddesi gereğince gündemdeki yerini alacaktır.

22. — İçel Milletvekili Celâl Kargılı'nın, 648 sayılı Siyasi Paritler Kanununun 31 nci maddesinin yürürlükten kaldırılması hakkındaki kanun teklifinin, Genel Kurul gündemine alınmasına dair önergesi (2/386, 4/253)

BAŞKAN — Sayın Celâl Kargılı'nın aynı mahiyette bir önergesi var, okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

648 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 31 nci maddesinin yürürlükten kaldırılması hakkındaki kanun teklifim, 30 . 7 . 1970 tarihinde Anayasa Komisyonuna havale edilmiştir.

Teklifin komisyonda görüşülme süresi olan 45 gün dolduğu halde teklifim halen komisyonda görüşülmemiştir.

İçtüzüğün 36 ncı maddesi gereğince kanun teklifimin mahiyetine ve ehemmiyetine binaen Genel Kurulun gündemine alınarak görüşülmesini arz ve teklif ederim.

İçel
Celâl Kargılı

BAŞKAN — Sayın Celâl Kargılı, önergenizi izah etmek üzere buyurun.

CELÂL KARGILI (İçel) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Huzurunuzu, genç demokrasimizin temelini felce uğratan ve siyasi partilerden başlamak üzere parlömanter rejimi içinden kemiren bellibaşlı tehlikeli unsurlardan bir

tanesini telâfi etmek için hazırlamış olduğum bir kanun teklifinin gündeme alınması için işgal etmiş bulunuyorum.

Biraz evvel söylediğim unsurlar, önseçim, veto ve kontenjan milletvekilliğinin halen yürürlükte bulunması meselelerini kapsamaktadır.

Genç demokrasimizi, parlömanter rejimi, siyasi partileri içerisinden kemirmeye başlıyan kontenjan milletvekilliğinin parti merkezlerine tanınmasından doğan sakıncaları ortadan kaldırmak amacıyle, 648 sayılı Siyasi Partiler Kanununun «Merkez Yoklaması» başlığını taşıyan 31 nci maddesinin yürürlükten kaldırılmasını öngören bir kanun teklifini bundan tam onsekiz ay önce Yüce Meclise vermiştim. Komisyona havale edilen bu kanun teklifim, komisyonda bekleme süresi olan kırbeş günü çoktan doldurmuş olup, tam onsekiz aydır üzerinde hiçbir işlem yapılmadan bu komisyonda bekletilmektedir.

Muhterem arkadaşlar, bugün için Türkiye'de her siyasi partinin içerisinde büyük bunalımlar, büyük buhranlar vardır. Bunların bellibaşlı nedenlerinin Siyasi Partiler Kanunundaki aksaklıklardan ileri geldiğini bütün Türk kamuoyu, hattâ Siyasi Partiler Kanununu yapanlar ve onu tatbik edenler söylemektedirler.

Şimdi oylarınızla gündeme alınıp alınmamasına karar vereceğiniz kanun teklifini bu sakıncaların giderilmesi için verdim. Demokrasiyle, demokratik zihniyetle asla bağdaşmıyan; yani seçilmiş olan bir insanın elinden hakkını alıp, hiç hakkı olmadan seçilmemiş bir insana seçilme hakkını tanıyan ve onu millî iradenin dışında, halkoyunun dışında parlâmentoya sevk eden ve bu sevk kararına da âzami kırk, elli kişiden başka kimsenin etkili olmadığı bir işlemin sebeboldüğü sakıncaları gideren bir teklifi huzurunuza getirmiş bulunuyorum.

Değerli arkadaşlarım, çağdaş demokrasilerde, partilerin halkın siyasi iradesini oluşturan temel teşkilâtlar haline gelmeleri üzerine, seçme ve seçilme hakları partilerle şartlandırılmış olarak kullanılır. Kütlelerin partilere oy verme eğilimi sonucu, seçme hakkı partilerden birinin siyasi tercihi halini alırken, seçilebilmek için de parti listelerinde yer almak gerekmeye başlamıştır.

Bu durumda temsilî demokrasiden bahsedebilmek için, adaylık seçimlerinin demokratik kurallara uygun olarak cereyan etmesi zorunlu bir şart haline gelmiştir. Zira parti içi iktidar birikimi vetiresi, bir parti içi oligarşi meydana getirme istidarında olup, adayların tesbiti bu oligarşinin tekeline verilmiş ise, o zaman millî temsil, bir oligarşinin yönettiği dar bir alan içinde yapılan mecburi bir seçim olmaktan öteye gidemiyecektir. Bu sebeple demokrasiler, bu vetireyi mümkün olduğu kadar yumuşatacak tedbirler getirmek, seçmenlerin partilere oy vermek zorunda olduklarını göz önünde tutarak, aday tesbitini merkez ekiplerinin tekeline bırakmamak zorundadırlar. Bu nedenlerle, merkez yoklaması yoluyle parti merkezlerince kontenjan adaylarının seçilmesi demokratik ilkelere aykırı düşen bir davranıştır.

Muhterem milletvekilleri, demokrasiyle asla bağdaşmıyan, Sayın Cumhurbaşkanından siyasi partilerin en yetkili yöneticilerine kadar, bütün yetkililerin müşterek şikâyetlerini kapsıyan bu buhranın, huzursuzluğun temelde yatan nedenini ortadan kaldırmak gerekmektedir.

Partileri için için kemiren bu durum, şahısların, daha seçildikleri gün vicdanları yönünde, inançları ve doğru yolda hareket etme olanaklarını ortadan kaldırıp; acaba dört yıl sonra parti genel merkezi tarafından kontenjan milletvekili seçilebilir miyim isteğiyle veya o eğilimin etkisi altında kalarak tarafsız hareket etme olanaklarını ortadan kaldırmaktadır.

Mevcut durum, biraz evvel belirttiğim gibi, seçilmiş olan bir insanın elinden seçilmiş olma hakkını alıp, hiç seçime girmiyen, seçimle hiçbir alâkası olmıyan bir insanın onun yerine seçilmiş olması, dünya demokrasisinde çağdaş demokratik ilkelerle bağdaşmıyan bir unsurdur. Bugün genç demokrasimize zarar veren bu hâdise, Parlamentoda olsun, parti gruplarında olsun, Türkiye'nin en ucra yerindeki parti teşkilâtından en büyük teşkilâtlarına kadar cereyan etmektedir. Kontenjan milletvekilliğinin neticelerinden, seçimlerde kontenjan adaylığı müessesesinin kullanılmasından ne seçenler, ne seçilenler, ne de bu müesseseyi kullananlar memnun olduklarını izhar etmemişlerdir.

İşte muhterem arkadaşlarım, ben, temelde böylesine sakat, demokrasimizi, partilerimizi içerisinden kemirmeye başlıyan, tehlikeli, demokratik zihniyetle asla bağdaşmıyan, parti merkez-

lerine kontenjan yetkisinin verilmesi unsurunu ortadan kaldıracak bir teklifi düşününüz ki, bundan onsekiz ay önce Yüce Meclise vermiş bulunuyorum.

Komisyona havale edilmiş olan böylesine önemli bir teklifin kırkbeş gün içinde karara bağlanması gerekirken - demokratik parlâmenter rejimin devamı bakımından en yetkili insanların beyanları paralelinde olmasına rağmen - onsekiz aydır komisyonda beklemektedir.

Teklifim buraya gelir, kabul edilir, edilmez... Teklifimin gündeme alınması, kabul edilmiş olması demek değildir arkadaşlar. Ama, böylesine sorumsuzluk içinde, onsekiz aydır, kırkbeş günde bitirilmesi gereken bir işin Komisyon tarafından yerine getirilmemesini dikkate alarak, teklifimin gündeme alınarak görüşülmesinin temini ve üzerinde bir diyalog kurulmasına fırsat verilmesini sizlerden istirham eder, böylesine önemli bir konuda müspet oy kullanacak değerli arkadaşlarıma şimdiden teşekkür eder, Yüce Meclise saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Önergeyi okuttum, önerge sahibi önergelerini izah ettiler. Önergeyi Genel Kurulun tasviplerine sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

V - GÖRÜŞÜLEN İŞLER (Devam)

6. — Hukuk usulüne dair Sözleşmeye katılmamızın uygun bulunması hakkında kanun tasarısı ve Adalet ve Dışişleri komisyonları raporları (1/340) (S. Sayısı : 449)

BAŞKAN — Şimdi gündemin bir saatlik süre içinde görüşülecek kısmına geliyorum.

Gündemin 3 ncü sayfasında bulunan 12 nci sırasındaki konuyu görüşeceğiz.

Hükümet ve Komisyon yerlerini alsınlar efendim.

AHMET ŞENER (Trabzon) — Sayın Başkan, Hükümet yok, görüşülemez.

BAŞKAN — Hükümet yok mu efendim?..

İlk defa görüşme konusu olduğu için bir defaya mahsus ertelemek zorundayız.

7. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Sosyalist Cumhuriyeti Hükümeti arasında imzalanmış bulunan hukukî ve cezai işlerde adlî yardım sözleşmesinin onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı ve Adalet ve Dışişleri komisyonları raporları (1/345) (S. Sayısı : 450)

BAŞKAN — Gündemin 3 ncü sayfasında 13 ncü sıradaki konunun görüşülmesine geçiyoruz.

Hükümet?.. Yok.

Bu maddeyi de bir defaya mahsus olmak üzere erteliyoruz.

Bir süre daha zamanımız var, tekrar görüşme olanağını sağlıyabilirim.

8. — Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyonu başkanlıkları tezkereleri, (Millet Meclisi : 1/584; Cumhuriyet Senatosu : 1/43) (Millet Meclisi S. Sayısı : 457; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 34)

9. — İstanbul Üniversitesi 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyonu başkanlıkları tezkereleri (Millet Meclisi 1/576; Cumhuriyet Senatosu 1/46) (Millet Meclisi S. Sayısı : 458; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 37)

10. — Hacettepe Üniversitesi 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı (B) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyonu başkanlıkları tezkereleri (Millet Meclisi 1/574; Cumhuriyet Senatosu 1/45) (Millet Meclisi S. Sayısı : 459; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 36)

11. — Ege Üniversitesi 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyonu başkanlıkları tezkereleri (Millet Meclisi 1/579); Cumhuriyet Senatosu 1/48) (Millet Meclisi S. Sayısı : 460; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 39)

BAŞKAN — Şimdi, gündemde aktarmalarla ilgili dört adet konu var, bu kısmın görüşülmesine geçiyorum.

Gündemin ikinci sayfasında 3 numarada kayıtlı; Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısının müzakeresine geçiyoruz.

Hükümet ve komisyon yerlerini alsınlar lûtfen....

Bütçe Komisyonundan kimse yok mu? Komisyon yok.

Diğer 4 ncü, 5 nci ve 6 ncı maddeyi işgal eden konular da aynı mahiyette olup, komisyon katılamıyor. Bu itibarla bu maddelerin görüşülmesini de erteliyoruz.

12. — Tekirdağ Milletvekili Yılmaz Alpaslan ve 6 arkadaşının, Siyasi Partiler Kanununun 74 ncü maddesinin yeniden düzenlenmesine dair kanun teklifi ve Adalet, Anayasa ve Plân komisyonlarından 5 er üyeden kurulu 49 No. lu Geçici Komisyon raporu (2/540) (S. Sayısı : 421)

BAŞKAN — Gündemin öncelikle görüşülmesi kararlaştırılan işler sırasında madde 1 de Siyasi Partiler Kanunu ile ilgili kanun teklifi yer almaktadır.

Bu teklife ait geri alınmış maddeler henüz, Başkanlığımıza komisyon tarafından iade edilmemiştir. Bu itibarla bu maddeyi geçiyoruz.

13. — Bursa Milletvekili Kasım Önadım'ın, çırak, kalfa ve ustalık kanun teklifi ve Sanayi, Ticaret, Adalet, Millî Eğitim, Çalışma ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu 5 No. lu Geçici Komisyon raporu (2/14) (S. Sayısı : 126 ve 126 ya 1 nci ek) (1)

BAŞKAN — 2 nci sırada yer alan, Bursa Milletvekili Sayın Kasım Önadım'ın çırak, kalfa ve ustalık kanun teklifinin müzakerelerine başlamış idik, 3 ncü maddeye kadar gelinmiş bulunuyor idi.

Hükümet ve Komisyon yerlerini alsınlar lûtfen..

Madde 34'ü okutuyorum.

Madde 34. — 1. Kalfa ehliyet bölgesini aldıktan sonra sanatında en az üç yıl kalfa olarak fiilen çalışmış olan ve bu süre içinde açılacak geliştirme kurslarına devam ederek başarı göstermiş bulunanlar, kendi sanatları için açılacak ustalık imtihanına girebilirler.

2. İmtihanda başarı gösteremiyen kalfalar bundan sonra açılacak ustalık imtihanına girmeyi arzu ettikleri takdirde bu hususiaki müracaatlarını yazılı olarak ilgili çıraklık kuruluna bildirirler. Kurullar bu müracatları nazara alır ve durum imtihan gününden en az bir hafta önce ilgiliye ve imtihan kurulu başkanına intikal ettirirler.

3. İlkokula dayalı beş yıl veya ortaokula dayalı en az iki yıl öğrenim veren Meslekî ve Teknik Öğretim Okulları mezunlarından, sanatlarında bilfiil üç yıl çalışanlar usta unvanı verilir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen sayın üye var mı?.. Yok. Değişiklik önergesi, yok.

Maddeyi Genel Kurul'un tasviplerine sunuyorum. Kabul edenler.. Kabul etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Madde 35. — 1. Ustalık imtihanı, her sanat için Yüksek Çıraklık Kurulunca lüzum gösterilecek ve Millî Eğitim Bakanlığınca onaylanacak yerlerde teşkil edilecek imtihan kurulları tarafından yapılır. Ustalık imtihan kurulları, mahallî çıraklık eğitimi komitesince aşağıdaki müesseselerden aday gösterilecek 14 kişi arasından Valilikçe seçilecek 7 asıl ve 7 yedek üyeden meydana gelir. Başkan Millî Eğitim Bakanlığınca atanır.

a) Millî Eğitim Bakanlığı Teşkilâtından iki temsilci,

b) Adayın kayıtlı bulunduğu meslekî teşekkülden üç temsilci,

c) Ticaret ve Sanayi Odasından bir temsilci,

(Ticaret ve Sanayi Odasının ayrı ayrı kurulduğu yerlerde ilgili oda temsilcisi)

2. Ustalık imtihan kurullarında bu kanunun 30 ncu maddesinin üçüncü fıkra ve bentlerinde zikri geçen kimseler görev alamazlar.

---

(1) 126 ve 126 ya 1 nci ek basmayazılar 17 . 1 . 1972 tarihli 29 ncu Birleşim tutanağına bağlıdır.

BAŞKAN — Bu madde üzerinde söz isteyen sayın üye var mı?.. Yok. Bu madde ile ilgili bir önerge var, okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

35 nci maddenin (b) fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilerek (c) fıkrasından sonra (d) fıkrası olarak yeni bir fıkranın ilâvesini rica ederim.

Nevşehir
Hüsamettin Başer

b — Adayın kayıtlı bulunduğu meslekî teşekkülden iki temsilci,

d — Mahallî Esnaf Dernekleri Birliğenden bir temsilci.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen sayın üye yoktur.

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Sayın Başkan, madde üzerinde söz istiyorum.

HÜSAMETTİN BASER (Nevşehir) — Önergenin müzakeresine geçildi.

BAŞKAN — Sayın Asutay, madde üzerinde söz mü istemiştiniz?

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Evet, sayın Başkan.

BAŞKAN — Biraz evvel söyledim, hiçbir beyanda bulunulmadı. Eğer, bir teklifiniz varsa önerge şeklinde intikal ettirebilirsiniz.

BURHANTTİN ASUTAY (İzmir) — Özür dilerim sayın Başkan, vaz geçtim efendim.

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılıyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Hükümet katılıyor mu efendim?

MİLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI İNSANGÜCÜ EĞİTİMİ GENEL MÜDÜRÜ REŞAT ÖZALP — Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN — Hükümet ve Komisyon katılmaktadır.

Önergeyi Genel Kurul'un tasvibine sunuyorum. Kabul edenler.. Kabul etmiyenler.. Önerge kabul edilmiştir.

Önergenin getirmiş bulunduğu değişiklikle birlikte maddeyi tekrar okutuyorum.

Madde 35. — 1. Ustalık imtihanı, her sanat için Yüksek Çıraklık Kurulunca lüzum gösterilecek ve Millî Eğitim Bakanlığınca onaylanacak yerlerde teşkil edilecek imtihan kurulları tarafından yapılır. Ustalık imtihan kurulları, mahallî çıraklık eğitimi komitesince aşağıdaki müesseselerden aday gösterilecek 14 kişi arasından Valilikçe seçilecek 7 asıl ve 7 yedek üyeden meydana gelir. Başkan Millî Eğitim Bakanlığınca atanır.

a) Millî Eğitim Bakanlığı Teşkilâtından iki temsilci,

b) Adayın kayıtlı bulunduğu meslekî teşekkülden iki temsilci,

c) Ticaret ve Sanayi Odasından bir temsilci,

(Ticaret ve Sanayi Odasının ayrı ayrı kurulduğu yerlerde ilgili oda temsilcisi)

d) Mahallî Esnaf Dernekleri Birliğinden bir temsilci.

2. Ustalık imtihan kurullarında bu kanunun 30 ncu maddesinin üçüncü fıkra ve bentlerinde zikri geçen kimseler görev alamazlar.

BAŞKAN — Maddeyi, önergenin getirdiği değişiklikle Genel Kurul'a tekrar okuttum.

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Bir soru sormak istiyorum.

BAŞKAN — Bir soru sormak mı istiyorsunuz?

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Bir önerge verdim, önergemin okunup okunmaması hususuna tekaddüm ediyor. («Oylamaya geçildi» sesleri) Oylamaya geçmedik efendim, soru sormak istiyorum.

BAŞKAN — Bir dakika önergenizi okutayım.

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Hayır sayın Başkan, bir soru sormak istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun sayın Asutay.

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — «Adayın kayıtlı bulunduğu merkezî teşekküllerden 3 temsilci» deniyor. Aday Esnaf Odalarına, sendikalara, sendika federasyonlarına bağlıdır.

Adayın kayıtlı bulunduğu meslekî teşekkül dediğimiz zaman; aday sendikaya kayıtlı ise, bir federasyona kayıtlı ise, meslekî teşekküllerden kasıt bu mudur? Yoksa, munhasıran Esnaf Dernekleri mi kasdedilmektedir? Bu noktada Komisyon bir açıklık verirse sonra önergemin okunmasını talebedeceğim.

BAŞKAN — Buyurun sayın Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Sayın Başkan, bu kanun, özellikle 15 işçi çalıştıran yerleri kapsadığına göre % 80 i itibariyle İş Kanununa tabi olmıyan küçük esnaf ve sanatkârı kapsamaktadır. Meslekî teşekkülden kastımız; 507 sayılı Kanuna göre kurulmuş esnaf dernekleri ile şayet içinde varsa Ticaret ve Sanayi Odası üyeleridir. Yani, meslek kuruluşu olarak kastımız bunlardır, sendikalar değildir.

BAŞKAN — Soru cevaplandırılmıştır.

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — O halde önergemin okunmasını rica ediyorum.

BAŞKAN — Önergeyi okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Madde 35 e 1 işçi sendikası âzası iştirakiyle kelimesinin eklenmesi.

İzmir

Burhanettin Asutay

BAŞKAN — Önergeyi dinlediniz. Komisyon katılıyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Hayır.

BAŞKAN — Katılmıyorsunuz.

Hükümet katılıyor mu efendim?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI İNSANGÜCÜ GENEL MÜDÜRÜ REŞAT ÖZALP — Katılmıyoruz sayın Başkan.

BAŞKAN — Hükümet katılmıyor.

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Önergemi izah edeceğim.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; komisyon yanlış bir izahatta bulundu.

507 sayılı Kanuna tabi olan müesseseler, İş Kanunu kapsamı dışındadır. Ancak, İş Kanununun 5 nci maddesinin (e) fıkrasına, yahut beşinci bendindeki hükümlere tabi olanlar kanun kapsamı dışında. Yanında 3 işçi çalıştıran esnaf kanun kapsamı dışında.

Halbuki kanunda, 15 kişi çalıştıran işyerlerinin bu kanuna tabi olduğu iddia edilmektedir. 3 işçiden fazla çalıştırılan işyerleri İş Kanununa tabidir. Ve bu müesseseler Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununa tabidir. Bu işyerlerinde çalışan arkadaşlar da sendikanın âzasıdır. Binaenaleyh, 3 işçi çalıştıran işyerleri diye 15 işçi çalıştıran işyerlerini beraber görmek hakkaniyetle kabili telif değil. Eğer, kanun yalnız 3 işçi çalıştıran işyerlerine tatbik edilmiş olsa idi o zaman komisyona iştirak etmek mümkün; ama 3 işçiden fazla çalıştıran işyerleri, 1475 sayılı İş Kanununa tabi, Sosyal Sigortalar kanunlarına tabi; sendikaya âza olma hürriyeti var. Burada da diyor ki: «Adayın kayıtlı bulunduğu meslekî teşekküllerden 3 temsilci».

Bu kanun, bir çıraklık müessesesini getiriyor, kalfalık ve ustalığı getiriyor. Kanun, ayrıca çırağın usta olabilmesi için de behemahal sendikaya değil, esnaf derneklerine kaydolma zorunluğu içinde bulunduruyor demektir. Ya bu aday, esnaf derneklerinden bir tanesine, cemiyete kayıtlı değilse? - kayıtlı olması zoru da yok - o halde o teşekküllerden hiç kimse bulunmayacak. O halde, «Kayıtlı bulunduğu teşekkül» dediğimiz zaman; işçi sendikaları da kanunla kurulmuş birer teşekküldür, sendikaya kayıtlı ise, kayıtlı bulunduğu teşekkülden bir kimsenin bu imtihan kuruluna iştirak etmesi lâzım. Olmazsa, kanun temelinden bozuk. Zaten kanun temelinden bozuk, sonunda arz edeceğim. İlk müzakerede bulunamadığım da ayrıca büyük talihsizlik olmuştur. Kanun temelinden bozuk; ama bu madde ile büsbütün bozuyoruz. Yani diyoruz ki; işçi sendikaya âza olmıyacak, yani toplu sözleşme yapmıyacak, ancak esnaf derneklerine âza olacak ve ondan sonra da usta olacak. Yok, olmaz bu. O zaman Anayasadaki, çalışma hürriyetini, cemiyete âza olma hakkını bu madde zedeliyor.

Onun için lûtfetsin komisyon, 15 kişiye tatbik edildiğine göre kanun, İş Kanununa tabidir. İçşi, usta, çırak sendikaya kayıtlıdır. Binaenaleyh kayıtlı olduğu teşekkül sendikadır.

Binaenaleyh, ya müstakil olarak bir «sendika» kelimesinin ilâve edilmesini sağlamalıyız veya meslekî teşekkülden kasıt kalfanın veya çırağın kayıtlı olduğu teşekkül olarak bir açıklamada bulunsun, Komisyon. Yoksa büyük bir hakkı, Anayasal bir hakkı bu maddeyle elden almış olacağız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Buyurun Komisyon Başkanı.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;

Sayın Asutay'ın önergesiyle ilgili bâzı açıklamalarda bulunmak için huzurunuzu işgal ettim.

35 nci maddenin (b) fıkrası, adayın kayıtlı bulunduğu meslek kuruluşundan (Sayın Başer'in önergesiyle, 3 tü, 2 ye indi) iki temsilciyi öngörüyor.

507 sayılı Esnaf ve Sanatkârların Teşkilât Kanununun 2 nci maddesine göre, esnafın ve yanında çalışanların derneklere kayıt mecburiyetleri vardır. 5590 sayılı Kanuna göre de, o vasıflara uygun olan iş sahiplerinin ticaret odalarına kayıt mecburiyetleri vardır.

Sendikalarımıza giriş ihtiyaridir. Sendikalarımıza giriş mecburi değildir. Büyük iş yerleri için böyledir.

Şimdi, sayın Asutay'ın bu kanun çalışmalarında gayet hassas olduğunu biliyorum, fakat bu kanun taraf kanunu değil. Yani bir tarafta işçi, bir tarafta işveren gibi bir meseleyi hedef almamış. Bu kanun, Türk ekonomisine eğitilmiş insangücünü; kunduracı dükkânından, berber dükkânından ve emsali küçük imalâthanelerden, eğitilmiş insangücünü Türk iş hayatına, Türk ekonomisine hazırlamayı öngören bir kanundur. Onun içindir ki, 15 işçiyle tahdidettik.

Bugün işyerinde eğitimle alâkalı kanunda, Erzurum'da Türk - İş'in yaptığı kongrede de bahis konusu oldu, 100 işçiden yukarı işçi çalıştıran yerlerde aslında işverene eğitim külfeti yükletilmiş. Yani, meslekî kuruluştan kastımız, kaydolmanın mecburi olması ve o imtihan heyetinde temsil edilebilmesidir.

Gayet tabiî ki, böyle bir kuruluş yoksa o meslek kolunda, meselâ 5590 sayılı Kanuna göre, iş sahiplerinin kaydolduğu ticaret ve sanayi odalarında işçilerin kayıt mecburiyeti yoktur, sendikaya da yoktur, kayıt mecburiyeti olan o meslek kolundaki ilgili dernekten temsilci alınacaktır.

Kaldı ki, kanun teklifinin 44 ncü maddesine göre, Yüksek Çıraklık Kurulu bu heyetlerin çalışma tarzını, imtihanın yapılma şekillerini de ayrıca yönetmelikle tesbit edecektir.

Bu bakımdan, gereksiz bir teklif olduğu düşüncesiyle sayın Asutay'ın önergesine katılmadık. Aslında bir meslekî teşekkül olsa, hakikaten mecburen oraya üye verebilecek bir sendikal teşekkül olsa gayet tabiî katılırdık.

Saygılarla arz eder, teşekkür ederim.

BAŞKAN — Bir başka önerge daha var, onu da okutuyorum:

Sayın Başkanlığa

35 nci maddenin (b) fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Kastamonu
Hasan Tosyalı

b. — Adayın iştigal ettiği kendi meslekî kuruluşundan 2 temsilci.

BAŞKAN — Ayrı Ayrı verilmiş iki önerge vardır. Evvelce okuttuğumuz önerge hakkında önerge sahibi konuştu. Komisyon ve Hükümet katılmadığını beyan etti.

Bu önergeye Komisyon katılıyor mu?..

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Sayın Başkan, zannediyorum bu önerge sayın Asutay'ın da talebine uygun bir önergedir.

Aslolan imtihan heyetinin teşekkül etmesidir. Şayet derneğe veyahut ticaret odasına kayıtlı olmayan çırak yahut kalfalar varsa, ilgili meslek kuruluşu diye sendikadan da davet olabilir. Binaenaleyh, bu önergeye katılıyoruz.

Meslekî terimi çıkmış, iştigal konusu denmiş. Bir elastikiyet getirilmiş.

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Sayın Tosyalı'nın önergesine ben de katılıyorum.

BAŞKAN — Sayın Asutay'da sayın Tosyalı'nın önergesine katıldıklarını beyan ettiler.

Sayın Tosyalı'nın önergesini tekrar okutuyorum:

(Kastamonu Milletvekili Hasan Tosyalı'nın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Önergeyi Genel Kurulun tasvibine sunuyorum. Komisyon ve Hükümet katılıyor. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Biraz evvel yapılmış olan bir değişiklikle birlikte maddeyi okutmuştum. Son olarak (b) fıkrasına ilâve edilmesi gereken deyimleri ihtiva eden önerge de Genel Kurulunuzca kabul edildi.

Komisyon filhal katılıyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Bu önergenin getirdiği değişiklikle ve biraz evvel kabul etmiş bulunduğunuz değişiklikle birlikte 35 nci maddeyi Genel Kurulun tasvibine sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler.. 35 nci madde getirilmiş bulunan değişikliklerle birlikte kabul edilmiştir.

Madde 36. — Ustalık imtihanının amacı adayın sanatının gerektirdiği yetki ile bütün maharet ve işlemlerin tam bir ehliyet ve müstakillen icraya muktedir ve sanatı ile ilgili olan lüzumlu bütün teorik meslek bilgilerine sahibolup olmadığını tesbit etmektir.

BAŞKAN — Söz istiyen sayın üye? Yok. Maddeyi tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 37. — İmtihanı kazanan kalfalara ustalık ehliyetnamesi verilir. Ehliyetnamenin şekli Millî Eğitim Bakanlığınca tesbit olunur. Ehliyetname imtihan kurulu üyeleri tarafından imzalandıktan sonra valilikçe onaylanır.

Kalfalık ehliyetnameleri de aynı usul ve esaslar dairesinde tanzim, imza ve onaylanır.

BAŞKAN — Söz istiyen sayın üye? Yok. Maddeyi tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 38. — 1. — Ustalık ehliyetnamesi, sahibinin o sanatta tam mânasiyle ehil olduğunu ve (usta) unvanınını taşıyabileceğini bildiren bir belgedir. Bu belgeye sahibolmıyanların (usta) unvanı ile çalışmaları ve çalıştırılmaları yasaktır.

2. — Ancak, ustalık ehliyetnamesine sahibolanlar müstakillen iş yapmak üzere işyeri açabilir. İşyeri açan ustalar ehliyetnamelerini işyerine asmakla zorunludurlar.

3. — 507 sayılı Kanuna tabi işyerlerinde kalfa olarak çalışan ve ustalık belgesi alan kimseler, müstakillen bir işyeri açma halleri dışında, çalıştıkları yerden ayrılmaları bu kanunun 33 ncü maddesi hükümlerine tabidir.

BAŞKAN — 38 nci madde üzerinde söz istiyen sayın üye? Buyurun Sayın Tosyalı.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Sayın Başkanım, değerli arkadaşlarım;

Madde güzel tanzim edilmiş, fakat yıllardan beri ehliyetle iş gören meselâ bir inşaat ustası, bir terzi, bir ayakkabıcı, bir kalaycı, bir demirci ustası vardır. Bir kazada yüzlerce usta olduğunu düşünürsek, bu ustaları imtihana girme ve ustalık imtihanını kazanma muamelesine tabi tutmamız için uzun zaman geçecektir.

Bu imtihanı kazanamıyanlar meslekî faaliyetlerini durduracak mı? Yoksa, zaman içinde böyle bir imtihana girip, imtihanı kazanıncaya kadar geçecek müddet içerisinde faaliyetlerine devam edecek mi? Maddede bu hususta bir açıklık yok. Ya komisyon başkanının izahatı ile veyahut da geçici bir madde ile bunun aydınlığa kavuşturulması lâzım.

Madde bu şekliyle, usta olmasına rağmen ustalık imtihanını kazanamıyanların veya bir formalite icabı imtihana girme imkânı bulamıyanların meslekî faaliyetlerine devam edemiyecekleri anlamını taşıyor. Bunun düzeltilmesine ihtiyacolduğu kanaatindeyim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Komisyon Başkanı.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Efendim, Sayın Tosyalı'nın işaret ettiği bu husus Komisyonca düşünülmüştür ve geçici bir 4 ncü madde tedvin edilmiştir. Geçici 4 ncü madde : «5 sene müddetle usta durumunda çalışanlara imtihansız ustalık belgeleri verilir.» der. Binaenaleyh, endişe buyurmasınlar; o husus ayrıca geçici bir maddeyle tedvin edilmiştir.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Bir itirazım var, müsaade edersenız?

BAŞKAN — Buyurun.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Sayın Başkanım, değerli arkadaşlarım;

Geçici 4 ncü madde buna cevap veriyor, ama orada, «Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte beş seneden beri usta olarak çalışanlara imtihana girmeden ustalık belgesi verilir.» deniyor.

Adam bir sene, üç sene veya dört sene çalışmışsa ve ehil de bir usta ise ne olacak? 20 sene kalfalık yapıyor da adam, bir sene evvel usta oluyor, müstakillen dükkân açıyor, mağaza açıyor...

Binaenaleyh, oradaki 5 senelik müddeti çok uzun buluyorum ben. Ya daha kısaltalım veyahut müddeti maddeden tamamen çıkaralım. Beş

sene müddetle çalışmış olmak şartı uzun bir şarttır, ağır bir şarttır.

Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Başka söz istiyen sayın üye? Yok. Maddeyi genel Kurulun tasvibine sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 39. — Yabancı memleketlerden alınmış olan kalfalık, ustalık veya dengi belgelerin Yüksek Çıraklık Kurulunun mütalâası alınarak muadeleti Millî Eğitim Bakanlığınca karara bağlanır.

BAŞKAN — Söz istiyen sayın üye? Yok. Maddeyi tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Açık oyunu kullanmamış sayın üye varsa lûtfen kullansınlar.

Madde 40. — Kalfalık ve ustalık imtihanı kurullarına seçilecek üyelerin nitelikleri, görev ve süreleri ile kalfa ve usta olacakların imtihan şekil ve usulleri, imtihanda başarı derece ve şartları, imtihan hakları, zamanları, yerleri ve sair hususlar Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikte belirtilir.

BAŞKAN — Söz istiyen sayın üye? Yok. Maddeyi tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 41. — İmtihan yönetmeliği hükümlerinin ihlâli veya imtihan kurulları üyelerinin görevlerini kötüye kullanmaları halinde Millî Eğitim Bakanlığı imtihanı iptal eder ve en kısa bir süre içinde yenilenmesini sağlar.

BAŞKAN — Söz istiyen sayın üye? Yok. Maddeyi tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 42. — Kalfalık ve ustalık imtihanları ile ilgili idari masraflar 27 nci maddeye göre Millî Eğitim Bakanlığı bütçesine konacak tahsisattan karşılanır ve giderlerin ne suretle yapılacağı bir yönetmelikle tesbit olunur.

BAŞKAN — Söz istiyen sayın üye? Yok. Maddeyi tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Madde 43. — Bu kanuna göre usta unvanını alanlardan yapı kalfası olanların vasıfları, ne şekilde yetiştirilebilecekleri, yetkileri ve sorumlulukları Bayındırlık, İmar ve İskân ve Millî Eğitim Bakanlıkları tarafından müştereken hazırlanacak bir yönetmelikle tesbit olunur.

BAŞKAN — Söz istiyen sayın üye? Yok. Maddeyi tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

BÖLÜM - V

Teşkilât

Madde 44. — Yüksek Çıraklık Kurulu, aşağıdaki kurumların temsilcilerinden teşekkül eder :

1. — Millî Eğitim Bakanlığı Meslekî ve Teknik Öğretim Müsteşarı,
2. — Millî Eğitim Bakanlığı İnsangücü Eğitimi Genel Müdürlüğü,
3. — Sanayi Bakanlığı Küçük Sanatlar Dairesi Başkanlığı,
4. — Çalışma Bakanlığı Bakanlık temsilcisi,
5. — Ticaret Bakanlığı Bakanlık temsilcisi,
6. — Devlet Plânlama Teşkilâtından bir temsilcisi,
7. — Türkiye Esnaf ve Sanatkârlar Konfederasyon Başkanı,
8. — Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği temsilcisi,
9. — En büyük İşçi Sendikaları Konfederasyonu temsilcisi,

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?...

Buyurun Sayın Turhan Özgüner.

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, maddede, kasıt olmamasına rağmen, tüzel kişiliğin temsili bakımından bir hataya düşülmüştür. Meselâ, maddenin 2 nci bendinde «Millî Eğitim Bakanlığı İnsangücü Eğitimi Genel Müdürlüğü» deniyor. Genel müdürlük ne suretle temsil edilecektir? Her halde kasıt, genel müdürün şahsı veya temsilcisidir. Binaenaleyh, diğer maddelerde olduğu gibi, sarahata kavuşması için bendin sonuna «temsilcisi» sözcüğünün ilâvesi gerekir.

Aynı şekilde 3 ncü bentte de : «Sanayi Bakanlığı Küçük Sanatlar Dairesi Başkanlığı» deniyor. Buna da, «Sanayi Bakanlığı Küçük Sanatlar Dairesi Başkanlığı temsilcisi» demek lâzımdır. Çünkü, «temsilcisi» kelimesi aşağıdaki bentlerde var. Bunu redaksiyon bakımından belirtiyorum.

4 ve 5 nci bentlere gelince, bunlarda da haşiv var; «Çalışma Bakanlığı bakanlık temsilci-

si, Ticaret Bakanlığı Bakanlık temsilcisi» deniyor. «Bakanlık» sözcüğü burada haşivdir. Ticaret Bakanlığı temsilcisi, Çalışma Bakanlığı temsilcisi» maksadı ifade etmektedir. Bunlar için önerge verdim, fakat bunlar redaksiyon bakımından verdiğim önergelerdir. Ancak, maddenin 6 ve 8 nci bentlerinin tamamen metinden çıkarılmasını istiyen bir önerge verdim, bilhassa bunun üzerinde duracağım.

Arkadaşlarım, Yüksek Çıraklık Kurulu, şüphesiz bu kesimde çalışan insanları yakından ilgilendiren kurullar, tarafından bir üst kurul olarak teşkil edilmelidir. Şüphesiz maddenin getiriliş esprisi bu. Ancak, bu işi biraz daha deşersek, ararsak bu Yüksek Çıraklık Kurulunun içine daha nice nice kurulları sokmak mümkündür. «Devlet Plânlama Teşkilâtından bir temsilci» deniyor. - Belki bunun bulunması gereklidir denebilir, ama arkadaşlar gereğine bakacak olursak Devlet Plânlamaya varıncaya kadar daha nice teşekküller vardır. Bir çıraklık müessesesinde Devlet Plânlama Teşkilâtının bir temsilcisinin bulunması çok gerekli midir? Kabili münakaşadır. Bu bir.

Sonra, «Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği temsilcisi» deniyor.

Şimdi, Türkiye Ticaret Odalarından, Sanayi Odalarından, Ticaret Borsaları Birliğinden birer temsilcinin buraya alınması yararlıdır başka, ama her halde bunu sıraya koyacak olursak Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Ticaret Borsaları Birliğine nazaran daha pek çok kurulların temsilcilerinin Yüksek Çıraklık Kuruluna girmeleri gerekir.

Bu bakımdan - pek fantezi gibi gördüm - 6 ve 8 nci bentlerin tamamen metinden çıkarılması her halde daha isabetli olur, daha sade olur, toplanmaları daha mümkün olur.

Bu sebeple, önergelerime iltifat buyurulmasını rica ediyorum efendim.

BAŞKAN — Başka söz istiyen sayın üye?.. Yok.

Madde ile ilgili önergeleri okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Geçici Komisyonun 44 ncü maddesinin 2 ve 3 ncü bentleri sonuna (temsilcisi) sözcüğünün ilâvesini öneriyorum.

Saygılarımla.

İçel
Turhan Özgüner

Sayın Başkanlığa

Geçici Komisyonun 44 ncü maddesindeki 4 ve 5 nci bentlerinde (Bakanlık) sözcüğünün haşiv olması nedeniyle metinden çıkarılmasını öneriyorum.

Saygılarımla.

İçel
Turhan Özgüner

Sayın Başkanlığa

Geçici Komisyonun 44 ncü maddesindeki 6 ve 8 nci bentlerin metinden çıkarılmasını öneriyorum.

Önergemi ayrıca açıklıyacağım.

Saygılarımla.

İçel
Turhan Özgüner

Sayın Başkanlığa

Bölüm 5 madde 44 ün sonuna 10 ncu fıkra olarak aşağıdaki fıkranın ilâvesini rica ederim. Saygılarımla.

Nevşehir
Hüsamettin Başer

10. Türkiye İnşaat, Sürveyan ve Kalfaları Cemiyeti temsilcisi.

BAŞKAN — Şimdi aykırılık derecesine göre önergeleri tekrar okutup işleme koyacağım.

(İçel Milletvekili Turhan Özgüner'in birinci önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet katılıyor mu efendim?...

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Katılıyoruz Sayın Başkan.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI İNSANGÜCÜ EĞİTİMİ GENEL MÜDÜRÜ REŞAT ÖZALP — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet katılıyor, Önergeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon filhal katılıyor mu efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon filhal katılıyor.

Diğer önergeyi okutuyorum.

(İçel Milletvekili Turhan Özgüner'in ikinci önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet katılıyor mu efendim?..

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Katılıyoruz efendim.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI İNSANGÜCÜ EĞİTİMİ GENEL MÜDÜRÜ REŞAT ÖZALP — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet katılıyor. Önergeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon filhal katılıyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon filhal katılıyor.

Diğer önergeyi okutuyorum.

(İçel Milletvekili Turhan Özgüner'in üçüncü önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet katılıyor mu?...

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Sayın Başkan, 6 ncı fıkradaki «Devlet Plânlama Teşkilâtı temsilcisinin çıkarılması» kısmına katılıyoruz, fakat 8 nci fıkradaki kısma katılmıyoruz.

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Sayın Başkan, ben de aynen tashih etmiş oluyorum. Yani 8 nci fıkra ile ilgili kısmı geri alıyorum ve 6 ncı bent olarak önergemi tashih ediyorum.

BAŞKAN — Önerge sahibi önergesini yalnız 6 ncı bendin çıkarılması şekline inhisar ettirmektedir ve komisyon da bu haliyle önergeye katılmaktadır.

Hükümet katılıyor mu?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI İNSANGÜCÜ EĞİTİMİ GENEL MÜDÜRÜ REŞAT ÖZALP — Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Hükümet de katılıyor; önergeyi bu haliyle oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... 6 ncı bendin çıkarılması hususu Genel Kurulca kabul edilmiştir.

Komisyon filhal katılıyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon filhal de katılıyor.

Diğer önergeyi okutuyorum.

(Nevşehir Milletvekili Hüsamettin Başer'in önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet katılıyor mu efendim?...

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Katılıyoruz.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI İNSANGÜCÜ EĞİTİMİ GENEL MÜDÜRÜ REŞAT ÖZALP — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet önergeye katılıyor. Ancak, biraz evvel yapılmış bulunan değişiklik nedeniyle bent numarasının, 10 yerine 9 olması gerekmektedir.

HÜSAMETTİN BAŞER (Nevşehir) — Sayın Başkan, önergemi zikrettiğiniz şekilde yani, 9 ncu fıkra olarak düzeltiyorum efendim.

BAŞKAN — Peki efendim. Bu haliyle önergeyi tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonn filhal katılıyor mu efendim?..

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Katılıyoruz.

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Sayın Başkan, oylanmadan önce bir sorum var efendim.

BAŞKAN — Buyurun.

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Sayın Başkan, 7 nci fıkrada «Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyon Başkanı» diyor. Başkanı olmazsa hiç kimse iştirak etmez gibi bir anlam çıkıyor bundan. Başkan seyahatte olabilir, fevkalâde hasta olabilir. Binaenaleyh, eğer komisyon bunu tashih ederse çok yerinde olur. Meselâ, Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu temsilcisi» diyelim. Başkan gidebilir, sekreter gidebilir, başka bir temsilci gönderebilirler. «Başkan» dersek, başkanın seyahatte veya hasta olması halinde, bu teşkilât bu toplantıya katılamaz.

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Sayın Başkan, bir sualim de benim var efendim.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — 1 nci bentte, «Millî Eğitim Bakanlığı Meslekî ve Teknik Öğretim Müsteşarı» deniyor. Eğer «müsteşarı veya temsilcisi» dersek, müsteşarın her hangi bir mâzereti olduğu zaman, vazifelendireceği bir

temsilci bu toplantıda bulunabilir. Sayın Komisyon her halde katılır sanırım.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Sayın Başkan, Sayın Asutay'ın önerge haline getirdiği teklifine katılacağız. Yalnız, Sayın Özgüner'in teklifine, müsteşarın aynı zamanda bu komitenin başkanı olması ve komitede bulunması zaruri olduğu için katılamıyoruz. Çünkü bir başkası başkanlık edemez, işleri yürütecek olan müsteşardır. Bu bakımdan bizi mâzur görsünler.

BAŞKAN — Bu sırada bir önerge daha gelmiş bulunmaktadır. Okutuyorum efendim.

Sayın Başkanlığa

44 ncü maddenin 7 nci bendine «temsilcisi» kelimesinin ilâvesi.

İzmir
Burhanettin Asutay

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Sayın Başkan, «Başkanı veya temsilcisi» şeklinde önergemi tashih ediyorum efendim.

BAŞKAN — Değiştirilmiş bulunan bent numarasına göre önergedeki 7 rakamı 6 olacaktır. Düzeltilmiş şekliyle önergeyi tekrar okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

44 ncü maddenin 6 ncı bendine «Başkanı veya temsilcisi» kelimesinin ilâvesini.

İzmir
Burhanettin Asutay

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet bu önergeye katılıyor mu efendim?..

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Katılıyoruz.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI İNSANGÜCÜ EĞİTİMİ GENEL MÜDÜRÜ REŞAT ÖZALP — Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet katılıyor. Önergeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon filhal katılıyor mu efendim?..

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon filhal katılıyor.

Kabul edilmiş bulunan bu önergelerle birlikte ve 6 ncı bendin çıkarılmış olması nedeniyle onu takibeden bentlerin bent numaralarının da birbirini takibedecek şekilde değiştirilmesi kaydiyle 44 ncü maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Madde bu değişiklikleriyle kabul edilmiştir.

Madde 45 e gelmiş bulunuyoruz. Yalnız, bu arada açık oyunu kullanmıyan sayın üye var mı?.. («Var» sesleri)

O halde lûtfen oyunuzu kullanınız efendim.

Madde 45. — Kurulun Başkanı Millî Eğitim Bakanlığı Meslekî Teknik Öğretim Müsteşarıdır. Kurulun sekreterlik işleri Millî Eğitim Bakanlığı İnsangücü Eğitimi Genel Müdürlüğünce yürütülür.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Açık oylamaya katılmıyan sayın üye var mı efendim?... Yok. Oylama işlemi bitmiştir.

Madde 46. — Kurul en az ayda bir başkanın çağrısı ile veya lüzumu halinde üyelerden beşin'in isteği üzerine toplanır. Kurul gündemdeki konuları görüşerek karara bağlar. Kararlar çoğunlukla alınır.

BAŞKAN — 46 ncı madde üzerinde söz istiyen sayın üye?..

Buyurun Sayın Asutay, izah mı edeceksiniz?

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Hayır Sayın Başkan, madde üzerinde konuşacağım.

BAŞKAN — Sayın Asutay, bu tekabbül komisyonunda siz de varsınız..

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — «Söz hakkım mahfuzdur» diyorum Sayın Baskan.

BAŞKAN — Bu kaydı ihtiva etmiyor da o bakımdan tereddüdettim efendim.

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Sayın Başkanım, «söz hakkım mahfuzdur» kaydı var efendim.

BAŞKAN — Zabıtta «söz hakkım mahfuzdur» kaydı yok. Eğer üzerinde izahatta bulunacak, lehinde konuşacaksanız konuşmanız mümkün ama...

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Sayın Başkan, lûtfen bakalım efendim. 7 nci sayfada :

«Burhanettin Asutay
İzmir

Söz hakkım mahfuzdur.» deniyor.

BAŞKAN — İlk raporda var öyle ise, sonraki raporda yok böyle bir kayıt efendim.

Buyurun.

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — İkinci tekabülde bulunmamıştım.

BAŞKAN — Tamam efendim, söz hakkınızın mahfuz olduğunu kabul ediyoruz, buyurun.

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;

Yüksek Çıraklık Kurulunun çalışmaları bu kişiler tarafından tedvin edilecektir. Ayda bir toplanacak. Ayda bir toplanıp ne yapacak?

Diğer maddelerde yol masrafları var, zaruri masrafları var, giderleri var. Vekâletteki bütün kişiler iştirak edecek ve yılda 12 defa toplanarak yönetmelikler hazırlıyacak. Ayda bir toplanmak, hiçbir kurulda düşünülmüş değil. Komisyon lûtfetsin 3 ayda bir toplansın. «En az üç ayda bir toplanır, lüzumu halinde üyelerin beşinin isteği üzerine ayrıca toplanır» diye altında hüküm bulunduğuna göre, lûtfetsinler büyük masraflara baliğ olabilecek ayda bir toplantıyı, 3 ayda bir toplantı olarak tadil edelim. Binaenaleyh bunu bir öneri olarak takdim ediyorum;

Tabiî alt taraftaki hükümler aynen baki. İsterse başkan, isterse üyelere, ne zaman isterlerse kurulu toplantıya çağırabilirler. Ama, mecburi olarak bu kurulu büyük bir masrafa tabi tutmıyalım.

Bu noktayı arz ediyorum. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Başka söz isteyen sayın üye?.. Yok. İki adet değişiklik önergesi verilmiş bulunmaktadır, okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

46 ncı maddeye (Kurul en az ayda bir) deyimi sonuna (kez) sözcüğünün ilâvesini öneriyorum.

İçel
Turhan Özgüner

BAŞKAN — Diğerini okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Üç ayda bir.

İzmir
Burhanettin Asutay

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Sayın Başkan..

BAŞKAN — Şimdi, aykırılık derecesine göre işleme koyacağım. Komisyon katılmazsa arzu ediyorsanız söz vereceğim.

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Sayın Başkan, acele olarak yazdım. Orda da açıklama yapmıştım. 46 ncı maddeye «ayda bir» yerine «üç ayda bir» ibaresi yazılacak. Önergenin izafe ettiği mâna budur.

BAŞKAN — «Üç» kelimesinin ilâve edilmesini istiyorsunuz.

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Üç ayda bir.

BAŞKAN — «Üç» terimimin ilâve edilmesini istiyorsunuz.

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Evet.

BAŞKAN — Tamam.

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Sayın Başkan, belki Komisyon katılıp katılmamakta tereddüdederler. Onun için yerimden izah edeyim.

BAŞKAN — Buyurun.

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Şimdi, metin aynen okunduğu zaman, yanlış anlama gelir. «Kurul en az ayda bir başkanın» şeklinde de anlaşılabilir bu. Burada «bir defa başkanın şeklinde olması lâzım. Onun için «kez» veya «defa» deyiminin kabulünü rica edeceğim. Bir başkan şeklinde de anlaşılabilir. Oysa bunun en az bir defa..

BAŞKAN — «bir» den sonra «defa» sözünün eklenmesini istiyorsunuz.

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — «Defa» veya «kez» hangisi olursa .

BAŞKAN — Sayın Asutay'ın yerinden beyan ettiği düzeltme talebine göre, önergeyi tekrar okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

46 ncı maddeye «en az 3 ayda bir» olarak değiştirilmesini arz ederim.

İzmir
Burhanettin Asutay

BAŞKAN — Önergeyi dinlediniz, Komisyon katılıyor mu?..

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Evet.

BAŞKAN — Katılıyor. Hükümet?.. Katılıyor. Önergeye Komisyon ve Hükümet katılıyor.

Sayın Asutay; «ayda» teriminden evvel «üç» teriminin ilâvesini istemektedir. Genel Kurulun tasvibine sunuyorum bu önergeyi. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum.

(İçel Milletvekili Turhan Özgüner'in önergesi tekrar okundu.)

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Sayın Başkan, «defa» olması lâzım.

BAŞKAN — «Defa» veya «kez» hangisinde ısrar ediyorsunuz.

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — «Defa» olması lâzım efendim.

BAŞKAN — Önerge sahibinin talebi ile ilâvesi icabeden terimi «defa» olarak düzeltiyoruz ve önergeyi bu hali ile muameleye koyuyorum. Komisyon katılıyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Evet.

BAŞKAN — Hükümet?.. Katılıyor.

Önergeye Komisyon ve Hükümet katılıyor. Önergeyi Genel Kurulun tasviplerine sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, maddeyi bu değişiklikleriyle tekrar okutuyorum.

Madde 46. — Kurul en az üç ayda bir defa başkanın çağrısı ile veya lüzumu halinde üyelerden beşinin isteği üzerine toplanır. Kurul gündemindeki konuları görüşerek karara bağlar. Kararlar çoğunlukla alınır.

BAŞKAN — Değişikliklere göre madde bu halini almıştır. En az üç ayda bir defa şeklinde düzeltildi. Komisyon, fiilhal de katılıyor.

Madde 46. — nın metnini tekrar ediyorum. «Kurul en az üç ayda bir defa başkanın çağrısı ile veya lüzumu halinde üyelerden beşinin isteği üzerine toplanır. Kurul gündemdeki konuları görüşerek karara bağlar. Kararlar çoğunlukla alınır.» Maddenin düzeltilmiş şekli bu. Maddeyi bu hali ile oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

47 nci maddeyi okutuyorum.

Madde 47. — Yüksek Çıraklık Kurulu aşağıdaki işleri görür :

1. Gerek bu kanun gerekse bu kanuna göre çıkarılacak olan yönetmelikler hükümlerinin uygulanmasını, kontrol ve denetlenmesini ve bu amaçla diğer Bakanlık ve kuruluşlarla işbirliğini sağlamak,

2. Çırağın, kalfanın ve ustanın yetiştirilmesi, imtihanlarının yapılması, imtihan komisyonlarının kurulması ve çalışması, Bakanlık Bütçesinden ve dışardan sağlanacak ödeneklerin harcama usullerinin tesbitini ve diğer hususları gösteren yönetmelikleri hazırlamak ve Millî Eğitim Bakanlığına sunmak,

3. Lüzumu halinde gerekli göreceği kısa ve uzun süreli ihtisas komisyonları kurmak ve onların çalışmalarını değerlendirmek,

4. Çıraklık sözleşmelerinin modelini hazırlamak,

5. Mesleklere ve kademelere göre imtihan günlerini, yerlerini ve usullerini tesbit etmek,

6. Bu kanun hükümlerini yerine getirmek üzere gerekli diğer işleri yapmak.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen sayın üye?.. Yok. Değişiklik önergesi yok. Maddeyi Genel Kurulun tasviplerine sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

48 nci maddeyi okutuyorum.

Madde 48. — Yüksek Çıraklık Kurulunun uygun göreceği yerlerde, bu kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç 6 ay içinde Millî eğitim Bakanlığınca Mahallî Çıraklık Eğitimi komiteleri kurulur. Bu komiteler aşağıdaki kurumların temsilcilerinden teşekkül eder.

1. Millî Eğitim Müdür ve Temsilcisi,

2. Esnaf ve Sanatkârlar Dernekleri Birliği Başkanı,

3. Mahallî Esnaf ve Sanatkârlar Dernekleri Birliği Başkanlar Meclisince seçilecek üç temsilci,

4. Ticaret ve Sanayi Odası Temsilcisi,

5. Millî Eğitim Müdürlüğünce meslek okullarından seçilecek bir temsilci.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?... Yok.

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Bir suallim var efendim.

BAŞKAN — Buyurun.

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Efendim, demin 44 ncü maddede bâzı çıkarmalar yapıldığı göz önünde tutulursa, acaba Sayın Komisyonun ve Hükümetin burada Ticaret ve Sa-

nayi Odası temsilcisinde ısrar etmesi bahis konusu mudur? Bunu bilmek istiyorum.

BAŞKAN — Komisyon?..

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Evet efendim ısrar ediyoruz. Müsaade edersenız izah edeyim.

BAŞKAN — Soruyu dinlediniz, buyurun.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Efendim, daha evvelki maddede Devlet Plânlama Teşkilâtı temsilcisini çıkarmış idik; Ticaret Odaları, Borsalar ve Sanayi Odaları Birliği temsilcisini bırakmıştık. Buna paralel olarak mahallî oda temsilcisinin de, (Çıraklık eğitim komitesidir bunlar) orada bulunmasında fayda vardır. Arz ederim.

BAŞKAN — Söz istiyen ve soru soracak başka üye?.. Yok. Bir önerge var, okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Kanun teklifinin 48 nci maddesine işçi sendikalarından bir temsilci.

İzmir

Burhanettin Asutay

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu?

GECİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Sayın Başkan, bunun tatbik kabiliyeti yok gibi geliyor bize. Hangi meslеğe mensup sendikadan?. Kunduracı işçileri sendikası olmıyabilir. Teksif olur da, berberler sendikası yok, olmıyabilir. Yani, eğitim komitesinde meslek gruplarına göre sendikalar tasnif edildiğine göre, hangi sendika temsilcisi eğitim komitesinde görev alacak?. Biz bunu komisyonda da uzun uzun müzakere ettik, amelî bir fayda görmedik. Bu daha çok eğitim komitesidir, eğitimle meşgul olacaktır. Komisyonda da bu teklif vâkı olmuştu, Komisyonumuz itibar etmemişti.

Bu itibarla Sayın Asutay'ın önergesine katılamıyacağız.

BAŞKAN — Hükümet?.. Katılmıyor.

Sayın Asutay, önergenizi izah edeceksiniz, buyurun.

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Sayın komisyon, bu maddede yer almış olan teşkilâtların yanında bir tefrik yapma mümkün görülmediği için, işçi sendikalarından bir âzanın iştirak etmesinin mümkün görülmediğini beyan etti.

Şimdi, nitekim biraz evvel Yüce Meclisin kabul ettiği 44 ncü maddede esnaf teşkilâtlarını ilgilendiren üç kuruluş var : Türkiye Esnaf ve Sanatkârlar Konfederasyonu, Türkiye Ticaret ve Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları temsilcileri, en büyük işçi kuruluşlarının temsilcisi.

O halde buradaki ifade, 44 ncü maddenin mefhumu muhalifinden çıkan mâna; en büyük işçi kuruluşlarından bir temsilci.

Şimdi burada 48 nci maddede iki işçi kuruluşu var.

1. Üçüncü paragrafta; mahallî esnaf ve sanatkârlar dernekleri birliği başkanlar meclisince seçilecek üç temsilci. Bu bir.

2. İkinci paragrafta; esnaf ve sanatkârlar dernekleri birliği başkanı.

Demek ki, evvelâ esnaf ve sanatkârlar derneği birliği başkanı iştirak edecek, ondan sonraki esnaf ve sanatkârlar dernekleri birliği başkanları meclisinden seçilecek üç temsilci iştirak edecek. Sonra, ticaret ve sanayi odası temsilcileri iştirak edecek.

Orada nasıl ki bir mahallî esnaf sanatkârlar dernekleri birliği varsa, en büyük işçi kuruluşlarının da o mahalde bir teşkilâtı vardır. Onlara da bölge temsilcilikleri derler. Yani, o mahalde bulunan bütün sendikaların temsilcisi ve bütün sendikaları hükmi ve hukukî şahıslar nezdinde müdafaaya yetkili bir kuruluş vardır. O da nedir? Bölge temsilcilikleridir. Nasıl ki 44 ncü maddede en büyük işçi teşkilâtı derken kastımız Türk - İş değil de o mahalde en büyük işçiyi temsil eden işçi kuruluşu ise, bu Yüksek Çıraklık Kurulunun uygun göreceği yerlerdeki faaliyetleri de, o mahalde kurulu işçi teşekkküllerinin en çok üyeyi temsil eden bir birliği vardır.

Şimdi, sayın milletvekilleri, burada Sayın Komisyon Başkanı değerli arkadaşım ve kanun teklifçisi diyor ki; «Bu kanun taraf kanunu değildir.» Hiçbir kanun taraf kanunu değil. Kanunun taraflısı olanı yok. Sendikalar Kanunu taraf kanunu değil; işçi var, işveren var. O halde iki tarafı birden kapsıyor. Hangi kanuna bakarsanız bakınız taraf kanunu diye bir şey yok. Bu kanun taraf kanunu değil. Ama, çalışanla çalıştırılanların münasebetlerini ahenkleştirmeyi sağlıyabilecek bir kanun. Nedir bu kanun? Eskiden bir kişi alırdık, eğitimini işyerinde yaptırırdık. Kendisini kalfa yapardık veya yapmaz-

dık, istediğimiz gibi çalıştırırdık, ama buna Millî Eğitim Bakanlığı diyor ki, ben işe aldığım kişiyi eğiteceğim. Nerede? İş başında eğiteceğim. Ne yapacağım? Kalfa yapacağım, usta yapacağım.. Burada taraf olanı, yani imtihana giren çırağı, kalfayı sanat bakımından kim değerliyecek? Esnaf dernekleri veya sanatkârları temsil edenler. Kim? Çalıştıran adam, yanına işçi alan adam. Kim? Borsalar ticaret odaları, yani işveren çevresi. Peki, yıllarını işte harcamış, ustasından çok daha usta, işvereninden daha ehil işçiler sendikaların âzasıdır. Nitekim, Sayın Kasım Önadım, «507 sayılı Kanunun 2 nci maddesinde sanatkârların yanında çalışanların da mahallî kuruluşlara âza olma mecburiyetleri vardır» diye bir işarette bulundu, ama ben şimdi söylüyorum; Türkiye'de mevcut esnaf odaları, esnaf dernekleri birliklerinde, kooperatiflerinde ve hattâ konfederasyon idare heyetlerinde tek kalfa yoktur, tek işçi yoktur. Bu teşkilâtlar işverenlerin yönettiği kuruluşlardır. Aziz dostum Sayın Önadım bana; falanca vilâyette şu idare heyetinde kalfa vardır, ekseriyetin şu kadarını kalfalar teşkil eder desin, o zaman ben boynumu kendisine teslim edeceğim. Ama tüm esnaf derneklerinin yöneticileri işverendir. Şimdi, siz birisini alacaksınız ve işveren olarak onu imtihan edeceksiniz.. Lûtfediniz, müsaade ediniz, işverenden çok daha ileri usta olan işçi sendikalarından da bir yöneticiyi bu kuruluşa iştirak ettirelim, biraz evvelki tesbit ettiğimiz yönetmeliklerin tadilinde imtihanın haksızlığı tesbit edildiği zaman Millî Eğitim Bakanlığının o imtihan heyetinin verdiği kararı bozma yetkisi vardır. Hiç olmazsa buradaki yapılan haksızlığı taraflardan birini temsil eden kimse Millî Eğitim Bakanlığına iletebilsin; çünkü, biraz evvel Yüce Meclisin kabul ettiği madde, ustalık imtihanlarında vukubulabilecek aksaklıkların tesbiti halinde Millî Eğitim Bakanlığı imtihanı fesheder diyor. Bu müracaatı kim yapacak?.. Bir insan girdiği imtihanda muvaffak olmazsa hile yaptılar, işte işveren, işte sanayi odaları temsilcisi, bana hile yaptılar diyecek. Halbuki, Millî Eğitim Bakanlığı, burada senin de temsilcin var derse yapılan itirazın yetersizliği böylece de tesbit edilmiş olur.

Muhterem arkadaşlarım, binaenaleyh, fazla mal göz çıkarmaz misali müsaade ediniz, 44 ncü maddede verdiğiniz yerin birini burada da veriniz; yalnız merkezde değil, mahalde de en büyük işçi kuruluşunun bir temsilcisi bu kurula iştirak etsin. Tüm ihtilâfları halledebilmenin yolu budur. Çalışan ve çalıştıranlar için bu kanunun taraf kanunu olmadığını ispat maksadına dayalı bir hüküm de böylece gelmiş olsun.

Teşekkür ederim.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Sayın Başkan, Komisyon adına söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurunuz.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;

Sayın Asutay'ın eğitim komiteleriyle ilgili olan konuşmalarında bu kadar ısrarlı olmalarını, doğrusunu isterseniz, anlıyamadım. Aslında 48 nci maddeyi konuşuyoruz, münakaşayı bir başka mecraya aktarmak istemem.

Ne demişiz : «Mahallî Esnaf ve Sanatkârlar Dernekleri Birliği Başkanlar Meclisince seçilecek üç temsilci..» bundan şu muradedilmiştir : Bilfarz, Balıkesir'de muhtelif meslek gruplarının 75 tane esnaf derneği var, Bursa'da 85 tane esnaf derneği var. Evvelâ o bölgede hangi mesleklerde eğitim komiteleri kurulacak, bunu Yüksek Çıraklık Kurulu tesbit edecek. Kunduracılık sanatında kurulacak olan eğitim komitesine gayet tabiî o meslekten anlıyan bir usta girecek, yani Başkanlar Meclisinin seçeceği bir usta girecek.

Şimdi, kendi seçim bölgem olan Bursa'dan bir misal vereyim : Küçük sanatlarla alâkalı, ustalıkla alâkalı bir tek sendika yoktur. Teksif var.. Bu kanun dokumacılık mesleğini hemen hemen kapsamaz, fazla alâkası da yok. Temizlik İşleri Genel Hizmetler Sendikası var; sanatla hiç alâkası yok. Devlet Su İşleri Sendikası var, Çimse - İş sendikası var, Metal - İş Sendikası şubesi var, Deri - İş Sendikası var.. Bunların hangisi büyük, hangisi küçük belli değil. Bir kısmı federasyona bağlıdır, bir kısmı Teksif Sendika şubesidir ve fevkalâde karışık bir durum vardır. Biz daha çok belirli mesleklerde ihtisas sahibi olmuş kimselerden eğitim komiteleri tesis edelim diye düşündük. Yoksa, bir sendikacı arkadaşımızın bulunmasında bir mahzur mütalâa etmedik, böyle bir şey aklımıza gelmedi.

Değerli milletvekilleri; halen Türkiye Esnaf Teşkilâtı Konfederasyonunun maddi yardımı ve çalışmaları ile Türkiye Halk Bankasından ve Millî Eğitim Bakanlığından alınan bir miktar tahsisatla bu eğitime birkaç senedir devam ediliyor; 12 ilimizde üçer ay süre ile seminerler halinde küçük sanatlarda eğitim yaptırılıyor, 12 bin kadar da mezun vermiştir.

Muhterem arkadaşlarım, bundan bir evvelki maddeyi tetkik ederseniz görürsünüz ki, biz bu maddede Yüksek Çıraklık Kurulunun, bu işleri yapması için lâzımgelen paranın Millî Eğitim Bakanlığı bütçesine konmasını önermesini, ayrıca ticaret odalarının ve esnaf birliklerinin de bu eğitimde bâzı masraflara iştirak etmesini düşündük. Buraya bir sendika temsilcisini koyalım, ama kimi koyalım? Kunduracılık veya sobacılık dalında bir sendika yok. Bu kanun büyük işyerlerini kapsıyan bir kanun da değil. Arkadaşımızı bu itibarla anlıyamadım. Yoksa, Sayın Asutay dostumuzun ısrarına dayanamam, kendisine karşı sempatim de var, ama bir gereği yok, bir faydası yok; tâyinde, tesbitte, temsilci vermede sendikalar arasında belki de birtakım anlaşmazlıklar ortaya çıkarır. benden gidecek, senden gitmiyecek diye. Aslında eğitimle görevli bir komitedir, bundan lüzum görmedik.

Bu maruzatımı komisyon adına arz ediyorum, Sayın Asutay'ın da fazla ısrar etmemesini tekrar rica edeceğim.

BAŞKAN — Sayın Burhanettin Asutay, «İşçi sendikalarından bir temsilci» ibaresinin 48 nci madde metnine ithalini istemektedir. Hükümet ve Komisyon bu önergeye katılmadıklarını beyan ettiler. Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

48 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... 48 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 49. — Çıraklık Eğitimi Komitesinin birinci başkanı Millî Eğitim Müdürü, ikinci başkanı mahallin birlik başkanıdır. Gerekirse komite toplantılarına başkanın isteği ile müşavir üyeler de alınabilir.

BAŞKAN — 49 ncu madde üzerinde söz istiyen sayın üye?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 50. — Çıraklık Eğitimi Komitesi, gerekli gördüğü hallerde meslek komiteleri ile ihtısas komiteleri kurarak mesleğin gelişmesini sağlamaya çalışır.

BAŞKAN — 50 nci madde üzerinde söz istiyen sayın üye?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 51. — Toplantıya katılan komite başkan ve ikinci başkanı ile üyelere ve müşavir üyelere bunların kamu hukuku veya özel hukuk hükümlerine tabi yerlerde veya işlerde çalışıp çalışmadıklarına bakılmaksızın yollukları memur olmıyanlar için huzur hakları Millî Eğitim Bakanlığı bütçesine bu maksatla konacak ödenekten ödenir. Komitelerin büro işleri Millî Eğitim Bakanlığı teşkilâtının o mahaldeki en yüksek derece ve mevkideki idari temsilcisi tarafından tesbit edilecek mahalde yürütülür. Bu ödeneklerin miktarı Maliye ve Millî Eğitim bakanlıklarınca tesbit edilir.

BAŞKAN — 51 nci madde üzerinde söz istiyen sayın üye?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 52. — Komite üyeleri, komitenin çalışma tarzı ve faaliyeti ile ilgili hususlar Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak yönetmeliğin komitelere ait bölümünde belirtilir.

BAŞKAN — 52 nci madde üzerinde söz istiyen sayın üye?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

BÖLÜM - VI
Cezai hükümler

Madde 53. — 16 ncı maddedeki çıraklık sözleşmesini zamanında yapmıyan veya 13 ncü maddeye göre çırağa ücret ödemiyen veyahut 15 nci maddedeki esaslar dairesinde çırağa yıllık ücretli izin vermiyen işyeri sahibi veya kanuni temsilcisi 100 liradan 250 liraya, çırağı 14 ncü maddede belirtilen çalışma saatlerinden fazla çalıştıran işyeri sahibi veya kanuni temsilcisi ile 21, 31, 33 ve 38 nci maddelerde zikri geçen hususlara riayet etmiyen kimseler 100 liradan 500 liraya kadar para cezası ile cezalandırılır. Tekerrürü halinde cezalar iki kat hükmolunur.

BAŞKAN — Madde üzerinde buyurun, Sayın Özgüner.

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Sayın Başkan, sayın arkadaşlarım;

Bu madde çok yönü ile tenkidi dâvet eden bir madde olarak getirilmiştir. Evvelâ kanun tekniğine aykırıdır.

Şimdi, kanunun başında : «16 ncı maddedeki çıraklık sözleşmesini zamanında yapmıyan veya 13 ncü maddeye göre çırağa ücret ödemiyen veyahut 15 nci maddedeki esaslar dairesinde çırağa yıllık ücretli izin vermiyen işveri sahibi veya kanuni temsilcisi 100 liradan 250 liraya....» deniyor. Buradaki madde numaraları neden bir silsile takibetmemektedir, 16, 13, 15 gibi bir zikzak yapmaktadır, bunun sebebini anlıyamadım.

Sonra, bu okuduğum kısım bir pasaj olarak alınmış ve bunları yerine getirmiyenlere 100 liradan 250 liraya kadar para cezası konmuş ve ondan sonra ayrı bir bölümmüş gibi; «... 14 ncü maddede belirtilen çalışma saatlerinden fazla çalıştırılan işyeri sahibi veya kanuni temsilcisi ile 21, 31, 33 ve 38 nci maddede zikri geçen hususlara riayet etmiyen kimseler 100 liradan 500 liraya kadar...» demek suretiyle ceza miktarının tavanını artırıyor, onun da sebebi anlaşılmıyor.

Aziz arkadaşlarım, şimdi bu kanunun bu maddede zikri geçen 13, 14, 15, 16, 21, 31, 33 ve 38 nci maddeleri bir kere bir silsile takibederek sıralanmalıdır. Bu, bir. İkinci husus da şudur : Neden birinci bölümde taban 100, tavan 250 iken, ikinci bölümde taban 100, ama tavan 500 yapılmıştır, bunu anlıyabilmek mümkün değildir.

Şimdi, arkadaşlarım, hem buna değiniyorum, hem de şu hususa da dikkati çekmek istiyorum: - komisyonun her halde gözünden kaçmış - evvelâ yasak olarak kabul edilen ve bu yasağa uymayanların tecziye edileceği hükmünü getiren bu maddede «Bu kanunun 31 nci maddesindeki yasağa uymayanlar 100 liradan 500 liraya kadar cezalandırılır» deniliyor. 31 nci maddeye bakıyoruz, bu madde sadece, kalfa ehliyet belgesinin ne olduğunu tarif eden bir madde; «Kalfa ehliyet belgesi sahibinin o sanatte ehil olduğunu ve o sanatın (kalfası) unvanını taşıyabileceğini gösterir..» diyor. Bunun neyini yasak kabul edip te tecziye ile karşılıyacağımızı anlıyamadım. Yani...

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — 31 nci maddenin son fıkrasını okuyunuz, orada bir yasak hükmü var efendim.

TURHAN ÖZGÜNER (Devamla) — Bendeki metin mi yanlış acaba, çünkü bende iki tane metin var; biri geçen senenin, biri bu senenin.

31 nci madde bir tarif getiriyor. Bu tarife hangi suretle aykırı hareket edenlerin tecziye edileceğini anlıyabilmek mümkün değil.

Arkadaşlarım, tecziye için tesbit edilen 250 lira gibi, 500 lira gibi bir rakam, - değeri düşmekte olan, düşmese de bu değerle kalacak olan Türk parasının bugünkü durumu bakımından - saydığımız maddelerdeki hükümlere uymıyanlara karşı ceza niteliğinde ve ağırlığında değildir. Ben cezaya çok zaman taraftar olmam, ama burada biz hangi yasakları esas alıp da ceza getiriyoruz evvelâ onlara şöyle bir göz atalım: Bakınız 13 ncü madde ne diyor; «İşyeri sahibi çırağa, işe başladığı günden itibaren ücret ödemekle yükümlüdür..» Ödemezse ne olur?.. 53 ncü maddeye göre 100 liralık bir tecziye ile karşısına çıkılır. Türk Ceza Kanununun esprisi de, yeni içtihatlar da, Yargıtay Genel Kurulunun kararları da eskiden, hâkimin asgari cezadan âzamiye gidemiyeceği merkezinde idi; şimdi öyle değil. Yargıtayın şimdiki, görüşü şu : «Hâkim asgariden âzamiye gidebilir ve mucip sebebini de çok genişçe göstermeye mecbur değildir «Ancak ne var ki, 100 lirayı da esas alabilir, sizin 250 dediğinize doğru da çıkabilir, ama hâkim tabanı esas alacaksa, 100 lira bugünkü paranın değerinde şu yasağa riayet etmiyen bir işveren için para mıdır arkadaşlarım?

İşverenin karşısında kim var?. Çırak var. İşveren çırağa ücretini ödememiş, siz ona «Madem çırağın ücretini ödemedin 53 ncü maddeye göre tecziye edileceksin» diyorsunuz. Ceza nedir?. 100 lira.. 100 lirayı seve seve verir. Yani, işveren kötü niyetli ise, çırağa ücretini ödemediği anlaşıldığında 100 lirayı zaten hazır edecektir. Bunların ceza olarak ne ağırlığı var arkadaşlarım? Çırak aç ve perişan, belki sesini duyuramaz, ama tesadüfen ve tesadüfen işe

girdiği tarihten beri kendisine para ödenmediği anlaşılırsa işveren ceza olarak 100 lira ödiyecekmiş. Bu ceza değil bir kere, bunu ceza olarak getirmenin gereği yok.

O sebeple, bunu biraz daha yukardan başlatmak gerekir. İşverenlerin hepsinin sırtı kalın değil, ama hiç değilse 500 liradan başlatalım. Gelecek seneler Türk parasının değeri düşmezse durur, ama düşerse şüphesiz bunun tabanını daha yukardaki bir rakamla tesbit edip tavanın da hiç değilse 5 000 gibi ciddî bir rakama ulaştırılmasında fayda vardır diyorum.

Görüşlerimi şöylece toparlarsam : Kanun tekniğine uymıyan bir metin karşısındayız. Bu metin şöyle olabilir; «Bu kanunun 13, 14, 15, 16, 21, - 31 nci maddeyi almıyorum, çünkü 31 nci madde oraya her halde sebepsiz konulmuş - 33 ve 38 nci maddelerine aykırı hareket edenler 500 liradan 5 000 liraya kadar para cezası ile tecziye olunur.» Kanunun getiriliş esprisi de tecziye etmekse 100 lira gibi bir rakam şüphesiz çok hafif kalır. Madde sıralamalarının da tadada uygun olarak, kanun tekniğine uygun olarak böyle olması gerekir kanısındayım.

Bu hususları temin maksadiyle iki önerge verdim, kabul edilmesini komisyon, Hükümet ve arkadaşlarımdan rica ediyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Asutay.

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Sayın Özgüner arkadaşım arz ettiği için bendeniz zaman almamak bakımından konuşmaktan vazgeçtim.

BAŞKAN — Konuşmaktan vazgeçiyorsunuz; pekiyi efendim.

Başka söz istiyen sayın üye?... Yok..

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Sayın Başkan, söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Buyurunuz sayın Önadım.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;

Sayın Özgüner'i dikkatle dinledim. elindeki metnin hangi metin olduğunu bilmiyorum..

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Geçen seneki metin sayın Başkan.

KASIM ÖNADIM (Devamla) — evet efendim.

53 ncü maddenin atıf yaptığı 31 nci madde aynen şöyledir: «Kalfa ehliyet belgesi sahibinin o sanatta ehil olduğunu ve o sanatın (kalfa) sı unvanını taşıyabileceğini gösterir bu belgeye sahip olmıyanların kalfa unvanı ile çalışmaları yasaktır.» Yani, yalnız «işveren» deyimini kullandılar, fakat bu kanun esnafı ve sanatkârı kapsamaktadır, İş Kanunu dışındaki meslek erbabını kapsamaktadır.

Şimdi, sayın Özgüner bu cezaları az buldu. Maddenin tanziminde numaraların büyüklük sırasına göre tanzim edilmemesi hususunda hakları var; buna katılıyoruz, bir de önerge vereceğiz. Yalnız, 1 500 liralık cezai müeyyideyi koyarken, kalfa unvanı ile çalışmaya hak kazanmamış olanın kalfa unvanı ile çalışması halinde yalnız ustanın, dükkân sahibinin değil, o kalfanın da cezaya muhatabolacağını kabul etmeniz gerekir. Aslında cezai müeyyideler, kanunun işlemesini temin eden unsurlardır. Bu tip müeyyideleri koymazsanız kanun işlemez.

Çırakların iyi yetişmesi ve - ilk konuşmamda da arz ettiğim gibi Türk ekonomisine eğitilmiş insangücü kazandırma hedefini güden, bir meslek erbabı olmayı disipline edecek olan tedbirleri getiren, bilfarz ustalık imtihanına girmeden, ustalık belgesi almadan dükkân açmak iznini vermiyecek olan bu kanunda bâzı cezai müeyyideler getireceksiniz. 100 lira belki azdır, amma 1 500 lira çoktur. Komisyon olarak bir önerge takdim edeceğiz: Bu önerge ile hem maddedeki numaraları yeniden sıralamış durumdayız, hem de cezaların «250 liradan 500 liraya kadar» şeklinde değiştirilmesini teklif edeceğiz.

Kabulünü rica eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN — önergeleri okutuyorum efendim.

Sayın Başkanlığa

Geçici Komisyonun 53 ncü maddesinin aşağıdaki biçimde değişmesini öneriyorum.

Saygılarımla.

İçel
Turhan Özgüner

Madde 53. — Bu kanunun 13, 14, 15, 16, 21, 31, 33 38 nci maddelerine aykırı hareket eden-

ler 500 liradan 5 000 liraya kadar para cezası ile cezalandırılır.

Sayın Başkanlığa

Geçici Komisyonun 53 ncü maddesindeki (100 liradan 250 liraya) deyimi yerine (500 liradan 5 000 liraya) deyiminin kabülünü öneriyorum.

Önergemi ayrıca açıklıyacağım.

Saygılarımla.

İçel Milletvekili
Turhan Özgüner

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — İkinci önergeyi geri alıyorum sayın Başkan.

BAŞKAN — Pekiyi efendim. İkinci önergeyi işleme koymuyoruz geri iade ediyoruz.

Sayın Başkanlığa

53 ncü maddede bulunan 100 liranın 400, 250 liranın 1000, 500 liranın 2 000 liraya çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

İzmir
Burhanettin Asutay

Sayın Başkanlığa

53 ncü madde hakkındaki önergemizi değişik şekilde arz ediyorum.

Bu kanunun, 13, 14, 15, 16, 21, 31, 33 ve 38 nci maddelerindeki hükümleri yerine getirmiyenler 250 liradan 500 liraya kadar para cezası ile cezalandırılır.

Tekerrürü halinde cezalar iki kat hükümolunur.

Komisyon Başkanı
Kasım Önadım

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Sayın Başkan önergemizdeki sıralama «13, 14, 15..» şeklinde olacak efendim.

BAŞKAN — Sayın Kasım Önadım'ın önergesini tekrar okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

«Bu kanunun 13, 14, 15, 16, 21 31, 33 ve 38 nci maddelerindeki hükümleri yerine getirmiyenler 250 liradan 500 liraya kadar para cezası ile cezanlandırılır.

Tekerrürü halinde cezalar iki kat hükmolunur.

Komisyon Başkanı
Kasım Önadım

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Sayın Başkan, Komisyonun okunmuş bulunan önergesine katılıyorum efendim.

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Sayın Başkan, Komisyon Başkanının önergesine katıldığım için önergemi geri alıyorum efendim.

BAŞKAN — Sayın Burhanettin Asutay ve sayın Turhan Özgünere ait önergeler talepleri üzerine kendilerine iade edilecektir.

Önergenin Komisyon Başkanı tarafından verilmiş olması Komisyonun filhal katıldığını mutazammındır. Hükümet katılıyor mu efendim?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI İNSANGÜCÜ EĞİTİMİ GENEL MÜDÜRÜ REŞAT ÖZALP — Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler.. Kabul etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Maddeyi, yapılan bu değişiklik muvacehesinde oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler.. 53 ncü madde komisyonun değiştirişi istikametinde kabul edilmiştir.

54 ncü maddeyi okutuyorum.

Madde 54. — Diğer kanunların çırak, kalfa ve ustalarla ilgili olup bu kanun hükümlerine mütenazır olan hükümleri bu kanunun tatbik edileceği sanatlarda uygulanamaz.

BAŞKAN — Madde üezrinde söz istiyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler.. Kabul etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Geçici madde 1'i okutuyorum.

Geçici Madde 1. — Aşağıdaki şartları haiz bulunanlar bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl içinde açılacak kalfalık ve ustalık imtihanlarına girmeye mecburdurlar.

1. Kalfalık imtihanına girebilmek için :

a) imtihana girecekleri sanatta, o sanat için bu kanuna göre tesbit edilecek çıraklık süresinin en az 1,5 misli çalışmış olduklarını usulüne uygun olarak tevsik etmek,

b) Okur - yazar olmak.

2. Ustalık imtihanına girebilmek için :

a) İmtihana girecekleri sanatta, o sanat için bu kanuna göre tesbit edilecek çıraklık ve kalfalık süreleri toplamının en az 1,5 misli çalışmış olduklarını usulüne uygun olarak tevsik etmek,

b) Okur - yazar olmak.

BAŞKAN — Bu madde üzerinde söz istiyen sayın üye var mı? Yok. Maddeyi tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Geçici 2 nci maddeyi okutuyorum.

Geçici Madde 2. — Yapılacak kalfalık ve ustalık imtihanlarında başarı gösterenlere usulüne göre (kalfalık belgesi) veya (ustalık) belgesi verilir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye? Yok. Maddeyi tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici 3 ncü maddeyi okutuyorum.

Geçici Madde 3. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar mevcut mevzuat esasları dairesinde kalfalık ve ustalık belgeleri almış bulunanların belgeleri kalfalık ve ustalık imtihan kurullarınca uydukları derecelere göre değiştirilir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye? Yok. Maddeyi tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici 4 ncü maddeyi okutuyorum.

Geçici Madde 4. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte meslek ve sanatını bizatihi usta durumunda yönetenlerden en az 5 seme çalışmış olanlara usta ehliyeti imtihansız olarak verilir. Ancak durumlarının meslekî teşekküllerden alınacak ve Çıraklık Eğitimi Komitesince uygun bulunacak bir belge ile tevsiki şarttır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye Yok.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Sayın Başkan, 5 yılın, 3 yıl olarak değiştirilmesine dair önergem vardı.

BAŞKAN — Yalnız, «Geçici 5 nci madde» demişsiniz. Geçici 5 nci madde yok, o 4 mü olacak?

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Evet Sayın Başkan.

BAŞKAN — Peki efendim.

Bir önerge var, okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Geçici 4 ncü maddedeki (5 sene) nin, (3 sene) olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Kastamonu
Hasan Tosyalı

BAŞKAN — Önergeye komisyon katılıyor mu efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önergeye Hükümet katılıyor mu efendim?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI İNSANGÜCÜ EĞİTİMİ GENEL MÜDÜRÜ REŞAT ÖZALP — Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önergeye Komisyon ve Hükümet katılıyor. Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Önergenin getirdiği bu değişiklikle birlikte geçici 4 ncü maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, geri alınmış olan 15 nci maddeye ait bir önerge var, okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Geri aldığımız 15 nci maddeyi, aşağıdaki şekilde düzenledik.

Saygı ile arz ederiz.

Geçici Komisyon Başkanı
Kasım Önadım

Madde 15. —

1. — İşyeri sahibi çıraklara bir sene öğrenimden sonra yılda bir ay ücretli izin vermekle yükümlüdür.

2. — Yıllık ücretli izinler sırasiyle ve çırağın yetiştirilmesi için açılan meslek kurslarının tatil edildiği aylarda verilir.

3. — Gerçek mâzeret ve önemli sebepler dolayısiyle işyeri sahibi çırağa ücretsiz izin verebilir. Bu mahiyetteki izinler yılda 30 iş gününden fazla sürdüğü takdirde çıraklık süresine eklenir.

4. — Bu kanunla diğer kanunlardaki ücretli izinlere ait hükümler çeliştiği takdirde bunlardan çırak yararına olanları uygulanır.

BAŞKAN — Komisyon tarafından verilen ve bu maddenin yeniden tedvin edilmesine dair olan önergeyi dinlediniz. Bu madde üzerinde söz istiyen sayın üye? Yok.

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Sayın Başkan, bir sual sorabilir miyim? 1 nci fıkrada değişiklik yapılmış, süratle okunluğundan belki anlıyamadık. Müsaade ederseniz bunu sualle tamamlıyalım.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Şimdi, bunu, yaş bahis mevzuu olmaksızın bir yılı doldurmuş olanların tamamına aynı şekilde izni esas alıyor. Öyle mi efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Evet efendim.

BAŞKAN — Soru cevaplandırılmıştır.

Okunmuş bulunan önergeyi, 15 nci maddenin değişikliğiyle Genel Kurulun tasviplerine sunacağım. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

15 nci maddeyi tadil eden ve Genel Kurulca kabul edilmiş bulunan önergeyi komisyon halen tekabbül ediyor mu efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Evet efendim.

BAŞKAN — Şimdi, değişik şekliyle bu 15 nci maddeyi tekrar okutuyorum.

Madde 15. —

1. İşyeri sahibi çıraklara bir sene öğrenimden sonra, yılda bir ay ücretli izin vermekle yükümlüdür.

2. Yıllık ücretli izinler sırasiyle ve çırağın yetiştirilmesi için açılan meslek kurslarının tatil edildiği aylarda verilir.

3. Gerçek mâzeret ve önemli sebepler dolayısiyle işyeri sahibi çırağa ücretsiz izin verebilir. Bu mahiyetteki izinler yılda 30 iş gününden fazla sürdüğü takdirde çıraklık süresine eklenir.

4. Bu kanunla diğer kanunlardaki ücretli izinlere ait hükümler çeliştiği takdirde bunlardan çırak yararına olanları uygulanır.

BAŞKAN — Kabul edilmiş bulunan önergeye göre maddenin son şekli budur. Bu haliyle maddeyi tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Böylece, 15 nci madde, komisyondan değişik şekliyle gelmiş olduğu biçimde Genel Kurulca kabul edilmiştir.

55 nci maddeyi okutuyorum.

Madde 55. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

56 ncı maddeyi okutuyorum.

Madde 56. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun tümü üzerinde söz isteme talebi mahiyetinde, Sayın Asutay ve Sayın Özgüner tarafından verilmiş iki önerge var.

Sayın Asutay, sizinki aleyhte mi?

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Evet efendim.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Sayın Başkan, ben de lehte söz istiyorum.

BAŞKAN — Lehte var efendim. Turhan Özgüner tarafından verilmiş lehte konuşma talebine dair önerge var efendim.

Buyurun Sayın Özgüner.

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Sayın Başkan, sayın arkadaşlarım;

Yıllarca ve yıllarca beklenen Çırak, kalfa ve ustalık kanunu teklifi, nihayet Yüce Kuruldan, reylerimizle kanuniyet kesbetmek için ilk adımı atmış olacak.

Arkadaşlar, şüphesiz kamuoyunda da beklenen bir kanun bu. Özellikle çırak ve kalfa bugünedeğin horlanan ve şüphesiz bir işyerinde ikinci sınıf adam gibi muamele göregelen insanlar topluluğudur ve bu kesime bugün bir kanun ile Yüce Meclisin, Yüce Kurulda el uzatmış olması, hakikaten yüreklere ferahlık verici bir davranış olmuştur. Bunu böyle nitelemek lâzımdır.

Arkadaşlarım, çırak ve kalfa ve nihayet usta... Ama, başlangıcında çırak dediğimiz insana bakınız, çok körpe yasta bir işyerinde, bir sanatın öğrenilmesi için bütün gücüyle çalışırken, ona bir kanun, şüphesiz el uzatmadığı için horlanmakta, hor görülmekte, ikinci sınıf insan muamelesi yapılagelmektedir. Berber çırağı böyledir, ayakkabıcı çırağı böyledir, terzi çırağı böyledir. Ama, bundan böyle umarız ki, bu kanun ile bunlar böylece ikinci sınıf adam muamelesi, ikinci sınıf vatandaş muamelesi görmiyecektir ve görmemelidir arkadaşlarım. Daima kapıda, kapıkulu gibi bekliyen çıraktır onlar. Kapıkulu gibi bekliyen insan, biraz daha şöyle kalfa olunca, azıcık insan vasfına ulaşır,

ama yine horlanır, ta ki, usta oluncaya kadar.

Bu, günümüzün meselesi değil. Medeni milletler bunu asırlarca ve asırlarca önce halletmiştir. İngiltere'de 16 ncı asırda bu, kanun çerçevesine ve himayesine alınmış. İşte aradan 4 asır geçtikten sonra Cumhuriyet Türkiye'sinde bu kesimdeki insanı, hakikaten insan vasfına ulaştıracak, insan olduğunu nihayet tesbit edecek bir kanun ile onlara el uzatabiliyor isek, hakikaten görevlerimizin büyük olanlarından birini yaptığımız iddiasında bulunabiliriz.

Arkadaşlarım, bu, özellikle asrımızda ve geçen asırdan bu yana çırak dediğimiz, kalfa dediğimiz bu insanların, endüstrinin gelişmesiyle ikinci plâna atıldıkları muhakkak. Bu hususta uzun konuşmak mümkün. Ancak, endüstri çarkları arasında âdeta fakir, yoksun ve okuma olanağı bulamamış bu kişilerin körpe yaşta, hele ki, endüstrinin gelistiği bir dönemde düşünülemediği, görülemediği ve el tersiyle itilerek ikinci sınıf insan muamelesi gördüğü anlaşılmış ve nihayet Cumhuriyet Türkiye'sinde bugün bu, çok değerli bir arkadaşımızın öncülük etmesiyle Yüce Meclisin de gösterdiği teveccüh ile nihayet, azaboları bu durumun, artık azap, keder mâzide kalsın - teklifin kanuniyet kesbetmesi suretiyle, yeterli olmasa dahi, eksikleri olsa dahi nihayet bir nebze yaraları merhemlemiştir diyebiliriz.

Arkadaşlarım, yeni bir kanun ve bu kesimde bir hamle yapıcı kanun. Bundan sonra eksikleri görülecek olan bu kanunun eksikleri tatbikatta tamamlanacaktır. Ama ne var ki, çırak, kalfa dediğimiz insanlara el uzatılmış olmak, büyük bir başlangıçtır, büyük bir aşamadır. Onlara bu kanunun, eksikleriyle dahi olsa - ilerde inşallah tamamlanır - hayırlı, uğurlu olmasını temenni eder, Yüce Meclise saygılar sunarım.

BAŞKAN — Aleyhinde, buyurun Sayın Asutay.

Sayın Asutay, çalışma süremiz bitmek üzere. Eğer konuşmanız uzun sürecekse, çalışmaya devam için Genel Kuruldan müsaade alacağım.

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — 15 dakika kadar Sayın Başkan.

BAŞKAN — O takdirde, çalışma süremiz bitmek üzere olduğu için, bu kanunun müzakeresi tamamlanıncaya kadar ve aynı zamanda, biraz evvel yapılmış olan açık oy sonuçlarının da açıklanmasının bitmesine kadar çalışmanın devam etmesini Genel Kurulun tasvibine sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Buyurun Sayın Asutay.

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;

Uzun zamandan beri beklenilmiş olan bir kanunun aleyhinde konuşmak benim için çok kolay. Müzakeresi tamamlanan kanun teklifine müspet oy kullanmam mümkün olmadığı içindir ki, aleyhinde görüşüyorum.

Bu kanun, yıllardan beri sürdürülegelen az ücret ödiyerek fazla kazanmaya dayalı gayretlerin tekini dahi önliyememiş. İşçi, işveren ilişkileri konularında görevli bakanlık olan Çalışma Bakanlığının bir köşeye itilip, Millî Eğitim Bakanlığının yetkili kılınması, bugünedek iş hayatında Çalışma Vekâletinin yerini inkâr mânâsını taşır.

Kanun, 506 sayılı Yasanın 3 ncü maddesi okunduğu zaman, niçin aleyhte görüştüğümü bir kez daha ispat etmiş olurum. Kanunda, çırakların sosyal güvenlikten mahrum tutulduğu madde ile tescil edilmiş. 506 sayılı Kanun «Özel kanunda tarifi ve nitelikleri belirtilen çıraklar hakkında, çıraklık devresi sayılan süre içinde analık, mâlûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile bu kanunun 35 nci maddesi hükümleri uygulanmaz.» diyor.

Kanunun getirdiği hüküm, dikkatle bakılacak olursa bu kanun, çırakların hastalık, meslek hastalığı, iş kazası ve kazalar sonucu ölüm hallerini hiç dikkate almamış ve çırakları tüm sosyal emniyetten mahrum kılmıştır.

Kanunun 18 nci maddesinin ikinci paragrafının (e) bendi çırağın sosyal güvenliğini ancak halk güvenliği içinde mütalâa edilmektedir.

Değerli milletvekilleri;

Çırağa verilecek ücret garantiden uzak. Her ne kadar teklifin 13 ncü maddesinde emsal gösterilmek suretiyle ücretin % 15 i kadar bir ücret verildiği belirtilmişse de, bu % 60 a kadar çıkarılmış, fakat bugüne kadar çıraklara verilen ücretten tek kuruş fazla verilmesi kanunda temin edilmemiştir.

Çırak bir öğrencidir, diyor kanunun 1 nci maddesi. O halde, esas olan işi öğrenme oldu-

ğuna göre, 8 saatten fazla çırağı çalıştırmak insafla kabili telif değil. Kanun, çırağın saat 21,00 e kadar çalıştırılabileceğini öngörmüş.

Sayın milletvekilleri;

İşyeri sabahın saat en geç 08,00 inde açılır. Saat 21,00 e kadar çırak çalıştırılacak. Sabah 08,00 den gece 21,00 e kadar 13 saat... Demekki, çırağı işyerinde, bugün olduğu gibi, yine bu kanunla 12, 13, 14 saat çalıştıracağız.

507 sayılı Kanun, 1475 sayılı Kanunun 5 nci maddesiyle kanun şümulü dışında bulunduğu için, Çalışma Bakanlığının murakabesi dışında fazla çalışma tesbit edilmiş olsa dahi ve bu kanun da Çalışma Bakanlığına her hangi bir suretle bir salâhiyet tanımadığına göre, bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da işveren çırağı çok az ücretle uzun saatler çalıştıracak ve bugüne kadar sürdüregeldiği istismarı devam ettirecektir.

Değerli milletvekilleri;

Kanunun 17 nci maddesinin açık hükmünden anlaşılacağı üzere, 18 yaşın üzerinde dahi çırak çalıştırmak imkân dâhiline sokulmuştur. Maddede, kalfalık imtihanında başarı gösteremiyen çırak olarak çalışmaya devam edecek, deniyor. Peşinen çıraklığın yaş haddi tanınmadan devam edeceği kanunda kabul edilmiştir. Bu kaç yıl sürecektir sayın milletvekilleri?.. Kaç yaşına kadar çırak, çıraklıkta devam edecektir?.. Bu husus kanunda tesbit edilmemiştir.

18 nci maddenin ikinci paragrafının (e) bendi, işyeri sahibince istismara çok müsait hale getirilmiştir. Fıkrada, içyönetmeliğinin bulunmadığı işyerleri için işyeri sahipleri veya ustanın koyduğu iş nizamını bozucu harekette bulunmak çırağın işten çıkarılmasına sebebolacak. İş nizamını bozucu harekette bulunduğu hükmünü kim verecektir?

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Bunları niçin anlatıyorsun?

BURHANETTİN ASUTAY (Devamla) — Niçin?.. Bu kanuna aleyhte olduğumu anlatmak için Sayın Tosyalı. İmam meselesi değil bu. Niçin kanunun aleyhindeyim, onu söylüyorum.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Başında söyle...

BURHANETTİN ASUTAY (Devamla) — Benim aklım sonradan geldi. Seninki evvel geliyor, benim kabahatim değilki bu iş..

Tasarının 20 nci maddesi, 275 sayılı Kanunla tanınan toplu iş sözleşmesi yapma hakkını zedeliyor ve çırağın aynı zamanda da sendikaya âza olmasını köstekliyor.

Gerek sosyal güvenlikten, gerek İş emniyetinden, gerek İş Kanunu himayesinden, toplu sözleşme yapma hakkından, çalışma saatlerinin insan takati üzerine çıkarmayı sağlamaktan, işe alınış ve çıkarılışta işverenin keyfine ve hizmetine bağlı olmayı sağladığı için, bu kanuna müspet oy vermem mümkün değildir.

Kanun, müzakereye başlandığı zaman, Hükümetçe tüm sanayi müesseselerini kapsıyacak, Çalışma Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığının müşterek murakabesine tabi bir kanun getirileceği düşünülmüştü, ama bu kanunun önde çıkması ile çıraklara büyük menfaat getirebileceği iddiası vardı. Kanun tatbik edildikte görülecektir ki, çırak 20 saat çalıştırılacak, yine haftada 15 lira verilecektir.

Bu kanunun yeterli olması temennimizdir, ama tüm himayeden mahrum olan bu işçiyi kurtaracak yeni bir kanunun çıkacağı ümidi içinde olmakla beraber, kanunun aleyhinde oy kullanacağımı arz ederim.

BAŞKAN — Kanun teklifinin müzakeresi bitmiştir.

Müzakeresi bitmiş olan kanun teklifinin tümünü Genel Kurulun tasvibine sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kanunun tümü Meclisimizce kabul edilmiştir.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Müsaade ederseniz teşekkür mahiyetinde Komisyon adına söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Çırak, kalfa ve ustalık kanun teklifi hakkında gösterdiğiniz yakın alâkaya Komisyon adına, şahsan teklifçi olarak da şahsım adına şükranlarımı arz ediyorum.

Bu ilk adımdır. Bir boşluğu dolduracaktır. Neler getireceği genel gerekçesinde ve maddelerinde yazılıdır. Değerli arkadaşımız Asutay'ı kötümser buldum. İnşallah, kanunun uygulamasında kendileri bugünkü düşünceleri taşımıyacaklardır.

Türkiye'de meslek disiplini, sanat terbiyesi, çırağın kalfaya, kalfanın ustafaya olan, lonca devrinden kalmış geleneklerimizi, ananemizi daha modern bir tarzda, daha mütekâmil bir tarzda ihya edeceğine kaani olduğumuz teklifin Yüce Meclisin iki celsesinde sürekli bir çalışma ile bitirilmesinden dolayı Sayın Başkanımıza ve değerli milletvekili arkadaşlarıma tekrar şükranlarımı arz ediyor ve kanunun memleketimize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Açık oy sonuçlarını ilân ediyorum :

Karayolları Genel Müdürlüğü 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısının açık oylamasına 250 sayın üye iştirak etmiş; 24 kabul, 7 ret, 2 çekimser oyu kullanılmıştır. Kanun tasarısı Meclisimizce kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısının açık oylamasına 252 sayıl üye iştirak etmiş; 246 kabul, 5 ret, 1 çekinser oyu kullanılmıştır. Kanun tasarısı Meclisimizce kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır.

1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısının açık oylamasına 252 sayın üye iştirak etmiş; 246 kabul, 5 ret, 1 çekinser oyu kullanılmıştır. Kanun tasarısı Meclisimizce kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır.

24 . 12 . 1963 tarih ve 359 sayılı Türkiye Radyo - Televizyon Kurumu Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna ek ve geçici maddeler ilâvesi hakkında kanun tasarısının açık oylamasına 233 sayın üye iştirak etmiş; 176 kabul, 56 ret, 1 çekinser oyu kullanılmıştır. Gerekli oy çoğunluğu sağlanmış ve kanun tasarısı Meclisimizce kabul edilmiştir.

Bâzı tekel maddelerinin fiyatlarına yapılan zamlardan elde edilen hasılatın T. C. Merkez Bankasında açılacak bir deprem fonu hesabında toplanmasına dair kanun tasarısının açık oylamasına 246 sayın üye iştirak etmiş; 237 kabul, 8 ret, 1 çekinser oyu kullanılmıştır. Gerekli oy çoğunluğu sağlanmış ve kanun tasarısı Meclisimizce kabul edilmiştir.

Çalışma süremizin dolmuş olması nedeniyle, 24 . 1 . 1972 Pazartesi günü saat 15,00 te yapılacak olan T. B. M. M. Birleşik Toplantısından sonra toplanmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati : 19,11

Karayolları Genel Müdürlüğü 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısına verilen oyların sonucu

(Kanunlaşmıştır.)

Üye sayısı :	450
Oy verenler :	250
Kabul edenler :	241
Reddedenler :	7
Çekinserler :	2
Oya katılmıyanlar :	192
Açık üyelikler :	8

[Kabul edenler]

ADANA
Fazıl Güleç
Ali Rıza Güllüoğlu
Ali Cavit Oral
Kemal Satır
Ahmet Topaloğlu
Turgut Topaloğlu
Hüsamettin Uslu

ADIYAMAN
M. Zeki Adıyaman
Kâmil Kırıkoğlu
Ali Avni Turanlı

AFYON KARAHİSAR
Mehmet Rıza Çerçel
Hasan Dinçer
Hamdi Hamamcıoğlu
Ali İhsan Ulubahşi
Kâzım Uysal

AMASYA
Vehbi Meşhur

ANKARA
Orhan Alp
Kemal Ataman
Musa Kâzım Coşkun
Mustafa Maden
Ferhat Nuri Yıldırım
Şerafettin Yıldırım
Mustafa Kemal Yılmaz

ANTALYA
Hasan Akçalıoğlu
Ömer Buyrukçu
Süleyman Çiloğlu
Ömer Eken
Rafet Eker
Hasan Ali Gülcan

ARTVİN
Mustafa Rona

AYDIN
Mehmet Çelik
Nahit Menteşe
İsmet Sezgin
Fikret Turhangil

BALIKESİR
Salih Zeki Altunbaş
İbrahim Aytaç
M. Şükrü Çavdaroğlu
Kemal Erdem
Mehmet Niyazi Gürer
M. Nurettin Sandıkçıoğlu
Osman Tarı
Mevlüt Yılmaz

BİLECİK
Mehmet Ergül

BİNGÖL
Mehmet Bilgin

BİTLİS
Kenan Mümtaz Akışık

BOLU
Nihat Bayramoğlu
Halil İbrahim Cop
Ahmet Çakmak
M. Şükrü Kiykıoğlu

BURDUR
A. Mukadder Çiloğlu
Mehmet Özbey
Nadir Yavuzkan

BURSA
Nail Atlı
Sadrettin Çanga
Cemal Külâhlı
Ertuğrul Mat
Kasım Önadım
Mustafa Tayyar
Ahmet Türkel

ÇANAKKALE
Kemal Bağcıoğlu
Mustafa Çalıkoğlu
Zekiye Gülsen
Mesut Hulki Önür
Refet Sezgin

ÇANKIRI
Hazım Dağlı
Arif Tosyalıoğlu

ÇORUM
Yakup Çağlayan
Kemal Demirer
Arslan Topçubaşı
Ali Naki Ulusoy

DENİZLİ
İlhan Açıkalın
Sami Arslan
Hasan Korkmazcan

DİYARBAKIR
Hasan Değer
Behzat Eğilli
Abdüllâtif Ensarioğlu
Necmettin Gönenç
Nafiz Yıldırım

EDİRNE
İlhami Ertem

ELÂZIĞ
Mehmet Aytuğ
Samet Güldoğan
Hayrettin Hanağası

ERZİNCAN
Hüsamettin Atabeyli
Hasan Çetinkaya
Naci Yıldırım

ERZURUM
Sabahattin Aras
Rasim Cinisli
Rıfkı Danışman
Naci Gacıroğlu
Gıyasettin Karaca
Fethullah Taşkesenlioğlu

ESKİŞEHİR
B. Sıtkı Karacaşehir
Orhan Oğuz
Seyfi Öztürk
M. Şemsettin Sönmez

GAZİANTEP
Şinasi Çolakoğlu
Ali İhsan Gögüş
Mehmet Kılıç
Erdem Ocak
Mehmet Lûtfi Söylemez

GİRESUN
Mustafa Kemal Çilesiz
Nizamettin Erkmen
Hidayet İpek
Abdullah İzmen

GÜMÜŞANE
Mustafa Karaman
Nurettin Özdemir
Ekrem Saatçi

HAKKÂRİ
Ahmet Zeydan

HATAY
Halil Akgöl
Abdullah Cilli
Ali Yılmaz

ISPARTA
Ali İhsan Balım
Yusuf Uysal

İÇEL
Mazhar Arıkan
Cavit Okyayuz
Turhan Özgüner
Hilmi Türkmen

İSTANBUL
Eşref Derinçay
Tekin Erer
Nuri Eroğan
Hasan Güngör
Orhan Kabibay
Sezai Orkunt
Haydar Özdemir
M. Kâzım Özeke
Osman Özer
İlhami Sancar
Akgün Silivrili
Naime İkbal Tokgöz

İZMİR
Şevket Adalan
Mustafa Akan
Burhanettin Asutay
M. Hulûsi Çakır
Ali Naili Erdem
Coşkun Karagözoğlu
Şinasi Osma

KARS
Lâtif Aküzüm
İsmail Hakkı Alaca
Turgut Artaç
Musa Doğan
Kemal Güven
Kemal Kaya
Veyis Koçulu
Osman Yeltekin

KASTAMONU
Mehmet Seydibeyoğlu
Mustafa Topçular
Hasan Tosyalı

KAYSERİ
Tufan Doğan Avşargil
M. Şevket Doğan
Hayrettin Nakiboğlu
Vedat Âli Özkan
Enver Turgut
Mehmet Türkmenoğlu

KIRKLARELİ
Mehmet Atagün

KIRŞEHİR
Mustafa Aksoy
Cevat Eroğlu
Mustafa Kemal Güneş

KOCAELİ
Cevat Âdemoğlu
Vehbi Engiz
Sabri Yahşi

KONYA
Bahri Dağdaş
Sezai Ergun
Necati Kalaycıoğlu
Baha Müderrisoğlu
Tahsin Yılmaz Öztuna
Vefa Tanır

KÜTAHYA
Ali Erbek
İlhan Ersoy
Mehmet Ersoy

MALATYA
İsmet İnönü
Ahmet Karaaslan

MANİSA
Ertuğrul Akça
Veli Bakırlı
Mustafa Orhan Daut
Mustafa Ok
Hilmi Okçu
Kâmil Şahinoğlu
Önol Şakar

MARAŞ
M. Nejat Çuhadar
Atillâ İmamoğlu
Veysi Kadıoğlu
M. Zekeriya Kürşad
İbrahim Öztürk

MARDİN
Şevki Altındağ

MUĞLA
Muallâ Akarca
Ahmet Buldanlı
İzzet Oktay

MUŞ
Nimet Ağaoğlu
Nermin Neftçi

NEVŞEHİR
Hüsamettin Başer
Esat Kıratlıoğlu

NİĞDE
M. Naci Çerezci
H. Avni Kavurmacıoğlu
M. Nuri Kodamanoğlu
Mevlût Ocakçıoğlu

ORDU
Cengiz Ekinci
Memduh Ekşi
Ferda Güley

RİZE
Sami Kumbasar

SAKARYA
Nuri Bayar
Yaşar Bir
Güngör Hun
M. Vedat Önsal

SAMSUN
Mustafa Boyar
Nihat Kale
Doğan Kitaplı
Nafiz Yavuz Kurt
Hüseyin Özalp
Bahattin Uzunoğlu
İsmet Yalçıner

SİİRT
Zeki Çeliker

SİNOP
Hilmi Biçer

SİVAS
Ahmet Durakoğlu
Tevfik Koraltan
Mustafa Timisi

TOKAT
İsmet Hilmi Balcı
Reşit Önder

TRABZON
Mehmet Arslantürk
Cevat Küçük
Ahmet Şener
Ali Rıza Uzuner

TUNCELİ
Hüseyin Yenipınar

URFA
Mehmet Aksoy
Necmettin Cevheri
Mehmet Ali Göklü
Bahri Karakeçili
Vehbi Melik

UŞAK
Orhan Dengiz
Âdil Turan

VAN
Mehmet Emin Erdinç
Kinyas Kartal
Fuat Türkoğlu
Mehmet Salih Yıldız

YOZGAT
Turgut Nizamoğlu
Neşet Tanrıdağ

ZONGULDAK
Fuat Ak
Ahmet Nihat Akın
Fevzi Fırat
Cahit Karakaş
S. Tekin Müftüoğlu
Kevni Nedimoğlu

[Reddedenler]

AFYON KARAHİSAR
Süleyman Mutlu

ANKARA
Orhan Birgit
Suna Tural

ARTVİN
Abdullah Naci Budak

GAZİANTEP
Muhittin Sayın

KONYA
İrfan Baran

SAMSUN
Yaşar Akal

[Çekinserler]

İSTANBUL
Lebit Yurdoğlu

ZONGULDAK
Ahmet Güner

[Oya katılmıyanlar]

ADANA
Cevdet Akçalı
M. Selâhattin Kılıç
Melih Kemal Küçüktepepınar
Emir H. Postacı
Alpaslan Türkeş
Şevket Yılmaz

ADIYAMAN
Yusuf Ziya Yılmaz

AFYON KARAHİSAR
Şevki Güler

AĞRI
Abdülkerim Bayazıt
Nevzat Güngör
Kasım Küfrevi

AMASYA
Yavuz Acar
Salih Aygün
Kâzım Ulusoy

ANKARA
Oğuz Aygün
Hüseyin Balan
Sinan Bosna
Osman Bölükbaşı
İbrahim Cüceoğlu
Orhan Eren
İ. Sıtkı Hatipoğlu
A. Sakıp Hiçerimez
Şinasi Özdenoğlu
Emin Paksüt
Osman Soğukpınar
H. Turgut Toker
Yusuf Ziya Yağcı
Aydın Yalçın
Cengizhan Yorulmaz

ANTALYA
İhsan Ataöv

ARTVİN
Sabit Osman Avcı (Başkan)

AYDIN
Yüksel Menderes
Kemal Ziya Öztürk (Bşk. V.)
M. Kemal Yılmaz

BALIKESİR
Cihat Bilgehan
Ahmet İhsan Kırımlı

BİLECİK
Şadi Binay

BİNGÖL
Mehmet Sıddık Aydar (İ.)

BİTLİS
Abidin İnan Gaydalı

BOLU
Kemal Demir

BURSA
Barlas Küntay
İbrahim Öktem
Mehmet Turgut

ÇANKIRI
Nurettin Ok (Bşk. V.)
Nuri Çelik Yazıcıoğlu

ÇORUM
Cahit Angın
Abdurrahman Güler
İhsan Tombuş

DENİZLİ
Fuat Avcı
Mehmet Emin Durul
Hüdai Oral
Ali Uslu

DİYARBAKIR
Sabahattin Savcı

EDİRNE
Veli Gülkan
Cevat Sayın

ELÂZIĞ
Ali Rıza Septioğlu

ERZİNCAN
Sadık Perinçek

ERZURUM
Turhan Bilgin
Selçuk Erverdi
Cevat Önder

ESKİŞEHİR
Mehmet İsmet Angı
Şevket Asbuzoğlu

GAZİANTEP
İ. Hüseyin İncioğlu

GİRESUN
İ. Kayhan Naipoğlu
M. Emin Turgutalp

GÜMÜŞANE
Necati Alp

HATAY
Talât Köseoğlu
Hüsnü Özkan
M. Sait Reşa

ISPARTA
Hüsamettin Akmumcu
Süleyman Demirel

İÇEL
Kadir Çetin
Celâl Kargılı
Çetin Yılmaz

İSTANBUL
İbrahim Abak
İsmail Arar (B.)
Mehmet Ali Aybar
Sadettin Bilgiç
Ferruh Bozbeyli
İlhan (Eğemen) Darendelioğlu
Hüseyin Dolun
İbrahim Elmalı
Bahir Ersoy
Orhan Cemal Fersoy
Orhan Eyüboğlu
Mustafa Fevzi Güngör
Rıza Kuas
A. Şeref Lâç
İsmail Hakkı Tekinel
A. Turğut Topaloğlu
Hasan Türkay
Necdet Uğur
Reşit Ülker
Mehmet Yardımcı

İZMİR
Şükrü Akkan
Muzaffer Fazlı Arınç
Şeref Bakşık
Münir Daldal
İhsan Gürsan
Nihad Kürşad
Talât Orhon
Kemal Önder
Akın Özdemir
Orhan Demir Sorguç
Ali Naki Üner

KARS
Kemal Okyay
KASTAMONU
Muzaffer Akdoğanlı
Orhan Deniz
Sabri Keskin
KAYSERİ
Turhan Feyzioğlu
Mehmet Yüceler
KIRKLARELİ
Beyti Arda
Feyzullah Çarıkçı
Hasan Korkut
KONYA
Necmettin Erbakan (İ.)
Mustafa Kubilay İmer
İhsan Kabadayı
İ. Etem Kılıçoğlu
Sadi Koçaş
Orhan Okay
Özer Ölçmen
Faruk Sükan
Mustafa Üstündağ
KÜTAHYA
Ahmet Fuat Azmioğlu
Mesut Erez (B.)
Kemal Kaçar
MALATYA
Hakkı Gökçe
Mustafa Kaftan
İsmail Hakkı Şengüler
MANİSA
Süleyman Çağlar
Muammer Erten
C. Selçuk Gümüşpala
Vehbi Sınmaz
MARAŞ
Mehmet Özdal
MARDİN
Esat Kemal Aybar
Seyfi Güneştan
Abdulkadir Kermooğlu
Abdulkadir Özmen
Abdurrahim Türk
MUĞLA
Adnan Akarca
Ali Döğerli
MUŞ
Kasım Emre (İ.)
NİĞDE
Haydar Özalp (B.)
ORDU
Ata Bodur
Hamdi Mağden
Kemal Şensoy
Ata Topaloğlu
Orhan Vural
RİZE
Erol Akçal (B.)
Hasan Basri Albayrak
Salih Zeki Köseoğlu
SAKARYA
B. Turgut Boztepe
Hayrettin Uysal
SAMSUN
Talât Asal
Kâmran Evliyaoğlu
İlyas Kılıç
SİİRT
Mehmet Nebil Oktay
Selâhattin Oran
Âdil Yaşa
SİNOP
Hilmi İşgüzar
Mustafa Kaptan
Tevfik Fikret Övet
SİVAS
Ekrem Kangal
Vahit Bozatlı (Bşk. V.)
Hüseyin Çınar
Kadri Eroğan
Enver Akova
Yusuf Ziya Önder
M. Kemal Palaoğlu
TEKİRDAĞ
Yılmaz Alpaslan
Nedim Karahalil
Orhan Öztrak
Mustafa Sabri Sözeri (İ.)
TOKAT
Hüseyin Abbas
İsmail Hakkı Birler
Osman Hacıbaloğlu
Mehmet Kazova (İ.)
Yusuf Ulusoy
TRABZON
Ahmet İhsan Birincioğlu
Necati Çakıroğlu
Ekrem Dikmen
Selâhattin Güven
Mehmet Ali Oksal
TUNCELİ
Kenan Aral (İ.)
URFA
Necati Aksoy
UŞAK
M. Fahri Uğrasızoğlu
YOZGAT
İsmail Hakkı Akdoğan
Abdullah Baştürk
İsmet Kapısız
Celâl Ahmet Sungur
ZONGULDAK
Hüseyin Baytürk
Bülent Ecevit

[Açık üyelikler]

Bursa	1	Kocaeli	1
Diyarbakır	1	Malatya	1
Edirne	1	Nevşehir	1
Elâzığ	1		—
Hatay	1	Yekûn	8

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı verilen açık oyların sonucudur.

(Kanunlaşmıştır.)

Üye sayısı :	450
Oy verenler :	252
Kabul edenler :	246
Reddedenler :	5
Çekinserler :	1
Oya katılmıyanlar :	190
Açık üyelikler :	8

[Kabul edenler]

ADANA
Fazıl Güleç
Ali Rıza Güllüoğlu
Ali Cavit Oral
Kemal Satır
Ahmet Topaloğlu
Turgut Topaloğlu
Hüsamettin Uslu

ADIYAMAN
M. Zeki Adıyaman
Kâmil Kırıkoğlu
Ali Avni Turanlı

AFYON KARAHİSAR
Mehmet Rıza Çerçel
Hasan Dinçer
Hamdi Hamamcıoğlu
Ali İhsan Ulubahşi
Kâzım Uysal

AMASYA
Vehbi Meşhur

ANKARA
Orhan Alp
Kemal Ataman
Musa Kâzım Coşkun
Mustafa Maden
Ferhat Nuri Yıldırım
Şerafettin Yıldırım
Mustafa Kemal Yılmaz

ANTALYA
Hasan Akçalıoğlu
Ömer Buyrukçu
Süleyman Çiloğlu
Ömer Eken
Rafet Eker
Hasan Ali Gülcan

ARTVİN
Mustafa Rona

AYDIN
Mehmet Çelik
Nahit Menteşe
İsmet Sezgin
Fikret Turhangil

BALIKESİR
Salih Zeki Altunbaş
İbrahim Aytaç
M. Şükrü Çavdaroğlu
Kemal Erdem
Mehmet Nurettin Sandıkçıoğlu
Osman Tarı
Mevlüt Yılmaz

BİLECİK
Mehmet Ergül

BİNGÖL
Mehmet Bilgin

BİTLİS
Kenan Mümtaz Akışık

BOLU
Nihat Bayramoğlu
Halil İbrahim Cop
Ahmet Çakmak
M. Şükrü Kiykıoğlu

BURDUR
A. Mukadder Çiloğlu
Mehmet Özbey
Nadir Yavuzkan

BURSA
Nail Atlı
Sadrettin Çanga
Cemal Külâhlı
Ertuğrul Mat
Kasım Önadım
Mustafa Tayyar
Ahmet Türkel

ÇANAKKALE
Kemal Bağcıoğlu
Mustafa Çalıkoğlu
Zekiye Gülser
Mesut Hulki Önür
Refet Sezgin

ÇANKIRI
Hazım Dağlı
Arif Tosyalıoğlu

ÇORUM
Yakup Çağlayan
Kemal Demirer
Arslan Topçubaşı
Ali Naki Ulusoy

DENİZLİ
İlhan Açıkalın
Sami Arslan
Hasan Korkmazcan

DİYARBAKIR
Hasan Değer
Behzat Egilli
Abdüllâtif Ensarioğlu
Necmettin Gönenç
Nafiz Yıldırım

EDİRNE
İlhami Ertem

ELÂZIĞ
Mehmet Aytuğ
Samet Güldoğan
Hayrettin Hanağası

ERZİNCAN
Hüsamettin Atabeyli
Hasan Çetinkaya
Naci Yıldırım

ERZURUM
Sabahattin Aras
Rıfkı Danışman
Rasim Cinisli
Naci Gacıroğlu
Gıyasettin Karaca
Fethullah Taşkesenlioğlu

ESKİŞEHİR
B. Sıtkı Karacaşehir
Orhan Oğuz
Seyfi Öztürk
M. Şemsettin Sönmez

GAZİANTEP
Şinasi Çolakoğlu
Ali İhsan Göğüş
Mehmet Kılıç
Erdem Ocak
Muhittin Sayın
Mehmet Lütfi Söylemez

GİRESUN
Mustafa Kemal Çilesiz
Nizamettin Erkmen
Hidayet İpek
Abdullah İzmen

GÜMÜŞANE
Mustafa Karaman
Nurettin Özdemir
Ekrem Saatçi

HAKKÂRİ
Ahmet Zeydan

HATAY
Halil Akgöl
Abdullah Cilli
Ali Yılmaz

ISPARTA
Ali İhsan Balım
Yusuf Uysal

İÇEL
Mazhar Arıkan
Cavit Okyayuz
Turhan Özgüner
Hilmi Türkmen

İSTANBUL
Eşref Derinçay
Tekin Erer
Nuri Eroğan
Hasan Güngör
Orhan Kabibay
Sezai Orkunt
Haydar Özdemir
M. Kâzım Özeke
Osman Özer
İlhami Sancar
Akgün Silivrili
Naime İkbal Tokgöz
Mehmet Yardımcı

İZMİR
Şevket Adalan
Mustafa Akan
Burhanettin Asutay
M. Hulûsi Çakır
Ali Naili Erdem
Coşkun Karagözoğlu
Şinasi Osma

KARS
Lâtif Aküzüm
İsmail Hakkı Alaca
Turgut Artaç
Musa Doğan
Kemal Güven
Kemal Kaya
Veyis Koçulu
Osman Yeltekin

KASTAMONU
Mehmet Seydibeyoğlu
Mustafa Topçular
Hasan Tosyalı

KAYSERİ
Tufan Doğan Avşargil
M. Şevket Doğan
Hayrettin Nakiboğlu
Vedat Âli Özkan
Enver Turgut
Mehmet Türkmenoğlu

KIRKLARELİ
Mehmet Atagün

KIRŞEHİR
Mustafa Aksoy
Cevat Eroğlu
Mustafa Kemal Güneş

KOCAELİ
Cevat Ademoğlu
Vehbi Engiz
Sabri Yahşi

KONYA
Bahri Dağdaş
Sezai Ergun
Necati Kalaycıoğlu
Baha Müderrisoğlu
Tahsin Yılmaz Öztuna
Vefa Tanır

KÜTAHYA
Ali Erbek
İlhan Ersoy
Mehmet Ersoy

MALATYA
İsmet İnönü
Ahmet Karaaslan

MANİSA
Ertuğrul Akça
Veli Bakırlı
Süleyman Çağlar
Mustafa Orhan Daut
Mustafa Ok
Hilmi Okçu
Kâmil Şahinoğlu
Önol Şakar

MARAŞ
M. Nejat Çuhadar
Atillâ İmamoğlu
Veysi Kadıoğlu
M. Zekeriya Kürşad
İbrahim Öztürk

MARDİN
Şevki Altındağ

MUĞLA
Muallâ Akarca
Ahmet Buldanlı
İzzet Oktay

MÜŞ
Nimet Ağaoğlu
Nermin Neftçi

NEVŞEHİR
Hüsamettin Başer
Esat Kıratlıoğlu

NİĞDE
M. Naci Çerezci
H. Avni Kavurmacıoğlu
M. Nuri Kodamanoğlu
Mevlüt Ocakçıoğlu

ORDU
Cengiz Ekinci
Memduh Ekşi
Ferda Güley

RİZE
Sami Kumbasar

SAKARYA
Nuri Bayar
Yaşar Bir
Güngör Hun
M. Vedat Önsal

SAMSUN
Mustafa Boyar
Nihat Kale
Doğan Kitaplı
Nafiz Yavuz Kurt
Hüseyin Özalp
Bahattin Uzunoğlu
İsmet Yalçıner

SİİRT
Zeki Çeliker

SİNOP
Hilmi Biçer
Hilmi İşgüzar

SİVAS
Ahmet Durakoğlu
Tevfik Koraltan
Mustafa Timisi

TEKİRDAĞ
Nedim Karahalil

TOKAT
İsmet Hilmi Balcı
Reşit Önder

TRABZON
Mehmet Arslantürk
Cevat Küçük
Ahmet Şener
Ali Rıza Uzuner

TUNCELİ
Hüseyin Yenipınar

URFA
Mehmet Aksoy
Necmettin Cevheri
Mehmet Ali Göklü
Bahri Karakeçili
Vehbi Melik

UŞAK
Orhan Dengiz
Âdil Turan

VAN
Mehmet Emin Erdinç
Kinyas Kartal
Fuat Türkoğlu
Mehmet Salih Yıldız

YOZGAT
Turgut Nizamoğlu
Neşet Tanrıdağ

ZONGULDAK
Fuat Ak
Ahmet Nihat Akın
Fevzi Fırat
Ahmet Güner
Cahit Karakaş
S. Tekin Müftüoğlu
Kevni Nedimoğlu

[Reddedenler]

AFYON KARAHİSAR
Süleyman Mutlu

ANKARA
Orhan Birgit

ARTVİN
Abdullah Naci Budak

KONYA
İrfan Baran

SAMSUN
Yaşar Akal

[Çekinser]

İSTANBUL
Lebit Yurdoğlu

[Oya katılmıyanlar]

ADANA
Cevdet Akçalı
M. Selâhattin Kılıç
Melih Kemal Küçüktepepınar
Emir H. Postacı
Alpaslan Türkeş
Şevket Yılmaz

ADIYAMAN
Yusuf Ziya Yılmaz

AFYON KARAHİSAR
Şevki Güler

AĞRI
Abdülkerim Bayazıt
Nevzat Güngör
Kasım Küfrevi

AMASYA
Yavuz Acar
Salih Aygün
Kâzım Ulusoy

ANKARA
Oğuz Aygün
Hüseyin Balan
Sinan Bosna
Osman Bölükbaşı
İbrahim Cüceoğlu
Orhan Eren
İ. Sıtkı Hatipoğlu
A. Sakıp Hiçerimez
Şinasi Özdenoğlu
Emin Paksüt
Osman Soğukpınar
H. Turgut Toker
Suna Tural
Yusuf Ziya Yağcı
Aydın Yalçın
Cengizhan Yorulmaz

ANTALYA
İhsan Ataöv

ARTVİN
Sabit Osman Avcı (Başkan)

AYDIN
Yüksel Menderes
Kemal Ziya Öztürk (Bşk. V.)
M. Kemal Yılmaz

BALIKESİR
Cihat Bilgehan
Mehmet Niyazi Gürer
Ahmet İhsan Kırımlı

BİLECİK
Şadi Binay

BİNGÖL
Mehmet Sıddık Aydar

BİTLİS
Abidin İnan Gaydalı

BOLU
Kemal Demir

BURSA
Barlas Küntay
İbrahim Öktem
Mehmet Turgut

ÇANKIRI
Nurettin Ok (Bşk. V.)
Nuri Çelik Yazıcıoğlu

ÇORUM
Cahit Angın
Abdurrahman Güler
İhsan Tombuş

DENİZLİ
Fuat Avcı
Mehmet Emin Durul
Hüdai Oral
Ali Uslu

DİYARBAKIR
Sabahattin Savcı

EDİRNE
Veli Gülkan
Cevat Sayın

ELÂZIĞ
Ali Rıza Septioğlu

ERZİNCAN
Sadık Perinçek

ERZURUM
Turhan Bilgin
Selçuk Erverdi
Cevat Önder

ESKİŞEHİR
Mehmet İsmet Angı
Şevket Asbuzoğlu

GAZİANTEP
İ. Hüseyin İncioğlu

GİRESUN
İ. Kayhan Naipoğlu
M. Emin Turgutalp

GÜMÜŞANE
Necati Alp

HATAY
Talât Köseoğlu
Hüsnü Özkan
M. Sait Reşa

ISPARTA
Hüsamettin Akmumcu
Süleyman Demirel

İÇEL
Kadir Çetin
Celâl Kargılı
Çetin Yılmaz

İSTANBUL
İbrahim Abak
İsmail Arar (B.)
Mehmet Ali Aybar
Sadettin Bilgiç
Ferruh Bozbeyli
İlhan (Eğemen) Darendelioğlu
Hüseyin Dolun
İbrahim Elmalı
Bahir Ersoy
Orhan Eyüboğlu
Orhan Cemal Fersoy
Mustafa Fevzi Güngör
Rıza Kuas
A. Şeref Lâç
İsmail Hakkı Tekinel
A. Turgut Topaloğlu
Hasan Türkay
Necdet Uğur
Reşit Ülker

İZMİR
Şükrü Akkan
Muzaffer Fazlı Arınç
Şeref Bakşık
Münir Daldal
İhsan Gürsan
Nihad Kürşad
Talât Orhon
Kemal Önder
Akın Özdemir

Orhan Demir Sorguç
Ali Naki Üner

KARS

Kemal Okyay

KASTAMONU

Muzaffer Akdoğanlı
Orhan Deniz
Sabri Keskin

KAYSERİ

Turhan Feyzioğlu
Mehmet Yüceler

KIRKLARELİ

Beyti Arda
Feyzullah Çarıkçı
Hasan Korkut

KONYA

Necmettin Erbakan (İ.)
Mustafa Kubilay İmer
İhsan Kabadayı
İ. Etem Kılıçoğlu
Sadi Koçaş (İ.)
Orhan Okay
Özer Ölçmen
Faruk Sükan
Mustafa Üstündağ

KÜTAHYA

Ahmet Fuat Azmioğlu
Mesut Erez (B.)
Kemal Kacar

MALATYA

Hakkı Gökçe
Mustafa Kaftan
İsmail Hakkı Şengüler

MANİSA

Muammer Erten
C. Selçuk Gümüşpala
Vehbi Sınmaz

MARAŞ

Mehmet Özdal

MARDİN

Esat Kemal Aybar
Seyfi Güneştan
Abdulkadir Kermooğlu
Abdulkadir Özmen
Abdurrahim Türk

MUĞLA

Adnan Akarca
Ali Döğerli

MUŞ

Kasım Emre

NİĞDE

Haydar Özalp (B.)

ORDU

Ata Bodur
Hamdi Mağden
Kemal Şensoy
Ata Topaloğlu
Orhan Vural

RİZE

Erol Akçal (B.)
Hasan Basri Albayrak
Salih Zeki Köseoğlu

SAKARYA

B. Turgut Boztepe
Hayrettin Uysal

SAMSUN

Talât Asal
Kâmran Evliyaoğlu
İlyas Kılıç

SİİRT

Mehmet Nebil Oktay
Selâhattin Oran
Âdil Yaşa

SİNOP

Mustafa Kaptan
Tevfik Fikret Övet

SİVAS

Enver Akova
Vahit Bozatlı (Bşk. V.)
Hüseyin Çınar
Kadri Eroğan
Ekrem Kangal
Yusuf Ziya Önder
M. Kemal Palaoğlu

TEKİRDAĞ

Yılmaz Alpaslan
Orhan Öztrak

Mustafa Sabri Sözeri (İ.)

TOKAT

Hüseyin Abbas
İsmail Hakkı Birler
Osman Hacıbaloğlu
Mehmet Kazova
Yusuf Ulusoy

TRABZON

Ahmet İhsan Birincioğlu
Necati Çakıroğlu
Ekrem Dikmen
Selâhattin Güven
Mehmet Ali Oksal

TUNCELİ

Kenan Aral

URFA

Necati Aksoy

UŞAK

M. Fahri Uğrasızoğlu

YOZGAT

İsmail Hakkı Akdoğan
Abdullah Baştürk
İsmet Kapısız
Celâl Ahmet Sungur

ZONGULDAK

Hüseyin Baytürk
Bülent Ecevit

[Açık üyelikler]

Bursa	1	Kocaeli	1
Diyarbakır	1	Malatya	1
Edirne	1	Nevşehir	1
Elâzığ	1		—
Hatay	1	Yekûn	8

1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Kamisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyonu Başkanlıkları tezkerelerine verilen oyların sonucu

(Kanunlaşmıştır.)

Üye sayısı :	450
Oy verenler :	252
Kabul edenler :	246
Reddedenler :	5
Çekinserler :	1
Oya katılmıyanlar :	190
Açık üyelikler :	8

[Kabul edenler]

ADANA
Fazıl Güleç
Ali Rıza Güllüoğlu
Ali Cavit Oral
Kemal Satır
Ahmet Topaloğlu
Turgut Topaloğlu
Hüsamettin Uslu

ADIYAMAN
M. Zeki Adıyaman
Kâmil Kırıkoğlu
Ali Avni Turanlı

AFYON KARAHİSAR
Mehmet Rıza Çerçel
Hasan Dinçer
Hamdi Hamamcıoğlu
Ali İhsan Ulubahşi
Kâzım Uysal

AMASYA
Vehbi Meşhur

ANKARA
Orhan Alp
Kemal Ataman
Musa Kâzım Coşkun
Mustafa Maden
Suna Tural
Ferhat Nuri Yıldırım
Şerafettin Yıldırım
Mustafa Kemal Yılmaz

ANTALYA
Hasan Akçalıoğlu
Ömer Buyrukçu
Süleyman Çiloğlu
Ömer Eken
Rafet Eker
Hasan Ali Gülcan

AYDIN
Mehmet Çelik
Nahit Menteşe
İsmet Sezgin
Fikret Turhangil

BALIKESİR
Salih Zeki Altunbaş
İbrahim Aytaç
M. Şükrü Çavdaroğlu
Kemal Erdem
Mehmet Niyazi Gürer
Mehmet Nurettin Sandıkçıoğlu
Osman Tarı
Mevlüt Yılmaz

BİLECİK
Mehmet Ergül

BİNGÖL
Mehmet Bilgin

BİTLİS
Kenan Mümtaz Akışık

BOLU
Nihat Bayramoğlu
Halil İbrahim Cop
Ahmet Çakmak
M. Şükrü Kiykıoğlu

BURDUR
A. Mukadder Çiloğlu
Mehmet Özbey
Nadir Yavuzkan

BURSA
Nail Atlı
Sadrettin Çanga
Cemal Külâhlı
Ertuğrul Mat
Kasım Önadım
Mustafa Tayyar
Ahmet Türkel

ÇANAKKALE
Kemal Bağcıoğlu
Mustafa Çalıkoğlu
Zekiye Gülsen
Mesut Hulki Önür
Refet Sezgin

ÇANKIRI
Hazım Dağlı
Arif Tosyalıoğlu

ÇORUM
Yakup Çağlayan
Kemal Demirer
Arslan Topçubaşı
Ali Naki Ulusoy

DENİZLİ
İlhan Açıkalın
Sami Arslan
Hasan Korkmazcan

DİYARBAKIR
Hasan Değer
Behzat Eğilli
Abdüllâtif Ensarioğlu
Necmettin Gönenç
Nafiz Yıldırım

EDİRNE
İlhami Ertem

ELÂZIĞ
Mehmet Aytuğ
Samet Güldoğan
Hayrettin Hanağası

ERZİNCAN
Hüsamettin Atabeyli
Hasan Çetinkaya
Naci Yıldırım

ERZURUM
Sabahattin Aras
Rasim Cinisli
Rıfkı Danışman
Naci Gaciroğlu
Gıyasettin Karaca
Fethullah Taşkesenlioğlu

ESKİŞEHİR
B. Sıtkı Karacaşehir
Orhan Oğuz
Seyfi Öztürk
M. Şemsettin Sönmez

GAZİANTEP
Şinasi Çolakoğlu
Ali İhsan Göğüş
Mehmet Kılıç
Erdem Ocak
Muhittin Sayın
Mehmet Lûtfi Söylemez

GİRESUN
Mustafa Kemal Çilesiz
Nizamettin Erkmen
Hidayet İpek
Abdullah İzmen

GÜMÜŞANE
Mustafa Karaman
Nurettin Özdemir
Ekrem Saatçi

HAKKÂRİ
Ahmet Zeydan

HATAY
Halil Akgöl
Abdullah Cilli
Ali Yılmaz

ISPARTA
Ali İhsan Balım
Yusuf Uysal

İÇEL
Mazhar Arıkan
Cavit Okyayuz
Turhan Özgüner
Hilmi Türkmen

İSTANBUL
Eşref Derinçay
Tekin Erer
Nuri Eroğan
Hasan Güngör
Orhan Kabibay
Sezai Orkunt
Haydar Özdemir
M. Kâzım Özeke
Osman Özer
İlhami Sancar
Akgün Silivrili
Naime İkbal Tokgöz
Mehmet Yardımcı

İZMİR
Şevket Adalan
Mustafa Akan
Burhanettin Asutay
M. Hulûsi Çakır
Ali Naili Erdem
Coşkun Karagözoğlu
Şinasi Osma

KARS
Lâtif Aküzüm
İsmail Hakkı Alaca
Turgut Artaç
Musa Doğan
Kemal Güven
Kemal Kaya
Veyis Koçulu
Osman Yeltekin

KASTAMONU
Mehmet Seydibeyoğlu
Mustafa Topçular
Hasan Tosyalı

KAYSERİ
Tufan Doğan Avşargil
M. Şevket Doğan
Hayrettin Nakiboğlu
Vedat Âli Özkan
Enver Turgut
Mehmet Türkmenoğlu

KIRKLARELİ
Mehmet Atagün

KIRŞEHİR
Mustafa Aksoy
Cevat Eroğlu
Mustafa Kemal Güneş

KOCAELİ
Cevat Âdemoğlu
Vehbi Engiz
Sabri Yahşi

KONYA
Bahri Dağdaş
Sezai Ergun
Necati Kalaycıoğlu
Baha Müderrisoğlu
Tahsin Yılmaz Öztuna
Vefa Tanır

KÜTAHYA
Ali Erbek
İlhan Ersoy
Mehmet Ersoy

MALATYA
İsmet İnönü
Ahmet Karaaslan

MANİSA
Ertuğrul Akça
Veli Bakırlı
Süleyman Çağlar
Mustafa Orhan Daut
Hilmi Okçu
Kâmil Şahinoğlu
Önol Şakar

MARAŞ
M. Nejat Çuhadar
Atillâ İmamoğlu
Veysi Kadıoğlu
M. Zekeriya Kürşad
İbrahim Öztürk

MARDİN
Şevki Altındağ

MUĞLA
Muallâ Akarca
Ahmet Buldanlı
İzzet Oktay

MUŞ
Nimet Ağaoğlu
Nermin Neftçi

NEVŞEHİR
Hüsamettin Başer
Esat Kıratlıoğlu

NİĞDE
M. Naci Çerezci
H. Avni Kavurmacıoğlu
M. Nuri Kodamanoğlu
Mevlüt Ocakçıoğlu

ORDU
Cengiz Ekinci
Memduh Ekşi
Ferda Güley

RİZE
Sami Kumbasar

SAKARYA
Nuri Bayar
Yaşar Bir
Güngör Hun
M. Vedat Önsal

SAMSUN
Mustafa Boyar
Nihat Kale
Doğan Kitaplı
Nafiz Yavuz Kurt
Hüseyin Özalp
Bahattin Uzunoğlu
İsmet Yalçıner

SİİRT
Zeki Çeliker

SİNOP
Hilmi Biçer

SİVAS
Ahmet Durakoğlu
Tevfik Koraltan
Mustafa Timisi

TEKİRDAĞ
Nedim Karahalil

TOKAT
Hüseyin Abbas
İsmet Hilmi Balcı
Reşit Önder

TRABZON
Mehmet Arslantürk
Cevat Küçük
Ahmet Şener
Ali Rıza Uzuner

TUNCELİ
Hüseyin Yenipınar

URFA
Mehmet Aksoy
Necmettin Cevheri
Mehmet Ali Göklü
Bahri Karakeçili
Vehbi Melik

UŞAK
Orhan Dengiz
Âdil Turan

VAN
Mehmet Emin Erdinç
Kinyas Kartal
Fuat Türkoğlu
Mehmet Salih Yıldız

YOZGAT
Turgut Nizamoğlu
Neşet Tanrıdağ

ZONGULDAK
Fuat Ak
Ahmet Nihat Akın
Fevzi Fırat
Ahmet Güner
Cahit Karakaş
S. Tekin Müftüoğlu
Kevni Nedimoğlu

[Reddedenler]

AFYON KARAHİSAR
Süleyman Mutlu

ANKARA
Orhan Birgit

ARTVİN
Abdullah Naci Budak

KONYA
İrfan Baran

SAMSUN
Yaşar Akal

[Çekinser]

İSTANBUL
Lebit Yurdoğlu

[Oya katılmıyanlar]

ADANA
Cevdet Akçalı
M. Salâhattin Kılıç
Melih Kemal Küçüktepepınar
Emir H. Postacı
Alpaslan Türkeş
Şevket Yılmaz

ADIYAMAN
Yusuf Ziya Yılmaz

AFYON KARAHİSAR
Şevki Güler

AĞRI
Abdülkerim Bayazıt
Nevzat Güngör
Kasım Küfrevi

AMASYA
Yavuz Acar
Salih Aygün
Kâzım Ulusoy

ANKARA
Oğuz Aygün
Hüseyin Balan
Sinan Bosna
Osman Bölükbaşı
İbrahim Cüceoğlu
Orhan Eren
İ. Sıtkı Hatipoğlu
A. Sakıp Hiçerimez
Şinasi Özdenoğlu
Emin Paksüt
Osman Soğukpınar
H. Turgut Toker
Yusuf Ziya Yağcı
Aydın Yalçın
Cengizhan Yorulmaz

ANTALYA
İhsan Ataöv

ARTVİN
Sabit Osman Avcı (Başkan)
Mustafa Rona

AYDIN
Yüksel Menderes
Kemal Ziya Öztürk (Bşk. V.)
M. Kemal Yılmaz

BALIKESİR
Cihat Bilgehan
Ahmet İhsan Kırımlı

BİLECİK
Şadi Binay

BİNGÖL
Mehmet Sıddık Aydar

BİTLİS
Abidin İnan Gaydalı

BOLU
Kemal Demir

BURSA
Barlas Küntay
İbrahim Öktem
Mehmet Turgut

ÇANKIRI
Nurettin Ok (Bşk. V.)
Nuri Çelik Yazıcıoğlu

ÇORUM
Cahit Angın
Abdurrahman Güler
İhsan Tombuş

DENİZLİ
Fuat Avcı
Mehmet Emin Durul
Hüdai Oral
Ali Uslu

DİYARBAKIR
Sabahattin Savcı

EDİRNE
Veli Gülkan
Cevat Sayın

ELÂZIĞ
Ali Rıza Septioğlu

ERZİNCAN
Sadık Perinçek

ERZURUM
Turhan Bilgin
Selçuk Erverdi
Cevat Önder

ESKİŞEHİR
Mehmet İsmet Angı
Şevket Asbuzoğlu

GAZİANTEP
İ. Hüseyin İncioğlu

GİRESUN
İ.Kayhan Naipoğlu
M. Emin Turgutalp

GÜMÜŞANE
Necati Alp

HATAY
Talât Köseoğlu
Hüsnü Özkan
M. Sait Reşa

ISPARTA
Hüsamettin Akmumcu
Süleyman Demirel

İÇEL
Kadir Çetin
Celâl Kargılı
Çetin Yılmaz

İSTANBUL
İbrahim Abak
İsmail Arar (B.)
Mehmet Ali Aybar
Sadettin Bilgiç
Ferruh Bozbeyli
İlhan (Eğemen) Darendelioğlu
Hüseyin Dolun
İbrahim Elmalı
Bahir Ersoy
Orhan Eyüboğlu
Orhan Cemal Fersoy
Mustafa Fevzi Güngör
Rıza Kuas
A. Şeref Lâç
İsmail Hakkı Tekinel
A. Turgut Topaloğlu
Hasan Türkay
Necdet Uğur
Reşit Ülker

İZMİR
Şükrü Akkan
Muzaffer Fazlı Arınç
Şeref Bakşık
Münir Daldal
İhsan Gürsan
Nihad Kürşad
Talât Orhon
Kemal Önder
Akın Özdemir

Orhan Demir Sorguç
Ali Naki Üner

KARS

Kemal Okyay

KASTAMONU

Muzaffer Akdoğanlı
Orhan Deniz
Sabri Keskin

KAYSERİ

Turhan Feyzioğlu
Mehmet Yüceler

KIRKLARELİ

Beyti Arda
Feyzullah Çarıkçı
Hasan Korkut

KONYA

Necmettin Erbakan (İ.)
Mustafa Kubilay İmer
İhsan Kabadayı
İ. Etem Kılıçoğlu
Sadi Koçaş
Orhan Okay
Özer Ölçmen
Faruk Sükan
Mustafa Üstündağ

KÜTAHYA

Ahmet Fuat Azmioğlu
Mesut Erez
Kemal Kacar

MALATYA

Hakkı Gökçe
Mustafa Kaftan
İsmail Hakkı Şengüler

MANİSA

Muammer Erten
C. Selçuk Gümüşpala
Mustafa Ok
Vehbi Sınmaz

MARAŞ

Mehmet Özdal

MARDİN

Esat Kemal Aybar
Seyfi Güneştan
Abdülkadir Kermooğlu
Abdülkadir Özmen
Abdurrahim Türk

MUĞLA

Adnan Akarca
Ali Döğerli

MUŞ

Kasım Emre

NİĞDE

Haydar Özalp (B.)

ORDU

Ata Bodur
Hamdi Mağden
Kemal Şensoy
Ata Topaloğlu
Orhan Vural

RİZE

Erol Akçal (B.)
Hasan Basri Albayrak
Salih Zeki Köseoğlu

SAKARYA

B. Turgut Boztepe
Hayrettin Uysal

SAMSUN

Talât Asal
Kâmran Evliyaoğlu
İlyas Kılıç

SİİRT

Mehmet Nebil Oktay
Selâhattin Oran
Âdil Yaşa

SİNOP

Hilmi İşgüzar
Mustafa Kaptan
Tevfik Fikret Övet

SİVAS

Enver Akova
Vahit Bozatlı (Bşk. V.)
Hüseyin Çınar
Kadri Eroğan
Ekrem Kangal
Yusuf Ziya Önder
M. Kemal Palaoğlu

TEKİRDAĞ

Yılmaz Alpaslan
Orhan Öztrak
Mustafa Sabri Sözeri (İ.)

TOKAT

İsmail Hakkı Birler
Osman Hacıbaloğlu
Mehmet Kazova
Yusuf Ulusoy

TRABZON

Ahmet İhsan Birincioğlu
Necati Çakıroğlu
Ekrem Dikmen
Selâhattin Güven
Mehmet Ali Oksal

TUNCELİ

Kenan Aral

URFA

Necati Aksoy

UŞAK

M. Fahri Uğrasızoğlu

YOZGAT

İsmail Hakkı Akdoğan
Abdullah Baştürk
İsmet Kapısız
Celâl Ahmet Sungur

ZONGULDAK

Hüseyin Baytürk
Bülent Ecevit

[Açık üyelikler]

Bursa	1	Kocaeli	1
Diyarbakır	1	Malatya	1
Edirne	1	Nevşehir	1
Elâzığ	**1**		—
Hatay	1	Yekûn	8

24 . 12 . 1963 tarih ve 359 sayılı Türkiye Radyo - Televizyon Kurumu Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna ek ve geçici maddeler ilâvesi hakkındaki kanun tasarısına verilen oyların sonucu

(Kabul edilmiştir)

Üye sayısı :	450
Oy verenler :	252
Kabul edenler :	177
Reddedenler :	74
Çekinserler :	1
Oya katılmıyanlar :	190
Açık üyelikler :	8

[Kabul edenler]

ADANA
Ali Cavit Oral
Ahmet Topaloğlu
Turgut Topaloğlu
Hüsamettin Uslu

ADIYAMAN
M. Zeki Adıyaman
Ali Avni Turanlı

AFYON KARAHİSAR
Mehmet Rıza Çerçel
Hasan Dinçer
Hamdi Hamamcıoğlu
Ali İhsan Ulubahşi
Kâzım Uysal

ANKARA
Orhan Alp
Musa Kâzım Coşkun
Mustafa Maden
Suna Tural
Ferhat Nuri Yıldırım
Şerafettin Yıldırım
Mustafa Kemal Yılmaz

ANTALYA
Hasan Akçalıoğlu
Süleyman Çiloğlu
Ömer Eken
Rafet Eker

ARTVİN
Mustafa Rona

AYDIN
Nahit Menteşe
İsmet Sezgin
Fikret Turhangil

BALIKESİR
İbrahim Aytaç
M. Şükrü Çavdaroğlu
Kemal Erdem
Osman Tarı

BİNGÖL
Mehmet Bilgin

BOLU
Nihat Bayramoğlu
Halil İbrahim Cop
Ahmet Çakmak
M. Şükrü Kıykıoğlu

BURDUR
A. Mukadder Çiloğlu
Mehmet Özbey

BURSA
Cemal Külâhlı
Ertuğrul Mat
Kasım Önadım
Mustafa Tayyar
Ahmet Türkel

ÇANAKKALE
Kemal Bağcıoğlu
Zekiye Gülsen
Mesut Hulki Önür
Refet Sezgin

ÇANKIRI
Hazım Dağlı
Arif Tosyalıoğlu

ÇORUM
Yakup Çağlayan
Kemal Demirer
Arslan Topçubaşı

DENİZLİ
Hasan Korkmazcan

DİYARBAKIR
Hasan Değer
Behzat Eğilli
Abdüllâtif Ensarioğlu
Necmettin Gönenç
Nafiz Yıldırım

EDİRNE
İlhami Ertem

ELÂZIĞ
Samet Güldoğan

ERZİNCAN
Hüsamettin Atabeyli

ERZURUM
Sabahattin Aras
Rasim Cinisli
Rıfkı Danışman
Naci Gacıroğlu
Fethullah Taşkesenlioğlu

ESKİŞEHİR
Orhan Oğuz
Seyfi Öztürk
M. Şemsettin Sönmez

GAZİANTEP
Ali İhsan Göğüş
Mehmet Kılıç
Erdem Ocak
Muhittin Sayın
Mehmet Lütfi Söylemez

GİRESUN
Nizamettin Erkmen
Hidayet İpek
Abdullah İzmen

GÜMÜŞANE
Mustafa Karaman
Nurettin Özdemir
Ekrem Saatçi

HAKKÂRİ
Ahmet Zeydan

HATAY
Halil Akgöl
Abdullah Cilli
Ali Yılmaz

ISPARTA
Ali İhsan Balım
Yusuf Uysal

İÇEL
Mazhar Arıkan
Cavit Okyayuz
Hilmi Türkmen

İSTANBUL
Tekin Erer
Nuri Eroğan
Hasan Güngör
Osman Özer
Akgün Silivrili
Naime İkbal Tokgöz
Mehmet Yardımcı

İZMİR
Mustafa Akan
Ali Naili Erdem
Şinasi Osma

KARS
Lâtif Aküzüm
İsmail Hakkı Alaca
Musa Doğan
Kemal Kaya
Veyis Koçulu

KASTAMONU
Mustafa Topçular
Hasan Tosyalı

KAYSERİ
M. Şevket Doğan
Hayrettin Nakiboğlu
Vedat Âli Özkan
Enver Turgut
Mehmet Türkmenoğlu

KIRKLARELİ
Mehmet Atagün

KIRŞEHİR
Cevat Eroğlu
Mustafa Kemal Güneş

KOCAELİ
Cevat Âdemoğlu
Vehbi Engiz
Sabri Yahşi

KONYA
Bahri Dağdaş
Sezai Ergun
Necati Kalaycıoğlu
Baha Müderrisoğlu
Tahsin Yılmaz Öztuna
Vefa Tanır

KÜTAHYA
İlhan Ersoy
Mehmet Ersoy

MALATYA
Ahmet Karaaslan

MANİSA
Ertuğrul Akça
Süleyman Çağlar
Mustafa Orhan Daut
Hilmi Okçu
Kâmil Şahinoğlu
Önol Şakar

MARAŞ
M. Nejat Çuhadar
Atillâ İmamoğlu
Veysi Kadıoğlu
M. Zekeriya Kürşad

MUĞLA
Ahmet Buldanlı
İzzet Oktay

MUŞ
Nimet Ağaoğlu

NEVŞEHİR
Hüsamettin Başer
Esat Kıratlıoğlu

NİĞDE
M. Naci Çerezci
H. Avni Kavurmacıoğlu

ORDU
Cengiz Ekinci

SAKARYA
Nuri Bayar
Yaşar Bir
Güngör Hun
M. Vedat Önsal

SAMSUN
Doğan Kitaplı
Nafiz Yavuz Kurt
Hüseyin Özalp
Bahattin Uzunoğlu
İsmet Yalçıner

SİİRT
Zeki Çeliker

SİNOP
Hilmi İşgüzar

SİVAS
Tevfik Koraltan
Mustafa Timisi

TEKİRDAĞ
Nedim Karahalil

TOKAT
İsmet Hilmi Balcı
Reşit Önder

TRABZON
Ali Rıza Uzuner

TUNCELİ
Hüseyin Yenipınar

URFA
Mehmet Aksoy
Necmettin Cevheri
Mehmet Ali Göklü
Bahri Karakeçili

UŞAK
Orhan Dengiz

VAN
Kinyas Kartal
Fuat Türkoğlu
Mehmet Salih Yıldız

YOZGAT
Turgut Nizamoğlu
Neşet Tanrıdağ

ZONGULDAK
Fuat Ak
Ahmet Nihat Akın
Fevzi Fırat
Cahit Karakaş
S. Tekin Müftüoğlu
Kevni Nedimoğlu

[Reddedenler]

ADANA
Fazıl Güleç
Ali Rıza Güllüoğlu
Kemal Satır

ADIYAMAN
Kâmil Kırıkoğlu

AFYON KARAHİSAR
Süleyman Mutlu

AMASYA
Vehbi Meşhur

ANKARA
Kemal Ataman
Orhan Birgit

ANTALYA
Ömer Buyrukçu
Hasan Ali Gülcan

ARTVİN
Abdullah Naci Budak

AYDIN
Mehmet Çelik

BALIKESİR
Salih Zeki Altınbaş
Mehmet Niyazi Gürer
Mehmet Nurettin Sandıkçıoğlu

BİLECİK
Mehmet Ergül

BİTLİS
Kenan Mümtaz Akışık

BURDUR
Nadir Yavuzkan

BURSA
Nail Atlı
Sadrettin Çanga

ÇANAKKALE
Mustafa Çalıkoğlu

DENİZLİ
İlhan Açıkalın
Sami Arslan

ELÂZIĞ
Mehmet Aytuğ
Hayrettin Hanağası

ERZİNCAN
Hasan Çetinkaya
Naci Yıldırım

ERZURUM
Giyasettin Karaca

ESKİŞEHİR
B. Sıtkı Karacaşehir

GAZİANTEP
Şinasi Çolakoğlu

GİRESUN
Mustafa Kemal Çilesiz

İÇEL
Turhan Özgüner

İSTANBUL
Eşref Derinçay
Orhan Kabibay
Sezai Orkunt
Haydar Özdemir
M. Kâzım Özeke
İlhami Sancar
Lebit Yurdoğlu

İZMİR
Şevket Adalan
Burhanettin Asutay
M. Hulûsi Çakır
Coşkun Karagözoğlu

KARS
Turgut Artaç
Kemal Güven
Osman Yeltekin

KASTAMONU
Mehmet Seydibeyoğlu

KAYSERİ
Mehmet Yüceler

KIRŞEHİR
Mustafa Aksoy

KONYA
İrfan Baran

KÜTAHYA
Ali Erbek

MALATYA
İsmet İnönü
MANİSA
Veli Bakırlı
Mustafa Ok
MARAŞ
İbrahim Öztürk
MARDİN
Şevki Altındağ
MUĞLA
Muallâ Akarca

MUŞ
Nermin Neftçi
NİĞDE
Mevlüt Ocakçıoğlu
ORDU
Memduh Ekşi
Ferda Güley
RİZE
Sami Kumbasar
SAMSUN
Yaşar Akal

Mustafa Boyar
Nihat Kale
SİVAS
Ahmet Durakoğlu
TOKAT
Hüseyin Abbas
TRABZON
Mehmet Arslantürk
Cevat Küçük

Ahmet Şener
URFA
Vehbi Melik
UŞAK
Âdil Turan
VAN
Mehmet Emin Erdinç
ZONGULDAK
Ahmet Güner

[*Çekinser*]

ÇORUM
Ali Naki Ulusoy

[Oya katılmıyanlar]

ADANA
Cevdet Akçalı
M. Salâhattin Kılıç
Melih Kemal Küçüktepepınar
Emir H. Postacı
Alpaslan Türkeş
Şevket Yılmaz
ADIYAMAN
Yusuf Ziya Yılmaz
AFYON KARAHİSAR
Şevki Güler
AĞRI
Abdülkerim Bayazıt
Nevzat Güngör
Kasım Küfrevi
AMASYA
Yavuz Acar
Salih Aygün
Kâzım Ulusoy
ANKARA
Oğuz Aygün
Hüseyin Balan
Sinan Bosna
Osman Bölükbaşı
İbrahim Cüceoğlu
Orhan Eren
İ. Sıtkı Hatipoğlu
A. Sakıp Hiçerimez

Şinasi Özdenoğlu
Emin Paksüt
Osman Soğukpınar
H. Turgut Toker
Yusuf Ziya Yağcı
Aydın Yalçın
Cengizhan Yorulmaz
ANTALYA
İhsan Ataöv
ARTVİN
Sabit Osman Avcı
(Başkan)
AYDIN
Yüksel Menderes
Kemal Ziya Öztürk
(Bşk. V.)
M. Kemal Yılmaz
BALIKESİR
Cihat Bilgehan
Ahmet İhsan Kırımlı
Mevlüt Yılmaz
BİLECİK
Şadi Binay
BİNGÖL
Mehmet Sıddık Aydar
(İ.)
BİTLİS
Abidin İnan Gaydalı
BOLU
Kemal Demir

BURSA
Barlas Küntay
İbrahim Öktem
Mehmet Turgut
ÇANKIRI
Nurettin Ok (Bşk. V.)
Nuri Çelik Yazıcıoğlu
ÇORUM
Cahit Angın
Abdurrahman Güler
İhsan Tombuş
DENİZLİ
Fuat Avcı
Mehmet Emin Durul
Hüdai Oral
Ali Uslu
DİYARBAKIR
Sabahattin Savcı
EDİRNE
Veli Gülkan
Cevat Sayın
ELÂZIĞ
Ali Rıza Septioğlu
ERZİNCAN
Sadık Perinçek
ERZURUM
Turhan Bilgin
Selçuk Erverdi
Cevat Önder

ESKİŞEHİR
Mehmet İsmet Angı
Şevket Asbuzoğlu
GAZİANTEP
İ. Hüseyin İncioğlu
GİRESUN
İ. Kayhan Naipoğlu
M. Emin Turgutalp
GÜMÜŞANE
Necati Alp
HATAY
Talât Köseoğlu
Hüsnü Özkan
M. Sait Reşa
ISPARTA
Hüsamettin Akmumcu
Süleyman Demirel
İÇEL
Kadir Çetin
Celâl Kargılı
Çetin Yılmaz
İSTANBUL
İbrahim Abak
İsmail Arar (B.)
Mehmet Ali Aybar
Sadettin Bilgiç
Ferruh Bozbeyli
İlhan (Eğemen) Darendelioğlu

Hüseyin Dolun
İbrahim Elmalı
Bahir Ersoy
Orhan Eyüboğlu
Orhan Cemal Fersoy
Mustafa Fevzi Güngör
Rıza Kuas
A. Şeref Lâç
İsmail Hakkı Tekinel
A. Turgut Topaloğlu
Hasan Türkay
Necdet Uğur
Reşit Ülker

İZMİR

Şükrü Akkan
Muzaffer Fazlı Arınç
Şeref Bakşık
Münir Daldal
İhsan Gürsan
Nihad Kürşad
Talât Orhon
Kemal Önder
Akın Özdemir
Orhan Demir Sorguç
Ali Naki Üner

KARS

Kemal Okyay

KASTAMONU

Muzaffer Akdoğanlı
Orhan Deniz
Sabri Keskin

KAYSERİ

Tufan Doğan Avşargil
Turhan Feyzioğlu

KIRKLARELİ

Beyti Arda
Feyzullah Çarıkçı
Hasan Korkut

KONYA

Necmettin Erbakan (İ.)
Mustafa Kubilay İmer
İhsan Kabadayı
İ. Etem Kılıçoğlu
Sadi Koçaş
Orhan Okay
Özer Ölçmen
Faruk Sükan
Mustafa Üstündağ

KÜTAHYA

Ahmet Fuat Azmioğlu
Mesut Erez (B.)
Kemal Kacar

MALATYA

Hakkı Gökçe
Mustafa Kaftan
İsmail Hakkı Şengüler

MANİSA

Muammer Erten
C. Selçuk Gümüşpala
Vehbi Sınmaz

MARAŞ

Mehmet Özdal

MARDİN

Esat Kemal Aybar
Seyfi Güneştan
Abdulkadir Kermooğlu
Abdulkadir Özmen
Abdurrahim Türk

MUĞLA

Adnan Akarca
Ali Döğerli

MUŞ

Kasım Emre (İ.)

NİĞDE

M. Nuri Kodamanoğlu
Haydar Özalp (B.)

ORDU

Ata Bodur
Hamdi Mağden
Kemal Şensoy
Ata Topaloğlu
Orhan Vural

RİZE

Erol Akçal (B.)
Hasan Basri Albayrak
Salih Zeki Köseoğlu

SAKARYA

B. Turgut Boztepe
Hayrettin Uysal

SAMSUN

Talât Asal
Kâmran Evliyaoğlu
İlyas Kılıç

SİİRT

Mehmet Nebil Oktay
Selâhattin Oran
Âdil Yaşa

SİNOP

Hilmi Biçer
Mustafa Kaptan
Tevfik Fikret Övet

SİVAS

Enver Akova
Vahit Bozatlı (Bşk. V.)
Hüseyin Çınar
Kadri Erogan
Ekrem Kangal
Yusuf Ziya Önder
M. Kemal Palaoğlu

TEKİRDAĞ

Yılmaz Alpaslan
Orhan Öztrak
Mustafa Sabri Sözeri (İ.)

TOKAT

İsmail Hakkı Birler
Osman Hacıbaloğlu
Mehmet Kazova (İ.)
Yusuf Ulusoy

TRABZON

Ahmet İhsan Birincioğlu
Necati Çakıroğlu
Ekrem Dikmen
Selâhattin Güven
Mehmet Ali Oksal

TUNCELİ

Kenan Aral (İ.)

URFA

Necati Aksoy

UŞAK

M. Fahri Uğrasızoğlu

YOZGAT

İsmal Hakkı Akdoğan
Abdullak Baştürk
İsmet Kapısız
Celâl Ahmet Sungur

ZONGULDAK

Hüseyin Baytürk
Bülent Ecevit

[Açık üyelikler]

Bursa	1	Kocaeli	1
Diyarbakır	1	Malatya	1
Edirne	1	Nevşehir	1
Elâzığ	1		—
Hatay	1	Yekün	8

Bâzı Tekel maddelerinin fiyatlarına yapılan zamlardan elde edilen hasılatın T. C. Merkez Bankasında açılacak bir deprem fonu hesabında toplanmasına dair kanun tasarısına verilen oyların sonucu

(Kabul edilmiştir)

Üye sayısı :	450
Oy verenler :	246
Kabul edenler :	237
Reddedenler :	8
Çekinserler :	1
Oya katılmıyanlar :	196
Açık üyelikler :	8

[Kabul edenler]

ADANA
Fazıl Güleç
Ali Rıza Güllüoğlu
Ali Cavit Oral
Kemal Satır
Ahmet Topaloğlu
Turgut Topaloğlu
Hüsamettin Uslu

ADIYAMAN
M. Zeki Adıyaman
Kâmil Kırıkoğlu
Ali Avni Turanlı

AFYON KARAHİSAR
Mehmet Rıza Çerçel
Hasan Dinçer
Hamdi Hamamcıoğlu
Ali İhsan Ulubahşi
Kâzım Uysal

AMASYA
Vehbi Meşhur

ANKARA
Orhan Alp
Kemal Ataman
Musa Kâzım Coşkun
Mustafa Maden
Suna Tural
Ferhat Nuri Yıldırım
Şerafettin Yıldırım
Mustafa Kemal Yılmaz

ANTALYA
Hasan Akçalıoğlu
Ömer Buyrukçu
Süleyman Çiloğlu
Ömer Eken
Rafet Eker
Hasan Ali Gülcan

ARTVİN
Mustafa Rona

AYDIN
Mehmet Çelik
Nahit Menteşe
İsmet Sezgin
Fikret Turhangil

BALIKESİR
Salih Zeki Altunbaş
İbrahim Aytaç
M. Şükrü Çavdaroğlu
Kemal Erdem
Mehmet Niyazi Gürer
M. Nurettin Sandıkçıoğlu
Osman Tarı
Mevlüt Yılmaz

BİLECİK
Mehmet Ergül

BİNGÖL
Mehmet Bilgin

BİTLİS
Kenan Mümtaz Akışık

BOLU
Nihat Bayramoğlu
Halil İbrahim Cop
Ahmet Çakmak
M. Şükrü Kıykıoğlu

BURDUR
A. Mukadder Çiloğlu
Mehmet Özbey
Nadir Yavuzkan

BURSA
Nail Atlı
Sadrettin Çanga
Cemal Külâhlı
Ertuğrul Mat
Kasım Önadım
Mustafa Tayyar
Ahmet Türkel

ÇANAKKALE
Kemal Bağcıoğlu
Mustafa Çalıkoğlu
Zeki Gülsen
Mesut Hulki Önür
Refet Sezgin

ÇANKIRI
Hazım Dağlı
Arif Tosyalıoğlu

ÇORUM
Yakup Çağlayan
Kemal Demirer
Arslan Topçubaşı
Ali Naki Ulusoy

DENİZLİ
Sami Arslan
Hasan Korkmazcan

DİYARBAKIR
Hasan Değer
Behzat Eğilli
Abdüllâtif Ensarioğlu
Necmettin Gönenç
Nafiz Yıldırım

EDİRNE
İlhami Ertem

ELÂZIĞ
Mehmet Aytuğ
Samet Güldoğan
Hayrettin Hanağası

ERZİNCAN
Hüsamettin Atabeyli
Hasan Çetinkaya
Naci Yıldırım

ERZURUM
Sabahattin Aras
Rasim Cinisli
Rıfkı Danışman
Naci Gacıroğlu
Gıyasettin Karaca
Fethullah Taşkesenlioğlu

ESKİŞEHİR
B. Sıtkı Karacaşehir
Orhan Oğuz
Seyfi Öztürk
M. Şemsettin Sönmez

GAZİANTEP
Şinasi Çolakoğlu
Ali İhsan Göğüş
Mehmet Kılıç
Erdem Ocak
Mehmet Lütfi Söylemez

GİRESUN
Mustafa Kemal Çilesiz
Nizamettin Erkmen
Hidayet İpek
Abdullah İzmen

GÜMÜŞANE
Mustafa Karaman
Nurettin Özdemir
Ekrem Saatçi

HAKKÂRİ
Ahmet Zeydan

HATAY
Halil Akgöl
Abdullah Cilli
Ali Yılmaz

ISPARTA
Ali İhsan Balım
Yusuf Uysal

İÇEL
Mazhar Arıkan
Cavit Okyayuz
Turhan Özgüner
Hilmi Türkmen

İSTANBUL
Tekin Erer
Nuri Eroğan
Hasan Güngör
Orhan Kabibay
Sezai Orkunt
Haydar Özdemir
M. Kâzım Özeke
Osman Özer
İlhami Sancar
Akgün Silivrili
Naime İkbal Tokgöz
Mehmet Yardımcı

İZMİR
Şevket Adalan
Mustafa Akan
Burhanettin Asutay
M. Hulûsi Çakır
Ali Naili Erdem
Coşkun Karagözoğlu
Şinasi Osma

KARS
Lâtif Aküzüm
İsmail Hakkı Alaca
Turgut Artaç
Musa Doğan
Kemal Güven
Kemal Kaya
Veyis Koçulu
Osman Yeltekin

KASTAMONU
Mehmet Seydibeyoğlu
Mustafa Topçular
Hasan Tosyalı

KAYSERİ
Tufan Doğan Avşargil
M. Şevket Doğan
Hayrettin Nakiboğlu
Vedat Âli Özkan
Enver Turgut
Mehmet Türkmenoğlu

KIRKLARELİ
Mehmet Atagün

KIRŞEHİR
Mustafa Aksoy
Cevat Eroğlu
Mustafa Kemal Güneş

KOCAELİ
Cevat Âdemoğlu
Vehbi Engiz
Sabri Yahşi

KONYA
İrfan Baran
Sezai Ergun
Necati Kalaycıoğlu
Baha Müderrisoğlu
Tahsin Yılmaz Öztuna
Vefa Tanır

KÜTAHYA
Ali Erbek
İlhan Ersoy
Mehmet Ersoy

MALATYA
İsmet İnönü
Ahmet Karaaslan

MANİSA
Ertuğrul Akça
Veli Bakırlı
Süleyman Çağlar
Mustafa Orhan Daut
Mustafa Ok
Hilmi Okçu
Kâmil Şahinoğlu
Önol Şakar

MARAŞ
Atillâ İmamoğlu
Veysi Kadıoğlu
M. Zekeriya Kürşad
İbrahim Öztürk

MUĞLA
Muallâ Akarca
Ahmet Buldanlı
İzzet Oktay

MUŞ
Nimet Ağaoğlu

NEVŞEHİR
Hüsamettin Başer
Esat Kıratlıoğlu

NİĞDE
M. Naci Çerezci
H. Avni Kavurmacıoğlu
M. Nuri Kodamanoğlu
Mevlüt Ocakcıoğlu

ORDU
Cengiz Ekinci
Memduh Ekşi
Ferda Güley

RİZE
Sami Kumbasar

SAKARYA
Nuri Bayar
Yaşar Bir
Güngör Hun

SAMSUN
Nihat Kale
Doğan Kitaplı
Nafiz Yavuz Kurt
Hüseyin Özalp
Bahattin Uzunoğlu
İsmet Yalçıner

SİİRT
Zeki Çeliker

SİNOP
Hilmi Biçer

SİVAS
Ahmet Durakoğlu
Tevfik Koraltan
Mustafa Timisi

TEKİRDAĞ
Nedim Karahalil

TOKAT
Hüseyin Abbas
İsmet Hilmi Balcı
Reşit Önder

TRABZON
Mehmet Arslantürk
Ali Rıza Uzuner

TUNCELİ
Hüseyin Yenipınar

URFA
Mehmet Aksoy
Necmettin Cevheri
Mehmet Ali Göklü
Bahri Karakeçili
Vehbi Melik

UŞAK
Orhan Dengiz
Âdil Turan

VAN
Mehmet Emin Erdinç
Kinyas Kartal
Fuat Türkoğlu

YOZGAT
Turgut Nizamoğlu
Neşet Tanrıdağ

ZONGULDAK
Fuat Ak
Ahmet Nihat Akın
Fevzi Fırat
Ahmet Güner
Cahit Karakaş
S. Tekin Müftüoğlu
Kevni Nedimoğlu

[Reddedenler]

AFYON KARAHİSAR
Süleyman Mutlu

ANKARA
Orhan Birgit

ARTVİN
Abdullah Naci Budak

GAZİANTEP
Muhittin Sayın

MARAŞ
M. Nejat Çuhadar

MARDİN
Şevki Altındağ

SAMSUN
Yaşar Akal
Mustafa Boyar

[Çekinser]

İSTANBUL
Lebit Yurdoğlu

[Oya katılmıyanlar]

ADANA
Cevdet Akçalı
M. Salâhattin Kılıç
Melih Kemal Küçüktepepınar
Emir Halil Postacı
Alpaslan Türkeş
Şevket Yılmaz

ADIYAMAN
Yusuf Ziya Yılmaz

AFYON KARAHİSAR
Şevki Güler

AĞRI
Abdülkerim Bayazıt
Nevzat Güngör
Kasım Küfrevi

AMASYA
Yavuz Acar
Salih Aygün
Kazım Ulusoy

ANKARA
Oğuz Aygün
Hüseyin Balan
Sinan Bosna
Osman Bölükbaşı
İbrahim Cüceoğlu
Orhan Eren
İ. Sıtkı Hatipoğlu
A. Sakıp Hiçsümez
Şinasi Özdenoğlu
Emin Paksüt
Osman Soğukpınar
H. Turgut Toker
Yusuf Ziya Yağcı
Aydın Yalçın
Cengizhan Yorulmaz

ANTALYA
İhsan Ataöv

ARTVİN
Sabit Osman Avcı (Başkan)

AYDIN
Yüksel Menderes
Kemal Ziya Öztürk (Bşk. V.)
M. Kemal Yılmaz

BALIKESİR
Cihat Bilgehan
Ahmet İhsan Kırımlı

BİLECİK
Şadi Binay

BİNGÖL
Mehmet Sıddık Aydar (İ.)

BİTLİS
Abidin İnan Gaydalı

BOLU
Kemal Demir

BURSA
Barlas Küntay
İbrahim Öktem
Mehmet Turgut

ÇANKIRI
Nurettin Ok (Bşk. V.)
Nuri Çelik Yazıcıoğlu

ÇORUM
Cahit Angın
Abdurrahman Güler
İhsan Tombuş

DENİZLİ
İlhan Açıkalın
Fuat Avcı
Mehmet Emin Durul
Hüdai Oral
Ali Uslu

DİYARBAKIR
Sabahattin Savcı

EDİRNE
Veli Gülkan
Cevat Sayın

ELÂZIĞ
Ali Rıza Septioğlu

ERZİNCAN
Sadık Perinçek

ERZURUM
Turhan Bilgin
Selçuk Erverdi
Cevat Önder

ESKİŞEHİR
Mehmet İsmet Angı
Şevket Asbuzoğlu

GAZİANTEP
İ. Hüseyin İncioğlu

GİRESUN
İ. Kayhan Naipoğlu
M. Emin Turgutalp

GÜMÜŞANE
Necati Alp

HATAY
Talât Köseoğlu
Hüsnü Özkan
M. Sait Reşa

ISPARTA
Hüsamettin Akmumcu
Süleyman Demirel

İÇEL
Kadir Çetin
Celâl Kargılı
Çetin Yılmaz

İSTANBUL
İbrahim Abak
İsmail Arar (B.)
Mehmet Ali Aybar
Sadettin Bilgiç
Ferruh Bozbeyli
İlhan (Eğemen) Darendelioğlu
Eşref Derinçay
Hüseyin Dolun
İbrahim Elmalı
Bahir Ersoy
Orhan Eyüboğlu
Orhan Cemal Fersoy
Mustafa Fevzi Güngör
Rıza Kuas
A. Şeref Lâç
İsmail Hakkı Tekinel
A. Turgut Topaloğlu
Hasan Türkay
Necdet Uğur
Reşit Ülker

İZMİR
Şükrü Akkan
Muzaffer Fazlı Arınç
Şeref Bakşık
Münir Daldal
İhsan Gürsan
Nihad Kürşad
Talât Orhon
Kemal Önder

Akın Özdemir
Orhan Demir Sorguç
Ali Naki Üner

KARS

Kemal Okyay

KASTAMONU

Muzaffer Akdoğanlı
Orhan Deniz
Sabri Keskin

KAYSERİ

Turhan Feyzioğlu
Mehmet Yüceler

KIRKLARELİ

Beyti Arda
Feyzullah Çarıkçı
Hasan Korkut

KONYA

Bahri Dağdaş
Necmettin Erbakan (İ.)
Mustafa Kubilay İmer
İhsan Kabadayı
İ. Etem Kılıçoğlu
Sadi Koçaş
Orhan Okay
Özer Ölçmen
Faruk Sükan
Mustafa Üstündağ

KÜTAHYA

Ahmet Fuat Azmioğlu
Mesut Erez
Kemal Kacar

MALATYA

Hakkı Gökçe
Mustafa Kaftan
İsmail Hakkı Şengüler

MANİSA

Muammer Erten
C. Selçuk Gümüşpala
Vehbi Sınmaz

MARAŞ

Mehmet Özdal

MARDİN

Esat Kemal Aybar
Seyfi Güneştan
Abdülkadir Kermooğlu
Abdülkadir Özmen
Abdurrahim Türk

MUĞLA

Adnan Akarca
Ali Döğerli

MUŞ

Kasım Emre (İ.)
Nermin Neftçi

NİĞDE

Haydar Özalp (B.)

ORDU

Ata Bodur
Hamdi Mağden
Kemal Şensoy
Ata Topaloğlu
Orhan Vural

RİZE

Erol Akçal (B.)
Hasan Basri Albayrak
Salih Zeki Köseoğlu

SAKARYA

B. Turgut Boztepe
M. Vedat Önsal
Hayrettin Uysal

SAMSUN

Talât Asal
Kâmran Evliyaoğlu
İlyas Kılıç

SİİRT

Mehmet Nebil Oktay
Selâhattin Oran
Âdil Yaşa

SİNOP

Hilmi İşgüzar
Mustafa Kaptan
Tevfik Fikret Övet

SİVAS

Enver Akova
Vahit Bozatlı (Bşk. V.)
Hüseyin Çınar
Ekrem Kangal
Kadri Eroğan
Yusuf Ziya Önder
M. Kemal Palaoğlu

TEKİRDAĞ

Yılmaz Alpaslan
Orhan Öztrak

Mustafa Sabri Sözeri (İ.)

TOKAT

İsmail Hakkı Birler
Osman Hacıbaloğlu
Mehmet Kazova (İ.)
Yusuf Ulusoy

TRABZON

Ahmet İhsan Birincioğlu
Necati Çakıroğlu
Ekrem Dikmen
Selâhattin Güven
Cevat Küçük
Mehmet Ali Oksal
Ahmet Şener

TUNCELİ

Kenan Aral (İ.)

URFA

Necati Aksoy

UŞAK

M. Fahri Uğrasızoğlu

VAN

M. Salih Yıldız (İ. Â.)

YOZGAT

İsmail Hakkı Akdoğan
Abdullah Baştürk
İsmet Kapısız
Celâl Ahmet Sungur

ZONGULDAK

Hüseyin Baytürk
Bülent Ecevit

[Açık Üyelikler]

Bursa	1	Kocaeli	1
Diyarbakır	1	Malatya	1
Edirne	1	Nevşehir	1
Elâzığ	1		—
Hatay	1	Yekûn	8

Millet Meclisi

Gündemi

31 NCİ BİRLEŞİM

21 . 1 . 1972 Cuma

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

× 1. — Karayolları Genel Müdürlüğü 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyonu başkanlıkları tezkereleri (Millet Meclisi 1/580; Cumhuriyet Senatosu 1/40) (Millet Meclisi S. Sayısı 452; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 32) (Dağıtma tarihi : 8 . 1 . 1972)

× 2. — Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyonu başkanlıkları tezkereleri (Millet Meclisi 1/581; Cumhuriyet Senatosu 1/39) (Millet Meclisi S. Sayısı : 453; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 31) (Dağıtma tarihi : 8 . 1 . 1972)

× 3. — 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyonu başkanlıkları tezkereleri (Millet Meclisi 1/572; Cumhuriyet Senatosu 1/38) (Millet Meclisi S. Sayısı : 454; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 30) (Dağıtma tarihi : 8 . 1 . 1972)

× 4. — 24 . 12 . 1963 tarih ve 359 sayılı Türkiye Radyo - Televizyon Kurumu Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna ek ve geçici maddeler ilâvesi hakkında kanun tasarısı ve İçişleri, Ulaştırma, Millî Eğitim, Dışişleri, Sanayi ve Ticaret, Maliye, Anayasa ve Plân komisyonlarından seçilen 3 er üyeden kurulu 58 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/537) (S. Sayısı : 434) (Dağıtma tarihi : 6 . 12 . 1971)

× 5. — Bâzı tekel maddelerinin fiyatlarına yapılan zamlardan elde edilen hasılatın T. C. Merkez Bankasında açılacak bir deprem fonu hesabında toplanmasına dair kanun tasarısı ve İçişleri, Bayındırlık, Gümrük ve Tekel, Maliye ve Plân komisyonlarından seçilen 3 er üyeden kurulan 50 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/500) (S. Sayısı : 418) (Dağıtma tarihi : 20 . 8 . 1971)

II

SORULAR, GENSORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

× 1. — Tekirdağ Milletvekili Yılmaz Alpaslan ve 6 arkadaşının, Siyasi Partiler Kanununun 74 ncü maddesinin yeniden düzenlenmesine dair kanun teklifi ve Adalet, Anayasa ve Plân komisyonlarından 5 er üyeden kurulu 49 No. lu Geçici Komisyon raporu (2/540) (S. Sayısı : 421) (Dağıtma tarihi : 3 . 9 . 1971)

2. — Bursa Milletvekili Kasım Önadım'ın, çırak, kalfa ve ustalık kanun teklifi ve Sanayi, Ticaret, Adalet, Millî Eğitim, Çalışma ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu 5 Nc. lu Geçici Komisyon raporu (2/14) (S. Sayısı : 126 ve 126 ya 1 nci ek) (Birinci dağıtma tarihi : 22 . 4 . 1970; ikinci dağıtma tarihi : 10 . 3 . 1971)

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — 7126 sayılı Sivil Savunma Kanununa iki madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporu (1/150) (S. Sayısı :

(×) Açık oya sunulacak işleri gösterir.

375 ve 375 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 2 . 7 . 1971, 29 . 12 . 1971)

2. — İçel Milletvekili Çetin Yılmaz'ın, 27 . 5 . 1935 gün ve 2739 sayılı Ulusal Bayramlar ve genel tatiller hakkındaki Kanuna 1 madde eklenmesine ilişkin kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/491) (S. Sayısı : 413 ve 413 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 17.8.1971; 29 . 12 . 1971)

× 3. — Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyonu başkanlıkları tezkereleri. (Millet Meclisi : 1/584; Cumhuriyet Senatosu : 1/43) (Millet Meclisi S. Sayısı : 457; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 34)

× 4. — İstanbul Üniversitesi 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyonu başkanlıkları tezkereleri (Millet Meclisi 1/576; Cumhuriyet Senatosu 1/46) (Millet Meclisi S. Sayısı : 458; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 37)

× 5. — Hacettepe Üniversitesi 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı (B) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyonu başkanlıkları tezkereleri (Millet Meclisi 1/574; Cumhuriyet Senatosu 1/45) (Millet Meclisi S. Sayısı : 459; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 36)

× 6. — Ege Üniversitesi 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyonu başkanlıkları tezkereleri (Millet Meclisi 1/579); Cumhuriyet Senatosu 1/48) (Millet Meclisi S. Sayısı : 460; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 39)

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

× 1. — Bursa Milletvekili Kasım Önadım'ın, 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bâzı maddelerine fıkralar eklenmesine dair kanun teklifi ve Adalet, İçişleri, Ticaret, Sanayi ve Plân komisyonlarından seçilen 3 er üyeden kurulu 6 numaralı Geçici Komisyon raporu (2/15) (S. Sayısı : 136 ya 1 nci ek) (Birinci dağıtma tarihi : 20.5.1970; ikinci dağıtma tarihi : 18.3.1971)

× 2. — Gümrük kanunu tasarısı ve Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mebrure Aksoley ve 10 arkadaşının, hastaların memleket içinde bulamadıkları ilâçları dış memleketlerden getirtmeleri ve dış memleketlerden getirtecekleri ilâçlar için yapılacak işlemler hakkında ve Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mebrure Aksoley'in, 474 sayılı Kanuna ekli Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin 87.11 tarife No. lu bölümünün değiştirilmesi hakkında kanun teklifleri ve Ticaret, Sanayi, Millî Savunma, Ulaştırma, Adalet, Maliye, Gümrük ve Tekel, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plân komisyonlarından seçilen 3 er üyeden kurulu 24 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/155, 2/43, 2/210) (S. Sayısı : 162 ye 1 nci ek) (Birinci dağıtma tarihi : 26 . 5 . 1970; ikinci dağıtma tarihi : 4 . 6 . 1971)

× 3. — Manisa Milletvekili Hilmi Okçu'nun, Tarım kredi kooperatifleri ve birlikleri kanun teklifi ve Maliye, Ticaret ve Plân komisyonlarından seçilen 5 er üyeden kurulu 29 No. lu Geçici Komisyon raporu (2/194) (S. Sayısı : 423) (Dağıtma tarihi : 18 . 9 . 1971)

× 4. — Manisa Milletvekili Mustafa Ok ve 39 arkadaşının, tarım ve hayvan ürünlerinin taban fiyatlarının saptanması ve ilânı hakkında ve Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, taban fiyat kanunu teklifleri ve Ulaştırma, Gümrük ve Tekel, Köy İşleri, Sanayi ve Ticaret, Maliye, Tarım, Dış Ekonomik İlişkiler ve Plân komisyonlarından 2 şer üyeden kurulu 48 No. lu Geçici Komisyon raporu (2/535, 2/543) (S. Sayısı : 424) (Dağıtma tarihi : 18 . 9 . 1971)

× 5. — İstanbul Milletvekili Mustafa Fevzi Güngör ile C. Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin Toptancı halleri kanun teklifle-

ri ve Sanayi ve Ticaret, İçişleri ve Adalet komisyonlarından 5 er üyeden kurulu 57 numaralı Geçici Komisyon raporu (2/221, 2/173) (S. Sayısı : 433) (Dağıtma tarihi : 23 . 11 . 1971)

6. — Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu teşkiline ve vazifelerine dair 2 Temmuz 1951 tarih ve 5805 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrası «K» bendinde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve İçişleri, Turizm ve Tanıtma ve Millî Eğitim komisyonları raporları. (1/365) (S. Sayısı : 417 ve 417 ye birinci ek) (Birinci dağıtma tarihi : 23.8.1971, ikinci dağıtma tarihi : 29.11.1971)

7. — Erzurum Milletvekili Cevat Önder ve 9 arkadaşının, 4926 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvele kadrolar eklenmesi ve Atatürk Üniversitesinde kurulacak Teknoloji ve Ev Ekonomisi Araştırma ve Yayım Enstitüsü ile Kürk Hayvanları Yetiştirme ve Yayım Çiftliği İşletmesi hakkında kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları (2/54) (S. Sayısı : 109 ve 109 a 1, 2 ve 3 ncü ek) (Dağıtma tarihi : 8 . 4 . 1970 ; 23 . 12 . 1970; 19 . 8 . 1971 : 9 . 12 . 1971)

8. — 14 . 7 . 1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa 14 . 8 . 1970 tarih ve 1327 sayılı Kanunla eklenen ek geçici 5 nci maddenin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Plân Komisyonu raporu (1/485) (S. Sayısı : 343 ve 343 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 11 . 6 . 1971; 9 . 12 . 1971)

9. — Nevşehir Milletvekili Esat Kıratlıoğlu ve 9 arkadaşının, Türkiye Jeologlar Odası kanunu teklifi ve Adalet, Enerji ve Tabiî Kaynaklar ve Plân komisyonları raporları (2/197) (S. Sayısı : 362 ve 362 ye 1 nci ek) Dağıtma tarihi : 21 . 6 . 1971 ; 9 . 12 . 1971)

10. — Orman Bakanlığı kuruluş ve görevleri hakkında kanun tasarısı ve Orman ve Plân komisyonları raporları (1/511) (S. Sayısı : 427 ve 427 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 16 . 10 . 1971; 9 . 12 . 1971)

11. — Amasya Milletvekili Yavuz Acar ve 23 arkadaşının ve İzmir Milletvekili Burhanettin Asutay ve 9 arkadaşının, 2 . 1 . 1961 tarihli ve 195 sayılı Basın İlân Kurumu teşkiline dair Kanunun 5 nci maddesinin (a) fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifleri ve Çalışma ve İçişleri komisyonları raporları (2/507, 2/308) (S. Sayısı : 412 ve 412 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 17 . 8 . 1971; 29 . 12 . 1971)

× 12. — Hukuk usulüne dair sözleşmeye katılmamızın uygun bulunması hakkında kanun tasarısı ve Adalet ve Dışişleri komisyonları raporları (1/340) (S. Sayısı : 449) (Dağıtma tarihi : 30 . 12 . 1971)

× 13. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Sosyalist Cumhuriyeti Hükümeti arasında imzalanmış bulunan hukukî ve cezai işlerde adlî yardım sözleşmesinin onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı ve Adalet ve Dışişleri komisyonları raporları (1/345) (S. Sayısı : 450) (Dağıtma tarihi : 3 . 1 . 1972)